

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

Poznań, dnia 11 grudnia 2025 r.

Poz. 9501

UCHWAŁA NR XX/168/2025 RADY MIEJSKIEJ W MUROWANEJ GOŚLINIE

z dnia 9 grudnia 2025 r.

w sprawie przyjęcia Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych w Gminie Murowana Goślina, na lata 2026-2030

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153) oraz art. 17 ust. 2 pkt 4 i art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 z późn. zm.), Rada Miejska w Murowanej Goślinie uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych w Gminie Murowana Goślina na lata 2026-2030 stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Murowana Goślina.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 r. i podlega publikacji w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego.

Przewodnicząca Rady
(-) Elżbieta Walczak

Załącznik
do uchwały Nr XX/168/2025
Rady Miejskiej w Murowanej Goślinie
z dnia 9 grudnia 2025 r.

**LOKALNY PLAN
DEINSTYTUCJONALIZACJI I ROZWOJU USŁUG
SPOŁECZNYCH
W GMINIE MUROWANA GOŚLINA
NA LATA 2026-2030**

Opracowanie:

Magdalena Olejniczak

Agnieszka Statucka

Kamil Pajewski

Elżbieta Walczak

Paweł Woźniak

Współpraca i wsparcie merytoryczne:

prof. UAM dr hab. Ryszard Necel

Marcin Tylman - Fundacja Aktywizacji i Integracji w Nowem

Joanna Pijacka - specjalista ds. rozwoju usług społecznych ROPS

Maciej Patulak - starszy specjalista ds. rozwoju ekonomii społecznej

**Regionalny Ośrodek
Polityki Społecznej**
w Poznaniu

GRUDZIEŃ 2025 R.
MUROWANA GOŚLINA

Deinstytucjonalizacja usług społecznych (DI) stanowi ważny kierunek rozwoju lokalnych polityk społecznych, szczególnie w kontekście aktualnych potrzeb i wyzwań społecznych ujawniających się na szczeblach lokalnych.

Termin DI oznacza rozwój wsparcia środowiskowego, bardziej dostosowanego do indywidualnych potrzeb odbiorców, przy ograniczaniu konieczności opieki instytucjonalnej, w tych sytuacjach, w których opieka instytucjonalna może być odroczone. DI to proces, który obejmuje zmiany strukturalne, prawne i organizacyjne, mające na celu zapewnienie osobom potrzebującym wsparcia, m.in. osobom starszym, osobom z niepełnosprawnościami i potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, osobom z zaburzeniami psychicznymi, dzieciom i rodzinom z dziećmi wymagającymi wsparcia, w tym dzieciom z niepełnosprawnością, osobom w kryzysie bezdomności¹, migrantom.

Niniejszy dokument został opracowany na podstawie „Wielkopolskiego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych na lata 2023-2026” w ramach projektu realizowanego przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu „Koordynacja polityki społecznej w Wielkopolsce”.

Dokument ten składa się z dwóch zasadniczych części, tj. diagnostycznej i planu deinstytucjonalizacji. Pierwsza ze wskazanych zawiera opis struktury społecznej gminy, usług świadczonych w środowisku, potrzeb społeczności lokalnej, wskazuje bariery oraz zasoby możliwe do wykorzystania w przeprowadzeniu procesu deinstytucjonalizacji. Ponadto każda z opracowanych kart diagnostycznych we wspomnianych grupach docelowych odbiorców usług społecznych:

- osoby z niepełnosprawnością i potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
- osoby starsze,
- osoby w kryzysie psychicznym,
- dzieci i rodziny z dziećmi wymagające wsparcia w tym dzieci z niepełnosprawnością,
- osoby w kryzysie bezdomności oraz zagrożone bezdomnością,
- migranci

zawiera wnioski i rekomendacje dotyczące ich wdrażania w przyszłości. Analiza opierała się głównie na danych pochodzących ze sprawozdań oraz baz danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Murowanej Goślinie, a także innych podmiotów realizujących usługi w gminie na rzecz określonych grup społecznych. Ponadto, aby określić skalę zapotrzebowania na poszczególne usługi posłużono się przeprowadzonymi wywiadami fokusowymi, moderowanymi przez prowadzącego, a także rozmowami z pracownikami bezpośrednio realizującymi poszczególne zadania.

Druga część dokumentu prezentuje planowane usługi społeczne w danych obszarach oraz przypisane im cele oraz kluczowe działania, a także podmioty odpowiedzialne za ich realizację. Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla Miasta i Gminy Murowana Goślina zakłada horyzont czasowy na lata 2026-2030.

¹ „Ogólnopolskie wytyczne tworzenia lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych”, przygotowane w ramach projektu: „Opracowanie i pilotażowe wdrożenie mechanizmów i planów deinstytucjonalizacji usług społecznych”.

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ 1 - DIAGNOZA.....	5
1. CHARAKTERYSTYKA MIASTA I GMINY MUROWANA GOŚLINA.....	5
1.1. Struktura funkcjonalno – przestrzenna	5
1.2. Sytuacja społeczno-demograficzna gminy	6
1.3. Bezrobocie	11
2. KARTA DIAGNOSTYCZNA – OSOBY STARSZE	12
2.1. Sytuacja społeczna osób starszych	12
2.2. Usługi dedykowane osobom starszym	15
2.3. Skala zapotrzebowania osób starszych na różne typy usług społecznych	17
2.4. Rekomendacje działań na rzecz osób starszych	19
3. KARTA DIAGNOSTYCZNA – DZIECI I RODZINY Z DZIEĆMI WYMAGAJĄCYMI WSPARCIA, W TYM DZIEĆMI Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ.....	21
3.1. Sytuacja społeczna dzieci i rodzin z dziećmi wymagającymi wsparcia	21
3.2. Usługi dedykowane dzieciom i rodzinom z dziećmi wymagającymi wsparcia	25
3.3. Skala zapotrzebowania dzieci i rodzin z dziećmi wymagającymi wsparcia na różne typy usług społecznych	29
3.4. Rekomendacje działań na rzecz dzieci i rodzin z dziećmi wymagającymi wsparcia.....	31
4. KARTA DIAGNOSTYCZNA – OSOBY Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI.....	33
4.1. Sytuacja osób z zaburzeniami psychicznymi	33
4.2. Usługi dedykowane osobom z zaburzeniami psychicznymi	39
4.3. Skala zapotrzebowania osób z problemami psychicznymi na usługi społeczne	41
4.4. Rekomendacje działań na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi.....	42
5. KARTA DIAGNOSTYCZNA – OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ I POTRZEBUJĄCE WSPARCIA W CODZIENNYM FUNKCJONOWANIU.....	43
5.1. Sytuacja osób z niepełnosprawnością i potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu	43
5.2. Usługi dedykowane osobom z niepełnosprawnością.....	46
5.3. Skala zapotrzebowania osób z niepełnosprawnością na usługi społeczne	49

5.4. Rekomendacje działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami i potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu	50
6. KARTA DIAGNOSTYCZNA – OSOBY W KRYZYSIE BEZDOMNOŚCI ORAZ ZAGROŻONE BEZDOMNOŚCIĄ.....	51
6.1. Sytuacja osób w kryzysie bezdomności oraz zagrożonych bezdomnością.....	51
6.2. Usługi dedykowane osobom w kryzysie bezdomności oraz zagrożonym bezdomnością	53
6.3. Skala zapotrzebowania	54
6.4. Rekomendacje działań na rzecz osób w kryzysie bezdomności oraz zagrożonych nią	55
7. KARTA DIAGNOSTYCZNA – MIGRANCY	56
7.1. Sytuacja migracyjna	56
7.2. Usługi dedykowane migrantom	57
7.3. Skala zapotrzebowania	59
7.4. Rekomendacje działań na rzecz migrantów	60
8. ZASOBY LOKALNE NA RZECZ ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH I MOŻLIWOŚCI TRANSFORMACJI USŁUG.....	61
9. BARIERY W ROZWOJU USŁUG ŚRODOWISKOWYCH WRAZ Z CZYNNIKAMI NIWELUJĄCYMI...	62
10. WNIOSKI KOŃCOWE	63
CZĘŚĆ 2 - LOKALNY PLAN DEINSTYTUCJONALIZACJI I ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH W GMINIE MUROWANA GOŚLINA	68
SPIS RYSUNKÓW	86
SPIS TABEL	86
SPIS WYKRESÓW	87

CZĘŚĆ I - DIAGNOZA

1. Charakterystyka Miasta i Gminy Murowana Goślina

1.1. STRUKTURA FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNA

Gmina Murowana Goślina leży w Wielkopolsce, około 20 km na północ od Poznania. Powierzchnia gminy wynosi 172,1 km², z czego miasto Murowana Goślina obejmuje obszar 8,6 km².

Gmina Murowana Goślina jest jedną z 17 gmin powiatu poznańskiego. Ze względu na centralnie położone miasto powiatowe zalicza się do jednostek tzw. drugiego pierścienia. Sąsiaduje łącznie z sześcioma gminami: z powiatu poznańskiego (3): Suchy Las, Czerwonak, Pobiedziska, z powiatu obornickiego (2): Rogoźno, Oborniki i z powiatu wągrowieckiego (1): Skoki.

W skład Gminy Murowana Goślina wchodzi 23 sołectwa: Białęgi, Białężyn, Boduszewo, Długa Goślina, Głębocko, Głębocek, Kamińsko, Kąty, Łopuchowo, Łopuchówko, Łoskoń Stary, Mściszewo, Nieszawa, Przebędowo, Raduszyn, Rakownia, Starczanowo, Trojanowo, Uchorowo, Wojnowo, Wojnowko, Zielonka, Złotoryjsko.

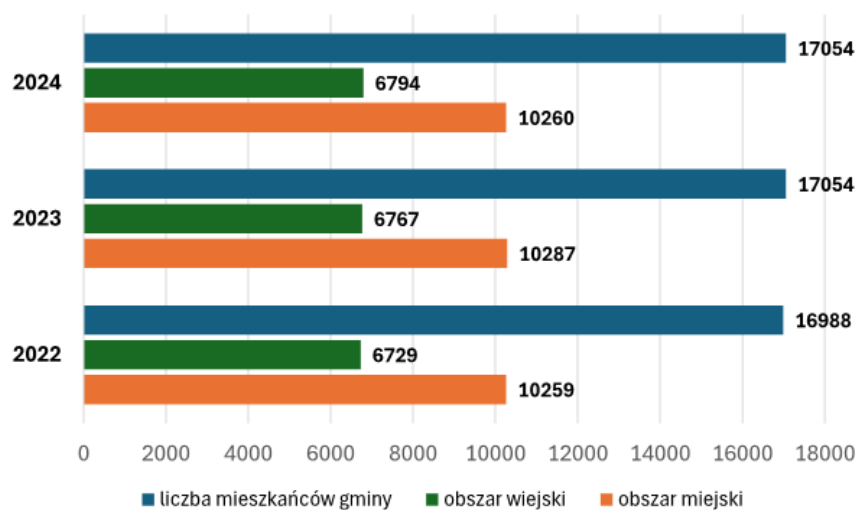

Rysunek 1 Mapa Gminy Murowana Goślina

1.2. SYTUACJA SPOŁECZNO-DEMOGRAFICZNA GMINY

Gminę Murowana Goślina, wg danych BDL GUS na dzień 31 grudnia 2024 r. zamieszkiwały 17054 osoby, w tym 8457 mężczyzn i 8597 kobiet. Na przestrzeni ostatnich 3 lat liczba ludności wzrosła o 66 osób. Systematycznie wzrasta liczba ludności zamieszkującej obszary wiejskie, z 6 729 osób w 2022 r. do 6 794 osób na koniec 2024 r. Według analiz prowadzonych przez Główny Urząd Statystyczny (GUS) w latach 2020-2023 gmina Murowana Goślina zaklasyfikowana została jako gmina zaludniająca się, głównie za sprawą dodatniego salda migracji².

Liczba mieszkańców w latach 2022-2024

Wykres 1 Liczba mieszkańców Gminy Murowana Goślina w latach 2022-2024

²Urząd Statystyczny w Poznaniu, Wielkopolski Ośrodek Badań Regionalnych – Dział Opracowań Zbiorczych, A. Bie-niek, N. Borowicz, M. Kowalczyk, E. Kowalka, K. Piętań, M. Pilarski, L. Siwka, „Sytuacja demograficzna województwa wielkopolskiego w 2023 roku”, Poznań, 2024, s. 76.

Liczbę mieszkańców w poszczególnych miejscowościach (wg danych z gminnej ewidencji ludności³) przedstawia poniższa tabela:

Tabela 1 Liczba mieszkańców miejscowości Gminy Murowana Goślina wg stanu na dzień 31.12.2024 wg gminnej ewidencji ludności

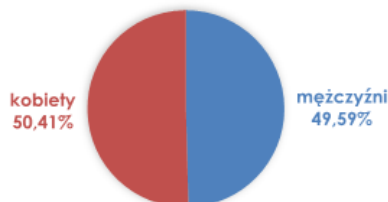
Miejscowość	Liczba mieszkańców
Białęgi	85
Białężyn	325
Boduszewo	443
Celiniec	4
Czernice	9
Długa Goślina	505
Gać	15
Głębocko	134
Głęboczek	53
Huciska	7
Huta Pusta	15
Kamińsko	220
Kąty	137
Łopuchowo	449
Łopuchówko	92
Łoskoń Stary	71
Mściszewo	530
Murowana Goślina	9916
Nieszawa	170
Nieszawka	26
Odrzykożuch	1
Pławno	90
Przebędowo	934
Raduszyn	177
Rakownia	754
Starczanowo	51
Trojanowo	181
Uchorowo	374
Wojnowo	312
Wojnowko	83
Worowo	11
Zielonka	62
Złotoryjsko	85

Ludność wg płci na dzień 31 grudnia 2024 r.:

- Liczba kobiet 8597
- Liczba mężczyzn 8457

³ Dane gminnej ewidencji ludności wskazują na mniejszą liczbę mieszkańców ogółem niż dane prezentowane przez BDL GUS stąd prezentowane wartości nie sumują się do wskazanej wcześniej ogólnej liczby mieszkańców gminy.

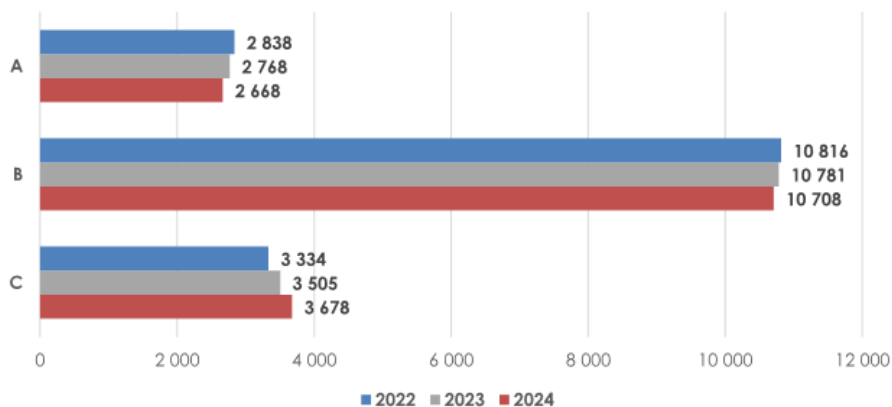
Liczba ludności wg płci

Wykres 2 Liczba ludności Gminy Murowana Goślina wg płci na dzień 31.12.2024

Zmiany układu demograficznego w Gminie Murowana Goślina, polegające na zmniejszaniu się liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz zwiększaniu się liczby osób w wieku poprodukcyjnym w Gminie Murowana Goślina w latach 2022-2024 przedstawiono na poniższej rycinie:

Układ demograficzny w Gminie Murowana Goślina w latach 2022-2024

A - ludność w wieku przedprodukcyjnym, B - ludność w wieku produkcyjnym, C - ludność w wieku poprodukcyjnym

Wykres 3 Układ demograficzny w Gminie Murowana Goślina w latach 2022-2024

Powyższe dane wskazują na szybką tendencję starzenia się społeczności gminy Murowana Goślina. Jest to szczególnie widoczne na obszarze osiedla Zielone Wzgórza, które, powstając w latach 80/90 XX wieku jako osiedle pracownicze dla pobliskich zakładów zbrojeniowych, przyciągnęło na tereny gminy blisko 6 tysięcy bardzo młodych mieszkańców – głównie rodzin z małymi dziećmi. Po 40 latach układ demograficzny zmienił się diametralnie. Ówcześni rodzice stanowią

dzisiaj liczną grupę seniorów z konkretnymi potrzebami, wymagających szczególnej uwagi i szczególnego zaopiekowania. Według danych GUS współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi⁴ wynosił w 2022 → 23, 2023 → 24,6 i 2024 → 26,3, co oznacza wzrost wartości wskaźnika o ponad 3 punkty procentowe (z 23 do 26,3). Wartości wskaźnika potwierdzają stopniowe starzenie się społeczeństwa i rosnącą presję na lokalny system usług społecznych w gminie.

Co prawda liczba mieszkańców gminy w wieku senioralnym sukcesywnie wzrasta, jednak analizując rozkład liczbowy w ramach ekonomicznych grup wieku, GUS zaklasyfikował w 2023 roku Gminę Murowana Goślina do gmin charakteryzujących się młodością demograficzną⁵, parametry istotne z perspektywy zaliczenia gminy do tej kategorii to: udział ludności w wieku przedprodukcyjnym wyższy niż 19,4% (19,8% w gminie), w wieku produkcyjnym wyższy niż 58,8% (59,1% w gminie) i w wieku poprodukcyjnym niższy niż 21,8% (21,6% w gminie). Biorąc pod uwagę rozkład procentowy udziału poszczególnych grup mieszkańców, będący na granicy wyznaczonego kryterium przynależności do kategorii młodości demograficznej, można przypuszczać, że w kolejnych latach gmina zmieni swój status (na gminę charakteryzującą się stabilizacją demograficzną lub starzeniem demograficznym).

Analizując rozkład wieku mieszkańców 60+ w latach 2022-2024⁶, największą grupę stanowili młodszy seniorzy w wieku 60-64 oraz w wieku 65-69. Łącznie te dwie kategorie seniorów stanowiły w tych latach odpowiednio 62%, 61% i 59% ogółu osób 60+. Najstarsze grupy seniorów (80+) i zarazem te, które częściej charakteryzują się niesamodzielnością i potrzebują wsparcia w realizacji prostych czynności dnia codziennego stanowiły w analizowanych latach ok. 9%. Warto zwrócić uwagę na przesuwanie się w kolejnych latach licznej subpopulacji młodszych seniorów do wyższych kategorii wiekowych i tym samym wzrost zjawiska podwójnego starzenia się, czyli wzrost udziału liczby osób w wieku 80+ wśród osób 60+.

W najbliższych latach gminę Murowana Goślina czekają drastyczne przyrosty liczby osób w wieku poprodukcyjnym, co stawiać będzie przed władzami gminy oraz gminnymi instytucjami szereg nowych wyzwań. Jak pokazują codzienne doświadczenia Ośrodka Pomocy Społecznej w Murowanej Goślinie, już teraz widoczny jest znaczący wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze oraz szeregu innych usług (np. złota rączka, pomocnik domowy itp.), których dostępność dla seniorów, z różnych powodów – np. ekonomicznych lub organizacyjnych – jest ograniczona. Nie bez znaczenia staje się również brak dostępności architektonicznej wspomnianego powyżej osiedla.

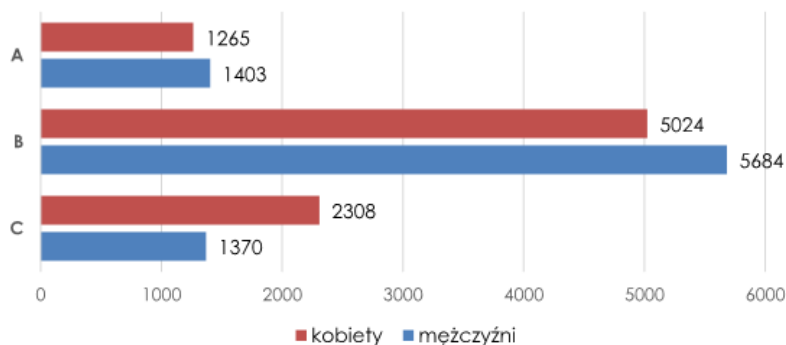
⁴ Liczba osób starszych (w wieku 65 lat i więcej) przypadająca na 100 osób w wieku 15-64 lata.

⁵ Urząd Statystyczny w Poznaniu, Wielkopolski Ośrodek Badań Regionalnych – Dział Opracowań Zbiorczych, A. Bieniek, N. Borowicz, M. Kowalczyk, E. Kowalka, K. Pięta, M. Piłarski, L. Siwka, „Sytuacja demograficzna województwa wielkopolskiego w 2023 roku”, Poznań, 2024, s. 41.

⁶ Dane GUS BDL.

Kilkukondygnacyjne budynki niewyposażone w windy stanowią coraz większe utrudnienie dla osób w podeszłym wieku i będą w perspektywie kolejnych lat istotnie wpływać na zapotrzebowanie na kolejne usługi.

Układ demograficzny w Gminie Murowana Goślina na dzień 31.12.2024 r.

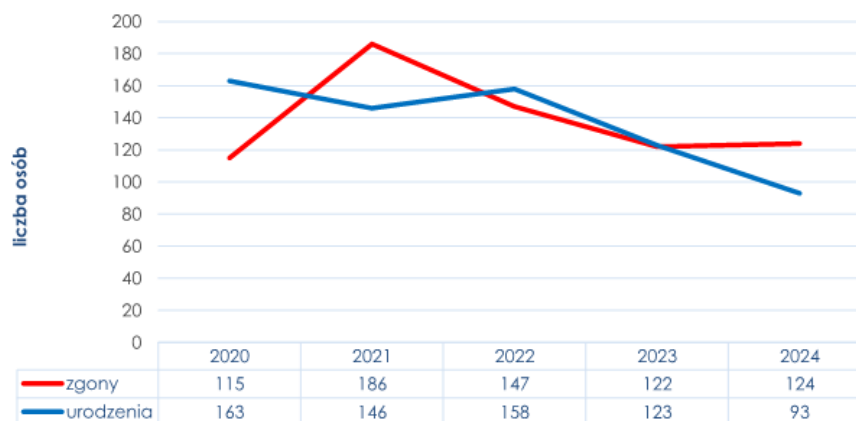

A - ludność w wieku przedprodukcyjnym, B - ludność w wieku produkcyjnym, C - ludność w wieku poprodukcyjnym

Wykres 4 Układ demograficzny Gminy Murowana Goślina wg stanu na dzień 31.12.2024 r.

Przyrost naturalny Gminy jest ujemny, co pokazuje poniższy wykres, w ubiegłym roku zanotowano wyższą liczbę zgonów niż urodzeń. W 2024 roku zarejestrowano 93 urodzenia (30 mniej niż w 2023 r.) i 124 zgony (2 więcej niż w 2023 r.).

Liczba urodzeń i zgonów w latach 2020-2024

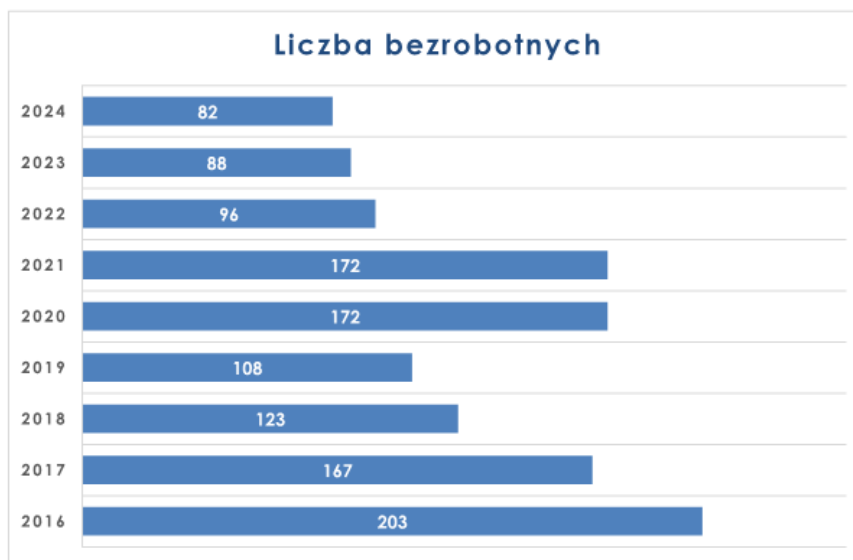
Wykres 5 Liczba urodzeń i zgonów w latach 2020-2024 w Gminie Murowana Goślina

Prognozy ludności zaprezentowane przez GUS wskazują, że do 2040 roku liczba ludności pozostanie na tym samym poziomie lub wzrośnie maksymalnie o 10%. Zatem do 2040 roku Gmina Murowana Goślina nie będzie musiała niwelować skutków ewentualnego wyludnienia się⁷. Wyzwanie może stanowić zmiana struktury wieku mieszkańców i wzrost udziału osób w wieku senioralnym przy jednoczesnym spadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym.

1.3. BEZROBOCIE

Ogólna stopa bezrobocia w powiecie poznańskim na koniec 2024 roku wyniosła 1%, a w Polsce 5,1%. W Gminie Murowana Goślina na dzień 31 grudnia 2024 roku były 82 osoby bezrobotne (zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy), co stanowi 0,84% ogółu mieszkańców w wieku produkcyjnym. Według statystyk w grupie bezrobotnych znajduje się 45 kobiet, 18 osób bezrobotnych to osoby w wieku do 30 roku życia, a 29 osób było w grupie powyżej 50 roku życia. Osób długotrwale bezrobotnych zarejestrowano 27, a pobierających zasiłki 15.

Z informacji uzyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu wynika, iż na przełomie ostatnich lat bezrobocie na terenie gminy Murowana Goślina spada.

Wykres 6 Liczba bezrobotnych w latach 2016-2024

⁷Ibidem, s. 80.

2. Karta diagnostyczna – osoby starsze

2.1. SYTUACJA SPOŁECZNA OSÓB STARSZYCH

🔍 Starzenie się Gminy Murowana Goślina

Starzenie się społeczeństwa, czyli zwiększenie się udziału osób starszych przy jednoczesnym zmniejszeniu się udziału w tej strukturze dzieci, jest zjawiskiem globalnym i dotyczy większości krajów na świecie.

Liczba osób w wieku 65 lat i więcej rośnie i w perspektywie następnych lat nadal będzie wzrastać. Wzrost ten będzie bardzo dynamiczny ze względu na wchodzenie do tej grupy wiekowej roczników urodzonych w latach 50 (najliczniejszych w całym okresie powojennym, a także w latach 60 ubiegłego wieku). Ważne, by osoby starsze włączane były w życie społeczności, co zapobiega wykluczeniu społecznemu. Z uwagi na wydłużający się okres życia kluczowe wydaje się zwiększanie dostępności usług społecznych i zdrowotnych kierowanych do seniorów.

🔍 Singularyzacja, czyli samotne zamieszkiwanie w szczególności senierek

Negatywną konsekwencją starzenia się społeczeństwa jest coraz częstsze samotne zamieszkiwanie osób starszych tzw. singularyzacja starości. Najczęściej w takich gospodarstwach samotne pozostają kobiety, gdyż żyją dłużej od swoich partnerów. W Gminie Murowana Goślina na dzień 31.12.2024 r. w wieku powyżej 65 lat zamieszkiwało 1 592 kobiet, natomiast mężczyzn tylko 1 309 (źródło: dane z Urzędu Miasta i Gminy Murowana Goślina). Natomiast w wieku powyżej 75 lat w gminie zamieszkiwało 549 kobiet oraz 340 mężczyzn.

🔍 Seniorzy w lokalnym systemie pomocy społecznej

Osoby w wieku poprodukcyjnym stanowią istotną grupę osób korzystających ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej. Wśród nich zdecydowaną większość stanowią kobiety. W 2024 roku, z 47 osób w wieku poprodukcyjnym, korzystających ze świadczeń, 34 stanowiły kobiety a 13 mężczyźni. Podobnie sytuacja wyglądała w 2023 roku, gdzie na 32 osoby korzystające ze świadczeń 25 stanowiły kobiety. Głównymi powodami przyznania pomocy w przypadku osób w wieku poprodukcyjnym są niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba. Liczbę osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z finansowego wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej na tle innych grup odbiorców przedstawia tabela nr 2: Liczba korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2022-2024.

Tabela 2 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2022-2024

Grupa	2022 rok	2023 rok	2024 rok
0-17 lat	66	59	39
produkcyjny	133	121	113
poprodukcyjny	42	32	47

Źródło: Zasoby pomocy społecznej za lata 2022 -2024.

🔍 Seniorzy korzystający z pomocy w postaci posiłku

Wśród świadczeń wypłacanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej seniorom, istotny element stanowi wsparcie z wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu na lata 2024-2028”, w ramach którego uczestnik programu otrzymuje pomoc w formie posiłku lub świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności, albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. W 2024 roku na realizację programu wydatkowano środki w wysokości 134 791,35 zł, z tego 65 270,00 zł na pomoc dla osób starszych. Tabela nr 3 przedstawia dane dotyczące osób korzystających z pomocy programu „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2022-2024.

Tabela 3 Korzystający z pomocy w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”

Korzystający z programu	2022 r.	2023 r.	2024 r.
dzieci	37	27	23
osoby dorosłe:	78	74	52
w tym seniorzy	32	33	27

Źródło: dane własne Ośrodka Pomocy Społecznej

W 2024 roku realizowano założenia Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa w ramach Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027 – podprogram 2024. W ramach podprogramu – 2024, wydano 95 skierowań z tego 31 skierowań dla osób w wieku 65 +. Dystrybucją żywności na terenie gminy Murowana Goślina zajmowało się Stowarzyszenie „Razem Możemy Więcej” oraz oddziały Caritas działające przy Parafii Św. Jakuba i Parafii Najwyższego Arcykapłana Jezusa Chrystusa.

🔍 Seniorzy korzystający z zasiłku stałego

Jedną z form wsparcia osób w wieku poprodukcyjnym, które z powodu wieku lub niepełnosprawności są niezdolne do pracy, a nie mają prawa do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego jest zasiłek stały. W 2024 roku Ośrodek Pomocy Społecznej wypłacał zasiłki stałe 36 osób, w tym 9 osobom z tytułu wieku.

Główne problemy osób starszych to poczucie izolacji i braku przydatności w ukształtowanej hierarchii społecznej, a także w dużej mierze życie w ubóstwie. Rozpropagowany kult pięknego ciała i młodości prowadzi do spychania osób starszych na margines oraz wykluczenia z życia zawodowego i społecznego.

Osoba starsza może odzyskać energię i radość życia dzięki nowym aktywnościom, relacjom i poczuciu dobrostanu. Starzenie się nie jest problemem, lecz naturalnym etapem życia, który warto przyjąć jako nowe wyzwanie i szansę na dalszy rozwój.

🔍 Seniorzy korzystający z usług opiekuńczych

Osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych. Świadczone są one w formie zaspokajania codziennych potrzeb życiowych, opieki higienicznej, pomocy w czynnościach gospodarczych lub porządkowych.

W 2024 roku usługami opiekuńczymi objęto 28 osób, natomiast w 2023 roku – 23 osoby. W 2024 roku na rzecz osób potrzebujących wsparcia Ośrodek Pomocy Społecznej zrealizował 3 811 godzin usług opiekuńczych. Tabela nr 4 przedstawia liczbę osób korzystających z usług

opiekuńczych, liczbę zrealizowanych godzin oraz liczbę osób świadczących usługi realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej w latach 2018-2024.

Tabela 4 Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych, liczba zrealizowanych godzin oraz liczba osób świadczących usługi realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej w latach 2018-2024.

Rok	Liczba osób korzystających	Liczba zrealizowanych godzin	Liczba osób świadczących usługi	Wartość usług w złotych
2021	25	7540	15	164 883,49
2022	21	3796	22	106 640,05
2023	23	4702	19	124 395,75
2024	28	3811	20	145 659,31

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej.

Liczba korzystających z usług utrzymuje się na zbliżonym poziomie, z lekkim wzrostem w 2024 r. (28 osób wobec 21–25 w latach wcześniejszych). Liczba godzin usług wahała się, najwyższa w 2021 r. (7540), później nastąpił spadek i stabilizacja na poziomie ok. 3800–4700 godzin. Liczba osób świadczących usługi jest zmienna (15–22 osoby). Wartość finansowa usług rośnie mimo mniejszej liczby godzin, świadczy to o wyższych kosztach jednostkowych usług (inflacja, podwyżki wynagrodzeń). W latach 2023-2024 spadła intensywność usług, co oznacza mniej godzin wsparcia przypadającego średnio na osobę korzystającą.

Zmienna liczba osób świadczących usługi (15–22) wskazuje na brak stabilności kadrowej, co może wpływać na ciągłość i jakość wsparcia. W świetle wytycznych deinstytucjonalizacji klubowe stają się inwestowaniem w stabilność i profesjonalizację kadr oraz poszukiwanie elastycznych form organizacji usług w środowisku lokalnym.

Nowy typ usług opiekuńczych – usługi sąsiedzkie

W 2024 roku osoby w wieku 60+ z terenu gminy Murowana Goślina mogły korzystać ze wsparcia w formie usług sąsiedzkich realizowanych w ramach Programu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Korpus Wsparcia Seniorów”, w ramach którego w 2024 roku **zrealizowano 625,5 godziny usług sąsiedzkich dla 10 mieszkańców gminy. Łączna wartość wydatków w ramach Programu wyniosła 25 720, 03 zł.**

Zabezpieczenie potrzeb mieszkańców gminy w DPS

W sytuacji, gdy osoba samotna, pozbawiona pomocy, wymaga opieki całodobowej z powodu złego stanu zdrowia i problemów związanych z wykonywaniem podstawowych czynności dnia codziennego, gmina może skierować taką osobę, za jej zgodą, do domu pomocy społecznej (DPS). Na terenie gminy nie funkcjonuje dom pomocy społecznej, zatem zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, osoby wymagające opieki całodobowej kierowane są do DPS położonych najbliżej miejsca zamieszkania. **Od 3 lat na stałym poziomie utrzymuje się liczba mieszkańców gminy skierowanych do domów pomocy społecznej. Od 2022 roku w domach pomocy społecznej przebywa 6 mieszkańców gminy, z tego tylko 2 to osoby w podeszłym wieku.** Z tytułu ponoszenia opłat za pobyt mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej gmina Murowana Goślina poniosła koszty, odpowiednio w 2024 roku – 275 075,16 zł, w 2023 roku – 235 647,65 zł, w 2022 roku – 215 436,90 zł.

Warto również wspomnieć, że Uchwałą Nr XXVII/281/2020 Rady Miejskiej w Murowanej Goślinie z dnia 15 grudnia 2020 roku przyjęto do realizacji Gminny Program Wspierania Seniorów na lata

2021-2026. Dokument zakładający długoterminowe wyzwania i zasady dotyczące działań na rzecz tej grupy wiekowej pozostaje ciągle aktualny, a rozpoczęte w 2021 roku działania powinny być kontynuowane, zwłaszcza że obejmuje on zadania wykraczające poza obligatoryjną działalność samorządów, niezdefiniowane w innych programach.

2.2. USŁUGI DEDYKOWANE OSOBOM STARSZYM

Usługi w ramach podstawowej opieki zdrowotnej

System wsparcia seniorów w Gminie Murowana Goślina opiera się w dużej mierze o podstawowe usługi, wynikające z zapisów aktów prawa. W pierwszej kolejności należy zatem wymienić ośrodki zdrowia, które mają kluczowe znaczenie dla członków tej grupy.

Na terenie całej Gminy funkcjonują trzy budynki ośrodków zdrowia, z których korzystać mogą mieszkańcy tych terenów:

- Przychodnia Lekarza Rodzinnego, ul. Dworcowa 10,
- Przychodnia Lekarza Rodzinnego, ul. Kręta 58,
- Zespół Przychodni Specjalistycznych „Zdrowie”, ul. Źródłana 13a.

Placówki te w swych zasobach posiadają lekarzy rodzinnych, natomiast przychodnia przy ul. Dworcowej specjalistów: stomatologa, ginekologa, dermatologa, ortopedę, okulistę, specjalistę USG, chirurga ogólnego oraz neurologa. W Murowanej Goślinie znajdują się 2 laboratoria wykonujące badania analityczne. Dostępne są również bezpłatne badania profilaktyczne dla seniorów refundowane z Narodowego Funduszu Zdrowia.

Wsparcie społeczne i aktywizacja osób starszych na terenie Gminy Murowana Goślina

Kolejnym obszarem działań (po ochronie zdrowia) są gminne instytucje pomocowe i aktywizujące. W Murowanej Goślinie najważniejszymi z nich to:

- **Ośrodek Pomocy Społecznej**, do którego zadań należy pomoc w zakresie zabezpieczenia socjalno-bytowego mieszkańców Gminy. W swoich zadaniach spełnia również rolę wsparcia w integracji społecznej osób z grup szczególnego ryzyka, do których z racji wieku zaliczyć można seniorów. Jego główne działania to przede wszystkim świadczenie pracy socjalnej, a także:
  - A.** Usługi Opiekuńcze – w 2024 roku skorzystało 28 osób,
  - B.** Świadczenie pielęgnacyjne dla opiekunów- w roku 2024 skorzystały 94 osoby,
  - C.** Skierowania do Domu Pomocy Społecznej – w 2024 roku 2 osoby ze względu na wiek,
  - D.** Klub Seniora „Zacisze” – według stanu na koniec 2024 r. zapisanych było 200 osób.
- **Urząd Miasta i Gminy Murowana Goślina** – gmina realizuje zadanie Program Ogólnopolska Karta Seniora. Dzięki otrzymanej karcie osoby powyżej 60 roku życia mogą korzystać z wielu zniżek i ulg. Według stanu na dzień 31.12.2024 r. wydano 1209 kart, z czego 196 w roku 2024, natomiast 1013 w latach ubiegłych.
- **Centrum Kultury i Sportu** - organizuje liczne spotkania i aktywności dla seniorów, zarówno odpłatne, biletowane, jak i bezpłatne. Dużym zainteresowaniem wśród seniorów cieszy się

udział w zajęciach muzycznych, w tym w: Chórze mieszanym „Vocantes”, Zespole śpiewaczym Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów „Goślinianka”, Zespole wokalnym „Goślińskie Chabry” oraz Zespole wokalnym „Una Canto”. Emeryci stanowią sporą część składu Orkiestry dętej Ochotniczej Straży Pożarnej. W 2024 roku 30 seniorów brało udział w zajęciach sportowych „Sprawny senior”, 14 w zajęciach Pracowni Rzeźby i Ceramiki oraz 10 w Klubie rękodzieła artystycznego. Centrum Kultury i Sportu w 2024 roku organizowało imprezy dedykowane seniorom: „Śląską biesiadę”, w której uczestniczyło 280 seniorów, recital Krzysztofa Daukszewicza, w którym wzięło udział 250 seniorów, IX Biesiadę zespołu śpiewaczego Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów „Goślinianka” dla 250 uczestników.

- **Biblioteka Publiczna w Murowanej Goślinie**- organizuje spotkania autorskie, projekcje filmów, warsztaty rękodzieła oraz cykliczne spotkania miłośników czytania „Dyskusyjny Klub Książki”, w których uczestniczyło 120 osób dorosłych, w tym seniorów.
- działalność **Związków i Stowarzyszeń** - w gminie Murowana Goślina funkcjonuje:
  - Goślińskie Stowarzyszenie Seniorów, którego nadrzędnym celem jest prowadzenie działalności na rzecz seniorów, zwłaszcza w zakresie inicjowania, wspierania i pomocy w przedsięwzięciach edukacyjnych, kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych oraz poprawa jakości życia seniorów. Aktualnie zrzesza 303 seniorów. Spotkania odbywają się dwa razy w tygodniu.
  - Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów zrzesza 298 osób z terenu gminy. Główna działalność Związku opiera się na organizacji czasu wolnego seniorów poprzez spotkania z ciekawymi ludźmi, wspólne obchodzenie świąt i uroczystości, organizację wieczorków tanecznych oraz kilkudniowych wyjazdów. Członkowie Związku pamiętają również o tych osobach, które z uwagi na stan zdrowia nie uczestniczą już aktywnie w przedsięwzięciach poprzez odwiedziny domowe.
  - Stowarzyszenie Mieszkańców Rakowni i Klub Seniora - celem stowarzyszenia jest działalność na rzecz seniorów, dzieci i młodzieży oraz wszystkich mieszkańców miejscowości Rakownia. W Klubie aktywnie działa 40 seniorów.
  - Klub Seniora „Zacisze” działający przy Ośrodku Pomocy Społecznej - integruje i wspiera aktywność osób starszych, zainteresowanych różnymi formami spędzania wolnego czasu. W roku 2024 Klub Seniora zrzeszał 200 osób, spotkania odbywają się dwa razy w tygodniu. W klubie organizowane są liczne warsztaty np. „Jak nie dać się oszukać w internecie”, „Jak aktywnie wykorzystać czas wolny”, „Zdrowie psychiczne jako centrum aktywnej starości”, „Starość nie znaczy bierność”.

2.3. SKALA ZAPOTRZEBOWANIA OSÓB STARSZYCH NA RÓŻNE TYPY USŁUG SPOŁECZNYCH

Pracownicy socjalni obserwują w swoich rejonach socjalnych wzrost zapotrzebowania na usługi społeczne dotyczące osób starszych, zarówno tych samotnie zamieszkujących, jak i osób w rodzinie, podyktowany pogarszającym się stanem zdrowia i niewystarczającym wsparciem ze strony osób najbliższych. W trakcie przeprowadzania wywiadów środowiskowych pracownicy socjalni usłyszeli:

„Proszę o pomoc, bo nie chcę robić problemów dzieciom. Oni mają swoje rodziny, muszą się teraz nimi zająć, a mną nie ma kto”, „Nigdy wcześniej nie zgłaszałam się po pomoc, ale teraz, jak jestem wdową, to nie daje sobie już rady.” „Mama/tata wychodzi jutro ze szpitala, jest leżący i pieluchowany, sam się nie naje. Ja z mężem pracuję, dojeżdżam do Poznania. Nie ma kto się zająć rodzicem, kiedy my jesteśmy w pracy.”

Ponadto pracownicy socjalni obserwują, że seniorzy często nie znają swoich uprawnień, nie wiedzą z jakich usług oferowanych przez gminę czy powiat mogą skorzystać. Gubią się w kompetencjach poszczególnych organów, nie potrafią wypełnić wniosków i załączników w różnych dokumentach. Nie potrafią korzystać z aplikacji, chociażby takich jak mObywatel czy mMieszkaniec. Wskazuje to na konieczność objęcia seniorów również takim wsparciem.

Z kolei opieki środowiskowe świadczące usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania goślińskich seniorów wskazują: *„Mojej podopiecznej najbardziej doskwiera samotność. W domu odwiedzam ją tylko ja i pracownik socjalny”. „Ja sprzątam, pierę, obiad gotuję, a moja podopieczna cały czas do mnie mówi, opowiada mi o swojej rodzinie, dawnej pracy, serialach telewizyjnych”. Moja podopieczna Alicja mówiła: „Wszyscy najbliżsi z mojej rodziny już pomarli, wszystkie koleżanki i sąsiadki też. Tylko ja tak długo żyję i wcale się z tego nie cieszę, bo jestem sama, nie mam nikogo. Chciałabym, żeby mnie też już Pan Bóg już zabrał”.*

Wydaje się, że na terenie gminy Murowana Goślina bardzo bogata jest oferta usług dedykowanych seniorom sprawnym. Zajęcia w Klubie Seniora Zacisze, Goślińskich Stowarzyszeń Senioralnych, Centrum Kultury i Sportu czy Biblioteki dedykowane są osobom sprawnym fizycznie. Niewystarczający jest poziom usług oferowany osobom, które z różnych powodów nie opuszczają na co dzień domu. Ośrodek Pomocy Społecznej zapewnia wsparcie w postaci usług opiekuńczych, asystencji osobistej czy usług sąsiedzkich, których głównym celem jest zapewnienie usług higienicznych, porządkowych czy w kwestii zrobienia zakupów. Nie zapewnia jednak przestrzeni do budowania i podtrzymywania więzi społecznych czy dostępu do usług kulturalnych i szeroko rozumianej rozrywki. Zasadnym na tym polu wydaje się zbudowanie oferty usług wolontariackich - może międzypokoleniowych albo kręgu rodziny wspierającej, która mogłaby odwiedzać seniorów „uwięzionych” we własnych domach. Na taką potrzebę wskazywali również uczestnicy spotkania – reprezentanci goślińskich seniorów, zorganizowanego 23 września w siedzibie Ośrodka Pomocy Społecznej: *„Osobami wymagającymi wsparcia i zainteresowania przedstawicieli władz gminy jest grupa seniorów 80+, ze szczególnym uwzględnieniem tych, którzy nie są już w stanie sami opuszczać miejsca zamieszkania”.*

Wanda – 69-letnia opiekunka środowiskowa w Ośrodku Pomocy Społecznej: *„Od 2019 roku opiekuję się 48-letnią upośledzoną w stopniu znacznym kobietą, która nie ma najbliższej rodziny. Miałam zająć się nią tylko chwilę, a jestem już 6 lat. Dawno mogłabym już spokojnie być na swojej emeryturze. Ale co ona robi, jak ja nie będę do niej chodziła. Ona nikogo nie ma, więc trafi do domu pomocy społecznej. Dopóki siły i zdrowie mi pozwolą, to będę do Niej chodziła, przynajmniej wtedy będzie mogła być u siebie w domu, tak długo jak się da, a nie w placówce.”*

I dalej Wanda: *„Dużo innych opiekunek, które zaczynały ze mną pracę w Ośrodku już nie pracuje. Nie dają rady, bo to jest bardzo trudna praca. Nasi podopieczni są jacy są. Do tej pracy trzeba mieć nie tylko siły fizyczne, ale też i dużą odporność psychiczną. Mamy w Ośrodku szkolenia z pierwszej pomocy i dla opiekunek, ale nam też by się przydała opieka i szkolenia z psychologiem.”*

W kontekście dużej rotacji osób wykonujących usługi opiekuńcze na terenie gminy oraz powyższej wypowiedzi zasadnym wydaje się zbudowanie sieci wsparcia w postaci usług społecznych dla osób sprawujących na co dzień opiekę nad osobami starszymi.

Seniorzy zgłaszają pracownikom socjalnym niewystarczający dostęp do służby zdrowia: *„W gminie funkcjonuje przychodnia lekarza rodzinnego, ale trudno tam się dostać, trzeba rano wstać i stać w kolejce na dworze bo budynek zamknięty, żeby się zarejestrować, bo telefonów nikt nie odbiera”. „W naszej przychodni nie da się załatwić wizyty domowej”. „W Murowanej Goślinie jest tylko kilku lekarzy specjalistów, do wszystkich pozostałych trzeba jeździć do Poznania, a tam są długie terminy i jak ja mam tam dojechać, jak ledwo chodzę o dwóch kulach?”.*

Seniorzy uczestniczący w spotkaniu fokusowym w Ośrodku Pomocy Społecznej dostrzegają konieczność podejmowania inicjatyw oddolnych w zakresie inicjowania usług społecznych. Widzą zasadność uruchomienia gminnych świetlic wiejskich i zaadaptowania przestrzeni na rzecz seniorów i rodzin przy udziale animatora zajęć. Chętnie podjęliby wspólną aktywność z młodzieżą, w której widzą duży potencjał. Jednym z kluczowych wątków spotkania był sposób komunikowania się gminy z mieszkańcami. Seniorzy wskazywali, że nie znają pełnej oferty usług oferowanych przez gminę. Największą wiedzę mają o przedsięwzięciach organizowanych w ich środowisku lokalnym. Uważają, że dla ich grupy wiekowej najbardziej docierająca jest informacja przekazywana przez „pocztę pantoflową”, ulotki wrzucane do skrzynki pocztowej oraz informacje przekazywane przez sołtysów.

W opinii Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej: *„Można wymienić szereg usług, których świadczenie mogłoby znacząco podnieść jakość życia seniorów będących mieszkańcami Gminy Murowana Goślina. Mowa tu przede wszystkim o takich świadczeniach jak: specjalistyczne usługi w miejscu zamieszkania, w tym. m.in. rehabilitacyjne, psychologiczne, dzienny dom pomocy, mieszkania wspomagane z koszykiem świadczeń, usługi transportowe „door to door”. Główną przeszkodą w realizacji tych usług jest ograniczony zasób środków finansowych i konieczność pozyskiwania funduszy ze źródeł zewnętrznych, do czego również potrzebni są pracownicy o kwalifikacjach umożliwiających tworzenie takich wniosków i rozliczanie projektów.”*

2.4. REKOMENDACJE DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB STARSZYCH

Na podstawie analizy sytuacji społeczno-demograficznej oraz aktualnej oferty usług skierowanych do osób starszych rekomenduje się podjęcie następujących działań:

Zdrowie i opieka

- **Rozszerzenie dostępu do usług opiekuńczych** (większa liczba godzin, rozwój usług sąsiedzkich i mobilnych).
- **Wprowadzenie nowych usług społecznych w formule zdalnej – teleopieki i w formule usług dostarczanych do domu („door to door”).**
- **Wzmocnienie współpracy z POZ i specjalistami** (neurolog, geriatra), a także rozwój usług rehabilitacyjnych.

Wsparcie społeczne i bezpieczeństwo

- **Utworzenie dziennego ośrodka wsparcia** (np. dzienny dom pobytu).
- **Wsparcie dla samotnych seniorów poprzez programy sąsiedzkie i wolontariat młodzieży** („miedzypokoleniowe pary wsparcia”, „kręgi rodzin wspierających”).
- **Rozwój usług wytchnieniowych dla opiekunów osób niesamodzielnych.**
- **Edukacja w zakresie bezpieczeństwa seniorów** (cyberbezpieczeństwo, oszustwa „na wnuczka”).

Aktywizacja i integracja

- **Rozwój oferty klubów seniora i kół zainteresowań** (sport, kultura, rękodzieło, edukacja cyfrowa).
- **Organizacja wydarzeń międzypokoleniowych** (warsztaty rodzinne, wspólne zajęcia seniorów i młodzieży).
- **Rozbudowa zajęć edukacyjnych dla seniorów** (obsługa nowych technologii, języki obce, historia lokalna).
- **Tworzenie „inkubatorów pasji seniorów”** – miejsca, gdzie starsi mieszkańcy mogą dzielić się doświadczeniem (np. warsztaty kulinarne, rzemiosło).

Komunikacja i informacja

- **Stworzenie „mapy wsparcia seniorów”** – broszury i wersji online z informacjami o dostępnych usługach.
- **Stała kampania informacyjna nt. zdrowia i aktywności senioralnej** (ulotki w aptekach, gabloty sołeckie, media społecznościowe).

Infrastruktura i mobilność

- **Poprawa dostępności architektonicznej budynków publicznych** (windy, podjazdy, oznaczenia).

- **Rozszerzenie usług transportowych dla seniorów** (transport do lekarza, na zajęcia społeczne i kulturalne).
- **Tworzenie przyjaznych przestrzeni rekreacyjnych** – ścieżki spacerowe, miejsca spotkań, „zielone strefy senioralne” w parkach.

Strategia i współpraca

- Kontynuacja i aktualizacja Gminnego Programu Wspierania Seniorów (2021–2026).
- Zacieśnienie współpracy z NGO, parafiami i stowarzyszeniami senioralnymi.
- Monitorowanie jakości życia seniorów poprzez cykliczne badania ankietowe i konsultacje społeczne.
- Monitorowanie sytuacji osób starszych w wieku 80+ oraz osób starszych będących „więźniami 3 i 4 piętra”.
- Integracja działań zdrowotnych, społecznych i kulturalnych w jednym systemie koordynacyjnym (np. „Koalicja na rzecz Seniorów”).

3. Karta diagnostyczna – Dzieci i rodziny z dziećmi wymagającymi wsparcia, w tym dziećmi z niepełnosprawnością

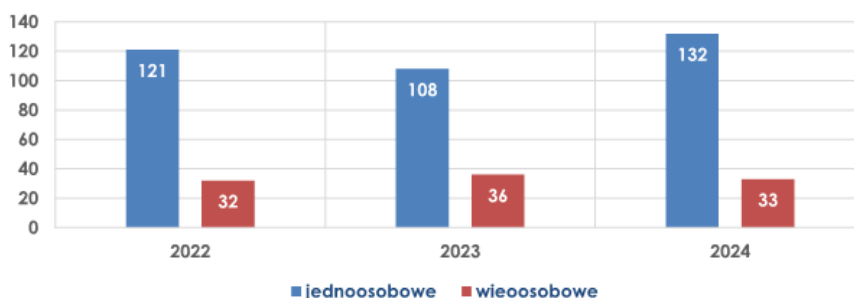
3.1. SYTUACJA SPOŁECZNA DZIECI I RODZIN Z DZIEĆMI WYMAGAJĄCYMI WSPARCIA

Świadczenia pomocy społecznej udzielane przez Ośrodek Pomocy Społecznej mają głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy.

Rodziny w lokalnym systemie pomocy społecznej

W roku 2024 z pomocy Ośrodka skorzystało 165 rodzin, na przestrzeni lat 2022-2024 liczba rodzin, którym udzielono pomocy w Gminie ulegała wahaniom. Szczegółowe dane w tym obszarze przedstawia wykres poniżej.

Liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej

Wykres 7 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Murowana Goślina z podziałem na gospodarstwa jednoosobowe i wieloosobowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Murowanej Goślinie

Powyższe pozwala stwierdzić, iż wzrasta liczba rodzin będących gospodarstwami jednoosobowymi. Natomiast liczba gospodarstw wieloosobowych kształtuje się na podobnym poziomie.

🔍 Rodziny z dziećmi korzystające z pomocy społecznej

Analizując liczbę dzieci w rodzinach objętych pomocą dane prezentują się następująco:

Tabela 5 Liczba rodzin korzystających z pomocy w latach 2022-2024 z podziałem na liczbę dzieci w rodzinie

Liczba rodzin			
Typ rodziny	2022	2023	2024
Jedno dziecko	11	11	9
Dwoje dzieci	10	13	15
Troje dzieci	6	8	6
Czworo i więcej dzieci	5	4	3
Razem	32	36	33

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Murowanej Goślinie

Dominującą grupę stanowią rodziny z dwojgiem dzieci, rodzin wielodzietnych z trojgiem i więcej dzieci jest coraz mniej. Wzrasta natomiast liczba rodzin niepełnych korzystających z pomocy – w roku 2022 było ich 18 co stanowiło 56% ogółu rodzin, natomiast w roku 2024 już 20 rodzin, tj. 62,50%.

Ponadto wzrasta liczba rozwodów w gminie Murowana Goślina. Z danych Urzędu Stanu Cywilnego w Murowanej Goślinie wynika, że w gminie maleje liczba zawieranych związków małżeńskich przy jednoczesnym wzroście orzekanych rozwodów. **W 2024 roku na terenie gminy zawarto 54 małżeństwa i rozwiązano orzeczeniem sądu 32 małżeństwa, tymczasem w roku 2023 zawarto 66 małżeństw, natomiast orzeczono 23 rozwody.**

🔍 Rośnie znaczenie usług z zakresu pracy socjalnej i specjalistycznego poradnictwa

Z relacji pracowników socjalnych wynika, iż maleje liczba rodzin z dziećmi korzystających z pomocy w formach pieniężnych, natomiast rośnie liczba rodzin, które zgłaszają się po pomoc w formie usługowej tj. z pomocy wyłącznie w formie pracy socjalnej. Praca socjalna świadczona jest bez względu na posiadany dochód, prowadzona jest w oparciu o dokonanie przez pracownika socjalnego diagnozy sytuacji w rodzinie. I tak w 2022 roku pracą socjalną objętych było 61 rodzin, w 2023 roku 67 rodzin i w 2024 roku 109 rodzin. Ponadto wzrosła liczba rodzin korzystających ze specjalistycznego poradnictwa na przestrzeni ostatnich lat. W roku 2023 zrealizowano 13 takich porad, natomiast w roku 2024 – 39.

🔍 Praca asystentów rodziny

Udzielanie wsparcia rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, należy do zadań obowiązkowych gminy. Na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych działania podejmują asystenci rodziny. **Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudnia 2 asystentów w formie zadaniowego czasu pracy.** Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności i wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15-tu. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub miejscu wskazanym przez rodzinę, za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych rodziny oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Liczbę rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2022-24 przedstawia tabela nr 6:

Tabela 6 Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny na terenie Murowanej Gośliny w latach 2022 – 2024.

	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	32	26	30
Liczba dzieci ww. rodzinach	58	44	43
Liczba rodzin objętych pomocą asystenta, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej	0	1	1
Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	0	1	3
Liczba dzieci, które powróciły pod opiekę rodziców biologicznych	0	0	1
Liczba rodzin, którym udzielono porad w ramach programu „Za życiem”	1	0	0
Liczba dzieci w ww. rodzinach	2	0	0

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Murowanej Goślinie - stan na dzień 31.12.2024 r.

Przyczyny korzystania ze wsparcia asystenta rodziny

Analizując rodziny objęte wsparciem w roku 2024 r., pod kątem przyczyn przydzielenia rodzinie pomocy asystenta należy wymienić m.in.:

- **wysoką bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych** – brak wiedzy, umiejętności lub zasobów, do zapewnienia dziecku prawidłowej opieki i wychowania – **sytuacja ta dotyczy wszystkich rodzin objętych asystenturą.**
- **uzależnienia rodziców** – nadużywanie substancji psychoaktywnych znacząco negatywnie wpływa na funkcjonowanie rodziny i stwarza zagrożenie dla bezpieczeństwa i rozwoju dziecka, uzależnienia często prowadzą do zaniedbywania dziecka, przemocy fizycznej i psychicznej, braku stabilizacji finansowej, konfliktów w rodzinie – **11 rodzin objętych asystenturą.**
- **przemoc domową** – 3 rodziny,
- **bezrobocie oraz ubóstwo** – brak odpowiednich warunków mieszkaniowych i materialnych – 14 rodzin,
- **choroba lub niepełnosprawność rodziców** – rodzice nie są w stanie zapewnić należytej opieki z uwagi na własne ograniczenia, głównie intelektualne – **dotyczy 3 rodzin.**

Zabezpieczanie dzieci w pieczy zastępczej

Decyzją Sądu Rejonowego 26 dzieci z terenu gminy Murowana Goślina przebywa w pieczy zastępczej. W kosztach utrzymania dziecka w pieczy zastępczej, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, partycypuje gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, odpowiednio w wysokości :

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,

2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,

3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Tabela nr 7 przedstawia wysokość środków finansowych ponoszonych przez gminę na współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej w latach 2022-2024.

Tabela 7 Wysokość środków wydatkowanych z budżetu gminy na współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej w latach 2022 – 2024

rok	Piecza rodzinna		Piecza instytucjonalna		Razem	
	liczba dzieci	kwota	liczba dzieci	kwota	liczba dzieci	kwota
2022	15	128 052,20 zł	5	177 720,65 zł	20	305 772,85 zł
2023	19	168 640,20 zł	4	174 127,42 zł	23	342 767,62 zł
2024	20	163 543,68 zł	6	127 096,03 zł	26	290 639,71 zł

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Murowanej Goślinie - stan na dzień 31.12.2024 r.

Wzrost nakładów finansowych na współfinansowanie pieczy instytucjonalnej wiąże się również ze wzrostem średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej ustalonej corocznie przez starostę właściwego ze względu na położenie placówki. **W latach 2022-2024 w pieczy zastępczej umieszczono 4 dzieci z gminy, z czego 1 dziecko wróciło pod opiekę rodzica biologicznego.**

Z danych uzyskanych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Poznaniu wynika, iż w roku **2024 na terenie gminy Murowana Goślina funkcjonowało 17 rodzin zastępczych, w których przebywało 26 dzieci.** Jest to ogromny wzrost w porównaniu do roku 2022, w którym funkcjonowało tylko 10 rodzin zastępczych i obejmowało opieką 19 dzieci.

Należy podkreślić, iż mnogość problemów, z jakimi borykają się rodziny, często tworzy sieć powiązanych ze sobą czynników, utrudniając jednoznaczne wskazanie głównej przyczyny ewentualnego umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej.

Czynnikiem chroniącym przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych u dzieci i młodzieży są niewątpliwie dobre relacje z osobami dorosłymi, które stanowić mogą dla nich oparcie i źródło wiedzy. **Dlatego wczesna interwencja i diagnoza problemu w danym środowisku jest kluczowa dla ochrony dziecka.**

3.2. USŁUGI DEDYKOWANE DZIECIOM I RODZINOM Z DZIEĆMI WYMAGAJĄCYMI WSPARCIA

Gminne zasoby wykorzystywane i adresowane do tej grupy społecznej można podzielić na kilka działów:

Oświata i opieka nad dzieckiem

W gminie nie funkcjonuje żaden publiczny **żłobek**, klub dziecięcy ani opiekun dzienny oferujący opiekę nad dzieckiem do lat 3. Funkcjonuje natomiast 5 prywatnych żłobków:

- *Wesołe Słoneczko* – **32 dzieci**
- *Mały Groszek* – **30 dzieci**
- *Kalinowy Zakątek* – **20 dzieci**
- *Gugulandia* – **22 dzieci**
- *Maluszkowo* – **9 dzieci**

W roku 2024 w Gminie funkcjonowało **9 przedszkoli**:

- *Leśna Gromada* w Rakowni – **15 dzieci**
- *Groszek* w Murowanej Goślinie – **92 dzieci**
- *Promyk* w Murowanej Goślinie – **97 dzieci**
- *Słoneczko* w Murowanej Goślinie – **132 dzieci**
- *Klub Przedszkolaka* w Murowanej Goślinie – **98 dzieci**
- *Smocze Wzgórze* w Murowanej Goślinie – **98 dzieci**
- *Koniki Polne* w Białężynie, w Długiej Goślinie – **46 dzieci**
- *Przyjaciele Łopuchowa* w Łopuchowie – **56 dzieci**
- *Leśne Skrzaty* w Przebędowie – **110 dzieci**

W roku 2024 w Gminie funkcjonowało **5 szkół podstawowych**:

- Szkoła Podstawowa nr 1 im. Karola Marcinkowskiego w Murowanej Goślinie – **519 uczniów**
- Szkoła Podstawowa nr 2 im. Henryka Sienkiewicza w Murowanej Goślinie – **836 uczniów**
- Szkoła Podstawowa im. Leona Masiakowskiego w Białężynie – **49 uczniów**
- Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Długiej Goślinie – **72 uczniów**
- Szkoła Podstawowa im. Polskich Noblistów w Łopuchowie prowadzona przez Stowarzyszenie Przyjaciele Łopuchowa – **116 uczniów**

Tabela 8 Sieć publicznych szkół w Gminie Murowana Goślina

Szkoła	Specjaliści	Udzielona pomoc
Szkoła Podstawowa nr 2, ul. Kutrzeby 3	– 2 psychologów – 2 pedagogów – 1 pedagog specjalny – 1 logopeda (15 godzin) – 9 nauczycieli współorganizujących proces kształcenia – 2 dzieci realizuje nauczanie w trybie nauczania indywidualnego	Pomocą psychologiczno-pedagogiczną objętych jest 118 uczniów; 14 uczniów objętych pomocą nauczyciela współorganizującego zajęcia

Szkoła Podstawowa nr 1, ul. Mściżewska 10	– 2 psychologów – 2 pedagogów (1.5 etatu) – 1 pedagog specjalny / 1 logopeda (11 godzin) – 8 nauczycieli współorganizujących proces kształcenia – 3 dzieci realizuje nauczanie w trybie nauczania indywidualnego	Pomocą psychologiczno-pedagogiczną objętych jest 77 uczniów, 7 uczniów objętych pomocą nauczyciela współorganizującego zajęcia
Szkoła Podstawowa w Łopuchowie	– 1 pedagog – 1 pedagog specjalny – 1 logopeda – 3 nauczycieli współorganizujących proces kształcenia	Pomocą pedagogiczną objętych jest 50 uczniów, 4 uczniów objętych pomocą nauczyciela współorganizującego zajęcia
Szkoła Podstawowa w Długiej Goślinie	– 1 psycholog (10 godzin) – 1 pedagog (6 godzin) – 1 pedagog specjalny (8 godzin) / 1 logopeda (3 godziny)	Pomocą psychologiczno-pedagogiczną objętych jest 16 uczniów, Żaden uczeń nie jest objęty pomocą nauczyciela współorganizującego zajęcia
Szkoła Podstawowa w Białężynie	– 1 psycholog (6 godzin) – 1 pedagog (6 godzin) – 1 pedagog specjalny (2 godziny) / 1 logopeda (3 godziny)	Pomocą psychologiczno-pedagogiczną objętych jest 7 uczniów.
Zespół Szkół im. Dezyderego Chłapowskiego w Bolechowie, filia w Murowanej Goślinie, ul. Szkolna 1	– 1 psycholog – 1 pedagog – 1 pedagog specjalny	Pomocą pedagogiczną objętych jest 280 uczniów, Pomocą psychologiczną objętych jest 280 uczniów

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych Referatu Oświaty UMiG Murowana Goślina

Gmina finansuje dowóz dzieci do szkół specjalnych. W roku 2024 dowożono łącznie 39 uczniów. Najczęściej do szkół zlokalizowanych w Poznaniu, ale również w Wągrowcu, Biedrusku, Owieńskach i w Kowanówku.

Poradnictwo psychologiczno – pedagogiczne

Wszystkie placówki oświatowe w gminie Murowanej Goślinie podlegają pod Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Swarzędzu, której filia znajduje się w Murowanej Goślinie, przy ul. Mściżewskiej 10. Poradnia ta nieodpłatnie wykonuje:

- Diagnozę ogólnego poziomu rozwoju; gotowości szkolnej; przyczyn trudności w uczeniu się; całościowych zaburzeń rozwoju – autyzmu, zespołu Aspergera; problemów wychowawczo-rozwojowych u dzieci młodszych; problemów wychowawczych u dzieci starszych i młodzieży; zaburzeń zachowania i ADHD; uczniów słabowidzących i słabosłyszących; uczniów zdolnych; dzieci i młodzieży powracających z zagranicy; predyspozycji związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu; zaburzeń artykulacyjnych, wad wymowy, niepełności mowy; afazji i zaburzeń neurologicznych.
- Pomoc terapeutyczną i wsparcie psychologiczne, w tym: zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne dla dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym; zajęcia rozwijające funkcje percepcyjno-motoryczne dla dzieci w wieku przedszkolnym; terapia wspierająca dla dzieci z wadą wzroku/słuchu; terapia pedagogiczna dla uczniów z zaburzeniami

w uczeniu się; indywidualna terapia logopedyczna dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami mowy, opóźnionym rozwojem mowy, z afazją, zaburzeniami neurologicznymi, mutyzmem, nie płynnością mowy;

- Zajęcia warsztatowe dla uczniów, takie jak: „Wesoła edukacja ruchem”, Relaksacja i metody rozładowywania napięć oraz radzenie sobie ze stresem, zajęcia zawodoznawcze z orientacji i poradnictwa zawodowego np. „Zajęcia przygotowujące do wyboru zawodu i szkoły”, „Poznaj swój temperament” lub inne np. „Poznaj swoją wartość”.

Ponadto prowadzone są zajęcia dla nauczycieli, np. Sieć współpracy pedagogów i psychologów szkolnych (dla wszystkich szkół), sieć współpracy dla logopedów z całego rejonu działania PPP Swarzędz, sieć współpracy dla nauczycieli przedszkoli oraz nauczycieli prowadzących zajęcia rewalidacyjne, korekcyjno – kompensacyjne. Oprócz tego prowadzone są zajęcia dla rodziców, np. Grupa wsparcia dla rodziców dzieci z autyzmem” itd.

Liczba dzieci potrzebujących pomocy i wsparcia terapeutycznego jest wysoka i przewyższa możliwości poradni publicznej, dlatego w gminie Murowana Goślina część osób szuka pomocy w podmiotach niepublicznych, takich jak:

- „Wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży”- w ofercie: integracja sensoryczna, rehabilitacja dzieci, terapia logopedyczna, słuchowa, psychologiczna, integracja odruchów.
- „Dobry pomysł - wsparcie, terapia, zabawa”- który oferuje: trening umiejętności społecznych, terapię logopedyczną, psychologiczną, terapię ręki i trening grafomotoryczny, integrację sensoryczną, sensoplastykę.

Miejsca spotkań mieszkańców

Na terenie Gminy funkcjonuje 9 świetlic wiejskich oraz sale w remizie OSP Białężyn i OSP Murowana Goślina. W ofercie świetlic są głównie zajęcia sportowe (np. joga, aerobik) dla mieszkańców gminy Murowana Goślina–zarówno dzieci i młodzieży, jak i dorosłych. Od 2025 roku w świetlicy w Przebędowie realizowane są dla dzieci zajęcia z zakresu profilaktyki, finansowane w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Takie same zajęcia od wielu lat prowadzone są również przy szkole w Białężynie oraz Długiej Goślinie, w których łącznie bierze udział 60 dzieci. Zajęcia mają charakter wychowawczy i integracyjny, służą budowaniu pozytywnych relacji oraz rozwijaniu umiejętności społecznych. Prowadzeniem zajęć zajmują się wychowawcy, którzy zapewniają uczestnikom bezpieczną, przyjazną przestrzeń do rozwoju. Dzięki regularnym spotkaniom dzieci mają możliwość korzystania z pomocy edukacyjnej, rozwijania zainteresowań oraz otrzymania wsparcia emocjonalnego. Działania te stanowią ważny element lokalnej profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Pomoc społeczna i programy społeczne kierowane do rodzin

Organizatorem pomocy społecznej na terenie gminy jest Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzący działania z zakresu:

- pracy socjalnej i wypłaty zasiłków,
- wspierania rodziny,

- dodatków mieszkaniowych,
- świadczeń rodzinnych,
- pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
- wsparcia kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustaleniu stypendium lub zasiłku szkolnego,
- oraz innych, wynikających z powszechnie obowiązujących aktów prawnych, do stosowania z mocy ustawy,
- przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, w szczególności: opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie; prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

Ponadto na szczeblu powiatowym mieszkańcy Murowanej Gośliny mogą korzystać ze wsparcia **Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Poznaniu**, który udziela wsparcia w zakresie:

- pomocy instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- pomocy w usamodzielnieniu wychowanków pieczy zastępczej,
- orzekaniu o niepełnosprawności,
- rehabilitacji osób niepełnosprawnych,
- poradnictwa specjalistycznego,
- oraz innych, wynikających z powszechnie obowiązujących aktów prawnych, do stosowania z mocy ustawy.

Pieczca zastępcza

Gmina odpowiada za organizację tylko części tego rodzaju usług na swoim terenie. Po pierwsze, gmina ponosi część wydatków związanych z pobytem dziecka w pieczy zastępczej. Po drugie, zgodnie z ustawą, gmina zobowiązana jest do działań z zakresu profilaktyki rodzinnej, np. poprzez zatrudnienie na stanowisko asystenta rodziny do bezpośredniej pracy z rodziną.

Pracownicy Ośrodka tworzą projekty socjalne na rzecz wsparcia rodzin.

W roku 2024 zrealizowano 2 projekty socjalne:

1. **„Aktywna rodzina”**, który skierowany był dla rodzin z dziećmi, objętych wsparciem asystenta rodziny oraz rodzin korzystających z innych form pomocy oferowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej z terenu Miasta i Gminy Murowana Goślina. Projekt został podzielony na 3 wydarzenia:
  - Wyjazd dzieci do BiblioMuzy - Kina za Rogiem w Skokach, w którym uczestniczyło 31 dzieci.
  - Piknik dla rodzin w Zielonce, zorganizowany z okazji Dnia Dziecka. Podczas wydarzenia dzieci brały udział w licznych grach i zabawach zespołowych, którym towarzyszyła integracja społeczna. W wydarzeniu udział wzięło 58 dzieci oraz 30 dorosłych.

- Świąteczne warsztaty pieczenia pierników - zostały zorganizowane w restauracji „Kawa po obiedzie”, gdzie dzieci wraz z rodzicami miały możliwość wspólnie upiec oraz ozdobić pierniki. Całemu wydarzeniu towarzyszył świąteczny nastrój, wspólne rozmowy oraz dobra zabawa.

2. „Świąteczna kartka dla Seniora - edycja 2” - we współpracy z przedszkolami i szkołami wykonano 175 kartek świątecznych, którymi zostały obdarowane osoby starsze i samotne z gminy Murowana Goślina.

Pozostałe zadania z zakresu pieczy zastępczej (takie jak organizacja placówek, rodzinnej pieczy zastępczej czy adopcji), zgodnie z ustawą realizowane są przez instytucje powiatowe i wojewódzkie.

Zajęcia kulturalne

Biblioteka prowadzi „Klub Malucha” - cykliczne zajęcia dla dzieci od 0 do 6 lat, które są dla mieszkańców bezpłatne. Ponadto realizowane są zajęcia tematyczne, spotkania autorskie, liczne warsztaty, przedstawienia teatralne dla dzieci - w roku 2024 zorganizowano przedstawienie „Renifer Niko Ratuje Święta”, w którym udział wzięło 146 dzieci. Ponadto realizowano projekt „Z biblioteką odkrywam świat” – dofinansowany w ramach programu „Działaj Lokalnie”, w ramach którego zorganizowano 16 spotkań animacyjno-edukacyjnych dla dzieci.

3.3. SKALA ZAPOTRZEBOWANIA DZIECI I RODZIN Z DZIEĆMI WYMAGAJĄCYMI WSPARCIA NA RÓŻNE TYPY USŁUG SPOŁECZNYCH

Wsparcie ze strony gminy powinno zapewniać goślińskim rodzinom dostęp do pakietu odpowiednich usług dostosowanych do ich indywidualnej sytuacji i potrzeb.

Istotne jest aby rodziny miały przestrzeń do zajęć pozwalających na ich rozwój, integrację, animację czasu wolnego poprzez realizację działań sportowych, zapewnienie możliwości rozwijania zainteresowań, gdyż tego oczekuje większość mieszkańców. Równie istotne jest aby były realizowane zajęcia o charakterze profilaktycznym wśród dzieci i młodzieży oraz zajęcia podnoszące kompetencje rodzicielskie dla rodziców.

Należy również zapewnić wsparcie, które pozwoli przezwyciężyć trudne sytuacje (wsparcie psychologiczne, terapeutyczne, czy wsparcie asystenta rodziny), tak by nie było konieczności umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.

Z opinii asystentów rodziny wynika, iż **dla rodzin problem stanowi długi czas oczekiwania na dostęp do bezpłatnych usług specjalistów do pracy z dziećmi, takich jak: logopeda, psycholog, terapeuta i najczęściej pomoc ta jest zlokalizowaną poza gminą.** Dziecko otrzymuje opinię z poradni psychologiczno-pedagogicznej i po wydaniu opinii/orzeczenia zalecenia powinny być realizowane przez szkołę oraz rodziców. Szkoła realizuje na swoim terenie zajęcia zgodnie z wytycznymi poradni, natomiast kluczowe jest, aby zalecenia były realizowane przez rodzica.

Asystenci obserwują dużą niezaradność w kwestiach umiejętności wychowawczych i niekonsekwencję u rodziców. Istotne jest wspieranie rozwoju poznawczego i emocjonalnego u dziecka, motywowanie, praca z dzieckiem i pomoc na co dzień oraz stawianie wymagań adekwatnych do wieku i możliwości dziecka. Asystenci spotykają się z rodzicami prezentującymi niskie kompetencje rodzicielskie, duże deficyty w sferze umiejętności społecznych. Dostępna oferta w postaci np. „Szkoły dla Rodziców” jest adresowana raczej do „świadomych” i aktywnych rodziców. Oferta tych zajęć nie jest dostosowana do rodziców nisko funkcjonujących lub rodziców ze znacznymi deficytami. Z opinii asystentów wynika, iż w gminie nie ma oferty dla kobiet w ciąży i „młodych” matek w zakresie pielęgnacji, zabezpieczenia potrzeb i stymulowania rozwoju małego dziecka. Ponadto, z obserwacji pracowników wynika, iż część klientów mało czasu spędza ze swoimi dziećmi (nie organizują im czasu wolnego, rzadko korzystają z ofert kulturalnych czy wyjazdów wakacyjnych, dzieci najczęściej spędzają czas przed komputerem lub telefonem), co utrudnia budowanie więzi i prawidłowej relacji z dzieckiem, nie stymuluje ich rozwoju.

Wypowiedź asystenta rodziny: *„Chłopiec w wieku wczesnoszkolnym, wychowywany przez samodzielnego rodzica-ojca, który prezentuje niskie umiejętności wychowawcze, nie potrafi pomóc dziecku w nauce, wspierać jego rozwoju, niewielką ilość czasu spędzają wspólnie. Chłopiec ma zajęcia logopedyczne i psychologiczne w szkole, które są niewystarczające. Dziecko pracuje w placówce szkolnej przy wsparciu nauczyciela współorganizującego, co pozwala mu na bieżąco realizować materiał, jednak deficyty edukacyjne nadal są duże, dziecko czuje się gorsze od innych, ma niską samoocenę. W jego sytuacji pomocne by było codzienne wsparcie i motywowanie przez rodzica (jednak możliwości ojca są mocno ograniczone) oraz systematyczne wsparcie psychologiczne”.*

Z opinii młodzieży wynika, iż na terenie gminy nie ma miejsc, gdzie mogliby się spotkać, budować więzi, porozmawiać: *„Nie musi to być restauracja czy pub tylko przestrzeń, gdzie możemy wejść, spędzić czas na rozmowach, po prostu być razem. Najczęściej siadamy wspólnie pod wiatą rowerową czy na terenie skate parku, ale jak nie sprzyja pogoda to, pół godziny i idziemy do domu bo jest nam po prostu zimno.”*

„Chcielibyśmy mieć takie swoje miejsce. Coś takiego jak wiatą rowerową na Zielonych Wzgórzach przy ul. Raduszyńskiej. Takie nasze zadaszone miejsce, z ławeczkami i stołem. Nie potrzebujemy tam opiekuna. Chcemy tam po prostu posiedzieć ze sobą i pogadać.”

„Tak naprawdę, to my nie mamy w Murowanej Goślinie gdzie się spotkać. Z placów zabaw nas przeganiają, na rynku jesteśmy zbyt widoczni. Teraz mamy chociaż centrum handlowe w Bolechowie. Tam chodzimy po sklepach, albo siedzimy na krawężniku przed sklepem”.

Jednocześnie w rozmowie młodzież wskazuje, że jest ogromna potrzeba usług psychologicznych dedykowanych im. Stan psychiczny i emocjonalny młodych ludzi jest niepokojący. *„Mamy dużą potrzebę korzystania z pomocy psychologicznej, jednak nie czujemy się komfortowo i swobodnie w rozmowie z psycholog szkolną, gdyż mamy obawy, że jest to jednak pracownik szkoły i teren szkoły... czy możemy liczyć na poufność. Najbezpieczniej czuliśmy się poza budynkiem szkoły”. „Mam znajomych, którzy potrzebowaliby skorzystać z porady psychologa, ale do tego szkolnego to nikt nie pójdzie. Poszedłby do takiego, który nie powie rodzicom o czym mówił”.*

W trakcie spotkania z przedstawicielami ostatnich klas gminnych szkół podstawowych, zorganizowanym 23 września 2025 roku w Centrum Kultury i Sportu, młodzież informowała, że jest zaskoczona tym, *„że ktoś pyta o ich potrzeby i oczekiwania. Ani w szkole, ani w domu nikt z nami*

o tym nie rozmawia, czego my byśmy chcieli". Informowali, że tak naprawdę, to nie mają wiedzy o tym, z jakich usług mogą na terenie gminy korzystać. Nie śledzą gminnych stron internetowych, „a wiadomości na facebooku nie czytają, bo są dla nich zbyt długie. My czytamy tylko trzy, max cztery linie tekstu, potem odpuszczamy”. Jednocześnie wskazywali, że dla ich grupy wiekowej najlepszą formą przekazywania wiadomości są „*krótkie plakaty, dużo obrazu i mało treści*”.

3.4. REKOMENDACJE DZIAŁAŃ NA RZECZ DZIECI I RODZIN Z DZIEĆMI WYMAGAJĄCYMI WSPARCIA

🔍 Wczesne dzieciństwo (0–3 lata)

- **Publiczna opieka dla maluchów:** uruchomienie **publicznego żłobka/klubu dziecięcego** lub programu **gminnych grantów dla opiekunów dziennych**, by zwiększyć podaż miejsc dla dzieci w wieku 0–3 (dziś wyłącznie sektor prywatny).

🔍 Zdrowie psychiczne i specjalistyczne wsparcie

- **Gminny bon terapeutyczny** (limitowany) na terapie poza PPP, gdy czas oczekiwania przekracza określone standardy.
- **Grupy psychoedukacyjne dla rodziców:** regulacja emocji u dzieci, ADHD/ASD, zapobieganie wypaleniu rodzicielskiemu.

🔍 Edukacja i szkoła

- **Program tutorów rówieśniczych i wolontariatu uczniowskiego** (pomoc w nauce, integracja dzieci z doświadczeniem kryzysu).
- **Standard „Szkoła z opieką”:** minimalny pakiet wsparcia w każdej szkole, stałe godziny konsultacji dla rodziców, tygodniowe dyżury psychologa, szybka ścieżka reagowania kryzysowego.

🔍 Rodziny zagrożone kryzysem i będące w kryzysie (w tym samodzielne rodzicielstwo)

- **„Asystentura PLUS”** – krótkoterminowe (3–6 mies.) intensywne wsparcie dla rodzin wysokiego ryzyka: trening kompetencji opiekuńczo-wychowawczych w domu, plan dnia, budżet domowy, organizacja nauki.
- **Sieć samopomocowa samodzielnych rodziców** (grupy wsparcia + wymiana opieki doraźnej „rodzic dla rodzica”).
- **Doradztwo ekonomiczne:** mini-kursy budżetu domowego, dostęp do ulg/stypendiów, ścieżki obniżania kosztów życia rodzin z dziećmi.

🔍 Dzieci z niepełnosprawnością

- **Opieka wytchnieniowa dla rodziców** dzieci z niepełnosprawnością – krótkie bloki godzinowe w tygodniu (również w sołectwach).

Czas wolny, profilaktyka i integracja lokalna

- **Świetlice+**: wydłużone godziny i celowe zajęcia rozwojowe (TUS, zajęcia kreatywne, sport) w sołectwach z większą liczbą rodzin objętych pomocą, rekrutacja przez asystentów/pracę socjalną.
- **Program „Rodzinne weekendy”** – bezpłatne, cykliczne wydarzenia integracyjne (sołectwa rotacyjnie), łączące animację dla dzieci z poradnictwem „przy okazji”.
- **Małe granty na oddolne inicjatywy** (koła rodziców, NGO lokalne) – mikroprojekty dla dzieci i rodzin.

Bezpieczeństwo i przeciwdziałanie przemocy

- **Warsztaty „Bezpieczne relacje”** dla młodzieży (granice, cyberprzemoc, asertywność).
- **Szybka ścieżka wsparcia dla rodzin z problemem przemocy/uzależnieniami**: interwencja, plan bezpieczeństwa

Piecza zastępcza – profilaktyka i reintegracja

- **Program „Powrót do domu”** – intensywna praca z rodziną biologiczną pod kątem reintegracji (koordynacja OPS–PCPR–szkoła).
- **Rekrutacja i wsparcie rodzin zastępczych na terenie gminy** (kampania informacyjna + szkolenia we współpracy z PCPR).

Informacja i dostęp

- **Mapa usług dla rodzin** (online + ulotka A5): gdzie po pomoc, terminy, kontakt, kryteria – prosty język, aktualizacja kwartalna.
- **Punkt informacyjny „Jedno okienko”** (OPS/UMiG): dyżury specjalistów, zapisy na konsultacje, pomoc w wypełnianiu wniosków.

Zarządzanie i dane

- **Panel wskaźników rodzinnych** (monitoring kwartalny: liczba rodzin w pracy socjalnej, poradnictwo, czas oczekiwania, liczba interwencji, reintegracje).
- **Szybkie diagnozy** (mini-ankiety w szkołach/świetlicach) – wczesne wychwytywanie potrzeb i przeciążenia poradni.

Priorytety na start

1. Publiczna opieka dla dzieci w wieku 0–3 (żłobek / klub / opiekun dzienny).
2. Asystentura PLUS i koordynator dla rodzin z dzieckiem z orzeczeniem.
3. Świetlice+ w sołectwach o największych potrzebach.
4. Mapa usług i „jedno okienko” dla rodzin.

4. Karta diagnostyczna – osoby z zaburzeniami psychicznymi

4.1. SYTUACJA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI

Aspekty definicyjne

Diagnozą zostały objęte grupy osób w kryzysie zdrowia psychicznego. W niniejszym opracowaniu przyjęta została definicja tej grupy zgodna z podręcznikiem deinstytucjonalizacji⁸. Zatem, gdy mówimy o osobach w kryzysie zdrowia psychicznego, należy rozumieć je jako dorosłych, którzy doświadczają:

- **zaburzeń psychicznych** (m.in.: osoby z depresją, zaburzeniami lękowymi, schizofrenią, chorobą dwubiegunową, zaburzeniem osobowości, zaburzeniem żywienia),
- **niepełnosprawności intelektualnej** (w stopniu lekkim i średnim). Wyklucza się jednak niepełnosprawność spowodowaną otępieniem (choroba Alzheimera),
- **uzależnień**.

Dla oszacowania skali zjawiska posłużymy się danymi udostępnionymi przez Główny Urząd Statystyczny dla województwa wielkopolskiego za rok 2023. Liczba osób leczonych w poradniach dla osób z zaburzeniami psychicznymi, uzależnionych od alkoholu i innych substancji wyniosła w województwie 141 002 osoby.

Z danych statystycznych zgromadzonych przez Centrum Psychoterapii Pokonaj Lęk dotyczący kondycji psychicznej Polaków – dane zebrane za lata 2020-2024, wynikają następujące wnioski:

- Co czwarty Polak cierpiał przynajmniej raz w życiu na jakieś zaburzenie psychiczne, a niemal 8% z nas - w ostatnich 12 miesiącach;
- Polacy chorują najczęściej na zaburzenia nerwicowe (16%);
- Depresji doświadczyło prawie 5% Polaków, a choruje na nią prawie 4 mln Polek i Polaków;
- Polki gorzej oceniają swoje zdrowie psychiczne niż Polacy oraz częściej chorują na depresję w porównaniu z mężczyznami;
- Kobiety leczą się w Poradniach Zdrowia Psychicznego o 50% częściej niż mężczyźni;
- Mieszkańcy miast korzystają z ambulatoryjnej opieki psychiatrycznej dwukrotnie częściej niż mieszkańcy wsi.

⁸ Rozwój usług społecznych i wspieranie do samodzielności w środowisku lokalnym – podręcznik dla gmin i powiatów, IPISS, Warszawa, kwiecień 2022

Lokalna skala potrzeb w zakresie zdrowia psychicznego

Powyższe dane świadczą o tym, że potencjalnie co czwarty mieszkaniec gminy Murowana Goślina w czasie życia zmierzy się z poważnym kryzysem psychicznym (zaburzeniem psychicznym, uzależnieniem, niepełnosprawnością intelektualną). Przekładając te dane na gminę Murowana Goślina, która liczy 16 321 mieszkańców (stan na 31.12.2024 r.) – potrzeba stałego, corocznego wsparcia powinna być zaspokojona dla grupy około 652 osób.

Dane przekazane przez Narodowy Fundusz Zdrowia – Wielkopolski Oddział Wojewódzki w Poznaniu, dotyczące liczby osób leczonych psychiatrycznie – ambulatoryjnie, na oddziałach dziennych psychiatrycznych, prezentuje poniższa tabela.

Tabela 9 Liczba unikalnych pacjentów z gminy Murowana Goślina, którym udzielono świadczenia psychiatrycznego w trybie ambulatoryjnym i na oddziałach dziennych psychiatrycznych, w latach 2022-2024

Grupa wiekowa	Rok					
	2022		2023		2024	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
0-18 lat	52	37	55	58	66	60
18+	280	141	307	139	325	166
Razem	510		559		617	

Źródło: Dane z Narodowego Funduszu Zdrowia- Wielkopolski Oddział Wojewódzki w Poznaniu

Jak wynika z powyższych danych, liczba osób korzystających z leczenia psychiatrycznego w trybie ambulatoryjnym i na oddziałach dziennych z każdym rokiem wzrasta i jest niepokojąco wysoka.

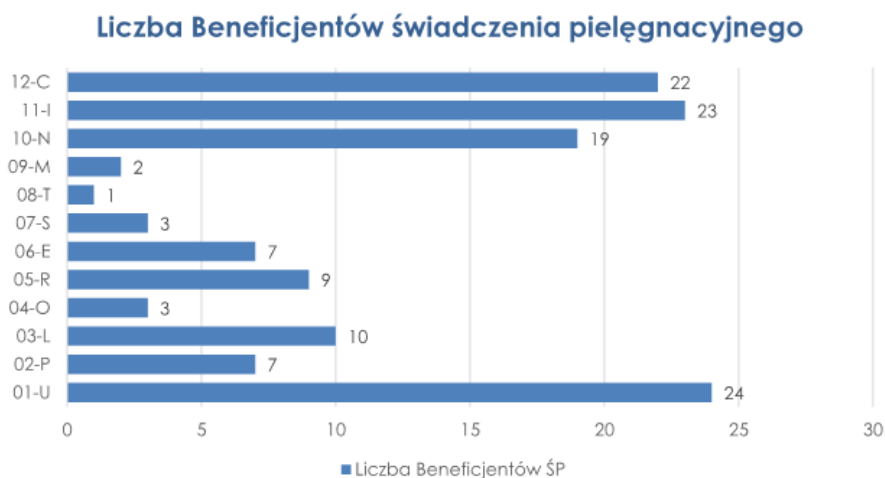
Lokalny wymiar wsparcia

Według danych pochodzących z zasobów informacyjnych Ośrodka Pomocy Społecznej aktualnie ze wsparcia oferowanego przez gminę korzysta: 6 osób z domów pomocy społecznej, 13 osób w placówkach dla osób doświadczających bezdomności, 1 osoba ze środowiskowego domu samopomocy, 25 osób z warsztatów terapii zajęciowej i 3 osoby z Centrum Integracji Społecznej w Poznaniu. W roku 2024 udzielono łącznie 280 porad psychologicznych w Ośrodku Pomocy Społecznej, z tego:

1. **Psycholog rodzinny** – 122 porady
2. **Psycholog ds. uzależnień** – 38 porad
3. **Terapeuta ds. uzależnień** – 97 porad indywidualnych, 50 spotkań grupowych
4. **Terapeuta ds. osób współuzależnionych** – 58 porad indywidualnych, 22 spotkania grupowe
5. **Grupa wsparcia dla młodzieży** – 7 spotkań

Analiza świadczeń pielęgnacyjnych pod kątem przyczyn niepełnosprawności świadczeniobiorców

W celu określenia skali zjawiska wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi, dokonano analizy świadczeń pielęgnacyjnych wypłacanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej pod kątem symboli orzeczeń – analiza dokonana w oparciu o 92 sprawy.

Wykres 8 Liczba beneficjentów świadczenia pielęgnacyjnego, pod kątem symbolu niepełnosprawności w 2024 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy teczek świadczeniobiorców świadczeń pielęgnacyjnych wypłacanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej.

Symbol przyczyny niepełnosprawności zawarty w orzeczeniu odzwierciedla rozpoznanie choroby, która niezależnie od przyczyny jej powstania, powoduje zaburzenia funkcji organizmu oraz ograniczenia w wykonywaniu czynności życiowych i aktywności społecznej człowieka.

Aby określić liczbę osób z zaburzeniami psychicznymi wzięto pod uwagę trzy symbole niepełnosprawności:

1-U – określa niepełnosprawność intelektualną;

02-P – choroby psychiczne, w tym m.in. osoby z zaburzeniami psychotycznymi, zaburzeniami nastroju, utrwalonymi zaburzeniami lękowymi o znacznym stopniu nasilenia czy zespołami otępiennymi;

12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe, powstałe przed 16. rokiem życia, z utrwalonymi zaburzeniami interakcji społecznych lub komunikacji werbalnej oraz stereotypiami zachowań, zainteresowań i aktywności o co najmniej umiarkowanym stopniu nasilenia.

Z przedstawionych danych wynika, iż 58% beneficjentów świadczeń pielęgnacyjnych posiada orzeczenie o niepełnosprawności z uwagi na zaburzenia psychiczne (53 sprawy). Najwięcej osób posiada orzeczenia z uwagi na niepełnosprawność intelektualną (24 sprawy), inne schorzenia - symbol 11-I (23 sprawy) oraz całościowe zaburzenia rozwojowe (22 sprawy).

Trzy mieszkanki Murowanej Gośliny na mocy decyzji Sądu Rejonowego w Poznaniu przebywają w Zakładzie Opiekuńczo-Lecznym na oddziale psychiatrycznym, w tym jedna mieszkanka od 22 lat. Trzy wnioski o umieszczenie na oddziale psychiatrycznym Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego, w tym jeden dotyczący mężczyzny i dwa dotyczące kobiet są w trakcie rozpatrywania przez Sąd.

Pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej podkreślają, że coraz częściej docierają do nich sygnały ze środowiska dotyczące osób zmagających się z różnego rodzaju zaburzeniami psychicznymi. Trudność w niesieniu skutecznej pomocy polega na tym, że wiele z tych osób nie zdaje sobie sprawy z własnych problemów zdrowotnych, często ma zafałszowany obraz swojego stanu psychicznego i fizycznego, co znacząco utrudnia udzielenie im wsparcia.

Ponadto niepełnosprawność związana z zaburzeniami psychicznymi jest najbardziej stygmatyzującym rodzajem niepełnosprawności. Choroby psychiczne wywołują u ludzi przede wszystkim lęk.

W opinii pracowników świadomość społeczna dotycząca tego typu zaburzeń jest bardzo niska.

Przeciwdziałanie problemowi uzależnień od alkoholu (GKRPA)

Działania mające na celu przeciwdziałanie problemom związanym z uzależnieniem od alkoholu leżą w gestii Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, powołanej Zarządzeniem nr 1021/2023 Burmistrza Miasta i Gminy Murowana Goślina z dnia 7 sierpnia 2023 roku w sprawie powołania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Szacunkowa lokalna skala problemu uzależnień

Z danych ewidencji ludności wynika, że w gminie Murowana Goślina zamieszkuje 16 321 osób (stan na 31.12.2024 r.). **Według szacunkowych danych w rodzinach z problemem alkoholowym, tj. takich, w których przynajmniej jedna osoba w rodzinie pije w sposób szkodliwy, mieszka w gm. Murowana Goślina ok. 2 600 osób, w tym ok. 653 dzieci.** Szacunkowe dane populacji osób uzależnionych i członków ich rodzin na terenie Polski i gminy Murowana Goślina przedstawia poniższa tabela:

Tabela 10 Dane szacunkowe populacji osób uzależnionych oraz członków ich rodzin na terenie Polski i Murowanej Gośliny

Grupa osób	% populacji	Polska (37,4 mln)	Gmina Murowana Goślina (16 321 ⁹)
Osoby uzależnione od alkoholu	ok 2%	ok 750 tys.	326
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (małżonkowie/ partnerzy/ rodzice)	ok 4%	ok 1,5 mln	653
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholowych	ok 4%	ok 1,5 mln	653
Osoby pijące szkodliwie	ok 5-7%	ok. 2,5 mln	980

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W rejestrach Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych figurują 423 osoby (stan na 31.07.2025 r.), zgłoszone przez członków rodziny, pracowników socjalnych, Policję i inne osoby celem rozpoczęcia procedury zobowiązania do leczenia uzależnienia od alkoholu. W 2024 roku wpłynęło 18 wniosków o zobowiązanie do leczenia, a w 2025 roku (stan na 31.07.2025 r.) – 11 wniosków. Szczegółowe dane odnośnie sposobu postępowania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w zgłoszonych przypadkach w latach 2023-2025.

⁹ Dane pochodzące z Ewidencji Ludności UMiG; liczba ludności zaniżona względem danych BDL GUS

Tabela 11 Procedura postępowania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2023-2025

Rodzaj postępowania	Rok		
	2023	2024	2025
Liczba złożonych wniosków o wszczęcie procedury zobowiązania do leczenia	19	18	11
Liczba osób zmotywowanych do podjęcia dobrowolnego poddania się leczeniu odwykowemu	3	2	1
Osoby skierowane na badanie do biegłych	14	12	10
Liczba wniosków skierowanych do Sądu Rejonowego o zastosowanie obowiązku podda się leczeniu uzależnień	11	6	7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GKRPA w Murowanej Goślinie

 Punkt Informacyjno-Konsultacyjny dla Uzależnionych i ich Rodzin oraz Ofiar i Sprawców Przemocy

W Ośrodku Pomocy Społecznej funkcjonuje Punkt Informacyjno-Konsultacyjny dla Uzależnionych i ich Rodzin oraz Ofiar i Sprawców Przemocy, w którym m.in. osoby uzależnione i członkowie ich rodzin mogą korzystać ze wsparcia terapeuty, psychologów i prawnika. W 2024 roku w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym udzielono 185 porad 49 osobom uzależnionym od alkoholu oraz 80 porad 43 dorosłym członkom rodzin z problemem alkoholowym.

Biorąc pod uwagę ogólną liczbę mieszkańców w stosunku do liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych (48 pkt. w 2024 roku) na terenie gminy, wynika, że na jeden punkt sprzedaży przypada 340 mieszkańców. Dane te wskazują na bardzo dużą dostępność napojów alkoholowych na terenie gminy.

 Dzieci i młodzież w rodzinach dysfunkcyjnych

Dzieci stanowią specyficzną i niezwykle istotną grupę potrzebującą wielorakiego wsparcia usługowego, umożliwiającego socjalizację i edukację. Diagnozie w niniejszym opracowaniu podlegają dzieci znajdujące się w rodzinach dysfunkcyjnych, będących pod opieką pedagoga szkolnego jak i asystenta rodziny.

W roku 2024 asystenci rodziny pracowali z 30 rodzinami, w których znajdowało się 42 dzieci. Natomiast z pomocy pedagoga szkolnego (biorąc pod uwagę dane ze wszystkich placówek oświatowych) korzystało 548 uczniów.

W roku 2024 wydano 165 opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej różnego rodzaju z tego wydano 60 orzeczeń, które dotyczyły następujących kwestii:

- 33 - potrzeby kształcenia specjalnego;
- 15 - potrzeby indywidualnego nauczania;
- 12 - wczesnego wspomagania rozwoju.

Kryzysy psychiczne dzieci i młodzieży

Z informacji uzyskanych od pedagogów szkolnych wynika, iż coraz częściej obserwują u uczniów fobię szkolną, dzieci nie włączają się w życie szkolne, nie nawiązują relacji rówieśniczych, pogłębiają się problemy w nauce. **Nauczyciele zauważają problemy w relacjach interpersonalnych, takich jak: trudności w prowadzeniu bezpośrednich rozmów, brak umiejętności słuchania rozmówcy, pobudzenie czy zaburzenia uwagi i koncentracji.**

Idąc dalej, problemy komunikacyjne mogą przełożyć się na postępujące zamykanie się w swoim świecie, zaburzenia relacji społecznych i wyobcowanie ze środowiska (rówieśniczego, rodzinnego). **Następnie mogą pojawić się problemy związane z edukacją szkolną, częste absencje, powtarzanie lub zagrożenie powtarzaniem klasy.** Wskazuje się, że ograniczenie kontaktów bezpośrednich czy izolacja (np. podczas pandemii Covid-19) wpływają negatywnie na samopoczucie psychofizyczne dzieci i młodzieży – mogą przyczyniać się do rozwoju chorób.

Jest to ogromne wyzwanie dla systemu szkolnictwa, aby dziecko powróciło do „normalnego” systemu nauczania zamiast realizowania nauczania w trybie indywidualnym. **Coraz częściej w takim przypadku szkoły korzystają ze wsparcia nauczyciela współorganizującego, co jest dużo lepszym rozwiązaniem, gdyż uczeń jest „włączany” w życie klasy w większym stopniu.** W Szkole Podstawowej nr 2 w Murowanej Goślinie (liczba uczniów: 836), w roku szkolnym 2024/2025 zatrudnionych było 9 nauczycieli współorganizujących. Natomiast w Szkole Podstawowej nr 1 (liczba uczniów: 519) zatrudniano 8 nauczycieli współorganizujących zajęcia.

Analiza problemu wskazuje na szereg wyzwań stojących nie tylko przed systemem oświaty, ale również przed systemem pomocy społecznej. **Diagnozy zagrożeń dokonywane w związku z tworzeniem lokalnych programów przeciwdziałania przemocy czy profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych jednoznacznie wskazują na rosnący problem uzależnienia od mediów społecznościowych i internetu, a także trudności w relacjach rodzinnych i rówieśniczych.** Wiele młodych osób doświadcza samotności, lęku, depresji i niskiej samooceny, co może prowadzić do zachowań ryzykownych w przyszłości.

Działania prowadzone przez OPS w zakresie zwiększania świadomości społecznej o zdrowiu psychicznym i uzależnieniach

Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi wiele kampanii oraz programów rekomendowanych z szeroko rozumianej profilaktyki dla dzieci i młodzieży. W 2024 roku w gminnych szkołach podstawowych realizowano kampanie, m.in.: „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, „Dajemy dzieciom siłę – depresja”, „Most tolerancji”, „Słowa mają moc. Stop hejtowi w sieci”, „Akceptacja - Rodzeństwo – Niepełnosprawność”, „Wybierz życie realne, nie wirtualne”, „Rodzina na TAK – Kocham, Dbam, Chronię”, „Nielatwy początek - radzenie sobie z emocjami”, oraz programy rekomendowane „Unplugged”. W przedszkolach Słoneczko, Leśne Skrzaty, Promyk oraz w Przedszkolu w Łopuchowie realizowano rekomendowany program „Poruszające bajki o emocjach”, w którym wzięło udział 255 dzieci. Wszystkie działania sfinansowano z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025.

Zauważono, iż grupa dzieci powyżej 14 roku życia niechętnie angażuje się w jakiegokolwiek proponowane akcje. Ponadto w prowadzonej w Ośrodku grupie wsparcia dla młodzieży uczestniczyły wyłącznie 3 osoby, pozostałe, które zgłosiły się na konsultacje indywidualne nie chciały dołączyć do grupy. Widoczny jest brak zaangażowania i aktywności młodzieży w gminie.

4.2. USŁUGI DEDYKOWANE OSOBOM Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI

Dwa filary wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi: wsparcie społeczne i ochrona zdrowia

Oferta usług wsparcia świadczonych dla osób w kryzysie psychicznym skupia się na dwóch głównych filarach: zabezpieczenia społecznego oraz ochrony zdrowia. W ramach zabezpieczenia społecznego, główne wsparcie można uzyskać za pośrednictwem Ośrodka Pomocy Społecznej w Murowanej Goślinie oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Poznaniu. Mieszkańcy Murowanej Gośliny w kryzysie psychicznym mogą korzystać także z usług zdrowotnych, związanych z szeroko rozumianym zdrowiem psychicznym, takie usługi dostępne są jednak poza terenem gminy. Poniżej opisano najistotniejsze elementy lokalnego systemu wsparcia, dostępnego dla mieszkańców gminy.

- **Ośrodek Pomocy Społecznej w Murowanej Goślinie**, który świadczy wsparcie w zakresie pomocy niepieniężnej i pieniężnej osobom w trudnej sytuacji życiowej (w tym osobom z zaburzeniami). Pomoc pieniężna dotyczy głównie systemu zasiłków (stałych, okresowych, celowych) i przyznawana jest na ogólnych zasadach, zgodnych z ustawą o pomocy społecznej. Świadczenia natury niepieniężnej to m.in.: praca socjalna, schronienie, kierowanie do domów pomocy społecznej.

Osoby w kryzysie psychicznym korzystają z ogólnej oferty OPS dla osób w trudnej sytuacji życiowej. OPS zatrudnia specjalistów z zakresu psychologii oraz terapii uzależnień. Przekazuje również informacje o dostępnych specjalistach w gminie i powiecie.

Gmina nie prowadzi mieszkań wspomaganych dla osób w kryzysie psychicznym. Oferta dla osób w kryzysie, które potrzebują wsparcia z zamieszkaniem, to domy pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi / z niepełnosprawnością intelektualną, zlokalizowane na terenie województwa wielkopolskiego. Osoby wymagające wsparcia dziennego i rehabilitacji społeczno-zawodowej mogą być kierowane na zajęcia do Warsztatów Terapii Zajęciowej.

- **Domy pomocy społecznej** - osoby w kryzysie psychicznym wymagające całodobowej opieki mogą korzystać z pobytu w domach pomocy społecznej. Na terenie gminy Murowana Goślina nie jest prowadzony żaden dom pomocy społecznej dla osób w kryzysie psychicznym. Gmina, w sytuacjach kiedy potrzebuje skorzystać z takiej oferty wsparcia, kieruje do domów zlokalizowanych na terenie całego województwa. 4 osoby (na 6 umieszczonych ogółem) z terenu gminy Murowana Goślina, przebywają w domach pomocy społecznej z uwagi na przewlekłą chorobę psychiczną lub niepełnosprawność intelektualną.

- Przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Murowanej Goślinie działa Punkt Informacyjno-Konsultacyjny dla Uzależnionych i ich Rodzin oraz Ofiar i Sprawców Przemocy, który oferuje porady psychologiczne i pomoc prawną. W roku 2024 udzielono łącznie 280 porad psychologicznych.
- **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.** W 2024 roku do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wpłynęło 18 wniosków o wszczęcie procedury zobowiązania do leczenia uzależnienia od alkoholu. 12 osób zostało skierowanych na badanie biegłych celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu oraz wskazania rodzaju placówki leczniczej. Wobec 6 osób skierowano wnioski do Sądu Rejonowego o zobowiązanie do leczenia uzależnienia od alkoholu. W ramach procedury zobowiązania do leczenia Gminna Komisja przeprowadziła w 2024 roku 25 rozmów motywujących z osobami uzależnionymi od alkoholu oraz 25 rozmów z członkami ich rodzin.
- **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Poznaniu** posiada ofertę wsparcia m.in. w zakresie interwencji kryzysowej (punkt interwencji kryzysowej znajduje się przy ul. Pamiątkowej 28 w Poznaniu), wsparcia psychologicznego oraz terapeutycznego osób w kryzysie psychicznym.

PCPR oferuje wsparcie osobom doświadczającym przemocy oraz prowadzi oddziaływania korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc realizowanych przez Fundację Poznańskie Centrum Profilaktyki Społecznej, przy ul. Głogowskiej 27 w Poznaniu. Dostępne są tam grupy wsparcia dla osób doświadczających przemocy oraz zajęcia dla sprawców przemocy.
- **Szpital psychiatryczny.** Na terenie gminy nie działa żaden szpital psychiatryczny. Mieszkańcy gminy, którzy potrzebują pomocy zdrowotnej z uwagi na kryzys psychiczny mogą korzystać na zasadach ogólnych ze szpitali zlokalizowanych na terenie całego województwa wielkopolskiego. Do dyspozycji najczęściej pozostaje: Centrum Medyczne HCP, przy ul. 28 Czerwca 1956 r. w Poznaniu.
- **Leczenie uzależnień.** Na terenie gminy nie ma oferty pełnej terapii uzależnień. Osoby uzależnione mogą korzystać z konsultacji ze specjalistami w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym przy Ośrodku. Osoby chcące skorzystać z pełnej terapii uzależnień w ramach NFZ, mogą udać się do oddziałów terapii uzależnień zlokalizowanych w Poznaniu, Gnieźnie czy Rożnowicach.

Widać więc, że mieszkańcy gminy doświadczający zaburzeń psychicznych, którzy chcą skorzystać z dostępnych form wsparcia, napotykają na ograniczoną ofertę usług na miejscu. Wielu mieszkańców musi uzyskiwać wsparcie poza gminą, przede wszystkim w ośrodkach działających w Poznaniu.

4.3. SKALA ZAPOTRZEBOWANIA OSÓB Z PROBLEMAMI PSYCHICZNYMI NA USŁUGI SPOŁECZNE

Zdrowie psychiczne jest niewątpliwie jednym z kluczowych tematów w obszarze zdrowia publicznego. Biorąc pod uwagę dane wynikające z analizy danych dostępnych w ramach przygotowywania lokalnego planu deinstytucjonalizacji oraz szacunkowe dane Światowej Organizacji Zdrowia WHO do 2030 roku depresja będzie najczęstszą chorobą psychiczną.

Klienci Ośrodka Pomocy Społecznej wyraźnie wskazują na potrzebę szybkiej pomocy psychologicznej w formie konsultacji oraz potrzebę ogólnodostępnej psychoterapii i pomocy psychiatrycznej. O ile z konsultacji psychologicznej mieszkańcy gminy mogą skorzystać bezpłatnie w Ośrodku Pomocy Społecznej ze środków własnych gminy, o tyle terapia czy wizyta u psychiatry w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia dostępna jest wyłącznie poza gminą.

Pracownicy socjalni zgłaszają, że bardzo często interweniują w środowiskach, gdzie pomoc psychologa wskazana byłaby natychmiast. W ramach pracy Ośrodka Pomocy Społecznej możliwa jest wizyta pracownika socjalnego w środowisku w asyście psychologa, jednak jedynie w dni dyżuru psychologa w Ośrodku Pomocy Społecznej. Kluczowe z punktu widzenia pracowników socjalnych jest znalezienie sposobu na faktyczne uświadomienie tym osobom, że takiej pomocy potrzebują.

Pracownik socjalny: *„Największą trudnością jest uświadomienie klientowi, że potrzebuje pomocy psychologicznej czy psychiatrycznej. Widzę taką potrzebę, konsultuję z lekarzem rodzinnym, który również taką potrzebę widzi. Lekarz wystawia stosowne skierowanie, a pacjent nie wyraża zgody i nie jedzie. Pozostaje jedynie droga wnioskowania do Sądu z ustawy o zdrowiu psychicznym – ale też jedynie wobec pacjentów zagrażających bezpośrednio sobie lub innym. A to już proces długotrwały”.*

Podopieczna Ośrodka Pomocy Społecznej, lat 75, ze zdiagnozowaną schizofrenią: *„Psychiczną chcą ze mnie zrobić i zamknąć w szpitalu. Do żadnego szpitala nie jadę, żeby się później wszyscy w mieście ze mnie śmiali i palcem pokazywali, że psychiczna jestem. Sami niech się idą się leczyć, jak chcą. Ja nie idę.”*

Pracownicy Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego dla Uzależnionych i ich Rodzin oraz Ofiar i Sprawców Przemocy widzą rosnące potrzeby z zakresie podejmowanych działań w stosunku do osób uzależnionych. Psycholog: *„Dalej dominującym klientem Punktu są osoby uzależnione od alkoholu i środków odurzających. Rośnie jednak liczba klientów z problemem uzależnień behawioralnych”.* Przew. Gm. Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych: *„Pierwszy raz w historii działalności Gminnej Komisji wnioski o zobowiązanie do leczenia uzależnienia od alkoholu w większości dotyczą kobiet, często wysokofunkcjonujących, łączących pracę zawodową z obowiązkami rodzicielskim i domowymi, prezentujących wieczorny lub weekendowy styl picia.”*

W opinii Kierownika OPS ważnym aspektem wydaje się: *„edukacja w aspekcie zdrowia psychicznego i dbania o własny dobrostan już od wieku przedszkolnego. Tylko edukacja, wczesna interwencja w przypadku osób tego potrzebujących, tworzenie w obliczu choroby kręgu wsparcia rodziny i znajomych mogą realnie pomóc w przezwyciężaniu codziennych trudności i wpłynąć na poprawę jakości życia.”*

4.4. REKOMENDACJE DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI

Rozwój lokalnych usług zdrowia psychicznego

- Utworzenie **punktu wsparcia kryzysowego** na terenie gminy (np. w OPS lub przy współpracy z NGO), aby skrócić drogę do pierwszej pomocy psychologicznej.
- Rozważenie wprowadzenia **mobilnego zespołu interwencji kryzysowej** (psycholog, terapeuta, pracownik socjalny), działającego środowiskowo.
- **Wzmocnienie lokalnej dostępności do specjalistów** (np. psychiatrą dziecięcą, terapeutą uzależnień) poprzez **regulame dyżury specjalistów** w gminie, np. w formule kontraktu na kilka godzin w tygodniu.

Wsparcie i aktywizacja osób dorosłych w kryzysie

- **Rozwój mieszkań wspomaganych dla osób z zaburzeniami psychicznymi**, które wymagają wsparcia w samodzielnym funkcjonowaniu.
- **Rozwój oferty terapii zajęciowej lub alternatywnych form rehabilitacji społecznej** na terenie gminy.

Profilaktyka i edukacja społeczna

- Prowadzenie stałych **kampanii edukacyjnych** przeciwdziałających stygmatyzacji chorób psychicznych („Zdrowie psychiczne to też zdrowie”).
- Wprowadzenie **programów psychoedukacyjnych dla rodzin i bliskich** osób chorujących – nauka radzenia sobie, wsparcie emocjonalne, redukcja lęku.
- **Upowszechnianie informacji o możliwych do uzyskania formach wsparcia** (ulotki, tablice w przychodniach, gabloty sołeckie, media społecznościowe gminy) – stworzenie **mapy pomocy psychicznej** dostępnej online i w formie drukowanej (informator).

Wsparcie dzieci i młodzieży

- Rozwój oferty **treningów umiejętności społecznych (TUS)**, zajęć profilaktycznych i warsztatów budujących kompetencje emocjonalne.
- **Zacieśnienie współpracy szkół z OPS i poradnią psychologiczno-pedagogiczną** – np. przez **system wczesnej interwencji** (szybkie kierowanie dzieci do specjalistów).
- Organizacja **grup wsparcia dla młodzieży** w atrakcyjnej formule (np. warsztaty pasji, gry, zajęcia artystyczne), aby zwiększyć zaangażowanie młodych ludzi.

Przeciwdziałanie uzależnieniom

- Ograniczanie dostępności alkoholu w gminie poprzez **kontrolę liczby punktów sprzedaży** i działania prewencyjne w przestrzeni publicznej.
- Rozwój oferty **lokalnych programów terapii uzależnień** (np. grupy wsparcia AA/NA na miejscu).
- Wprowadzenie **profilaktyki uzależnień cyfrowych** w szkołach – warsztaty dla rodziców i uczniów dotyczące higieny korzystania z internetu i mediów społecznościowych.

Koordinacja i partnerstwa

- Zbudowanie lokalnej sieci wsparcia zdrowia psychicznego łączącej OPS, szkoły, poradnie, organizacje pozarządowe i parafie.
- **Zbieranie i analizowanie danych lokalnych** (monitoring liczby osób w kryzysie, korzystających ze świadczeń, zgłoszeń do OPS), aby lepiej prognozować potrzeby.

5. Karta diagnostyczna – osoby z niepełnosprawnością i potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu

5.1. SYTUACJA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ I POTRZEBUJĄCYCH WSPARCIA W CODZIENNYM FUNKCJONOWANIU

Diagnozy dotyczącej liczby osób z niepełnosprawnością można dokonać wyłącznie w sytuacji kiedy ma ona charakter formalny. Natomiast część osób niepełnoprawnych nie ma formalnie orzeczonej niepełnosprawności, jednakże w ich subiektywnej ocenie odczuwają ograniczenia sprawności w wykonywaniu podstawowych czynności.

Z dokonanego w roku 2021 spisu powszechnego wynika, iż w gminie Murowana Goślina liczba osób niepełnosprawnych wyniosła 2 016 osób, z czego 972 stanowili mężczyźni, a 1 044 kobiety. Wśród nich osoby posiadające orzeczenie o niepełnosprawności stanowiły 1 137 mieszkańców – 588 mężczyzn i 549 kobiet. Natomiast osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, czyli odczuwające ograniczenia zdrowotne, ale nieposiadające orzeczenia, to 879 osób – 384 mężczyzn oraz 495 kobiet.

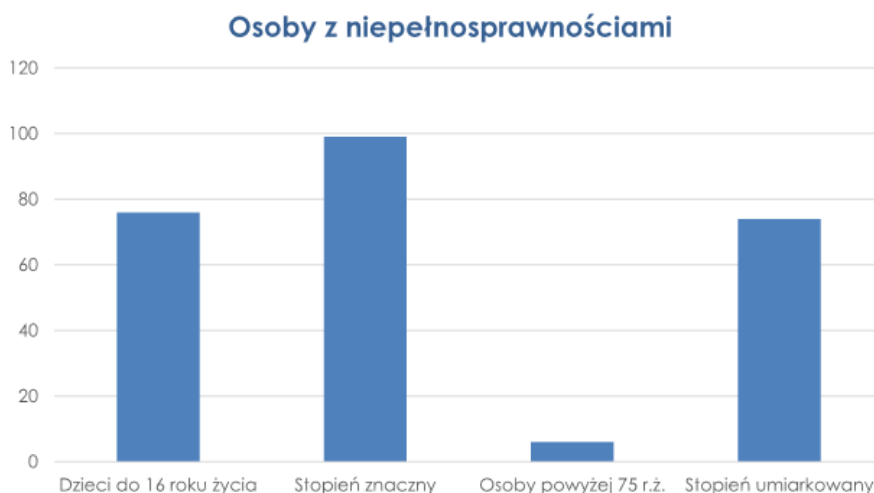
Mieszkańcy Murowanej Gośliny, aby uzyskać orzeczenie muszą wystąpić do Komisji funkcjonującej w Powiatowym Zespole ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Poznaniu.

Skala niepełnosprawności w gminie

Z Powiatowego Rejestru Osób Niepełnosprawnych (dane na dzień 31.12.2024 r.) wynika, iż wydano 804 orzeczenia o niepełnosprawności mieszkańcom gminy Murowana Goślina. Natomiast z pomocy w formie zasiłku pielęgnacyjnego skorzystało w roku 2024 tylko 256 osób.

Należy podkreślić, iż zasiłek pielęgnacyjny nie przysługuje osobom posiadającym lekki stopień niepełnosprawności oraz w przypadku stopnia umiarkowanego, wyłącznie w sytuacji, gdy niepełnosprawność powstała przed 21 rokiem życia u danej osoby. Z grupy analizowanych osób korzystających z pomocy w formie zasiłku pielęgnacyjnego najczęściej występujący symbol w orzeczeniu o niepełnosprawności to:

- 10-N - choroby neurologiczne- dotyczy 40 osób;
- 11-I - inne schorzenia, obejmuje szeroki zakres schorzeń, które nie są sklasyfikowane w innych, bardziej szczegółowych kategoriach- dotyczy 33 osób;
- 05-R - oznacza upośledzenie narządu ruchu- dotyczy 33 osób;
- 01-U - oznacza upośledzenie umysłowe- dotyczy 32 osób;

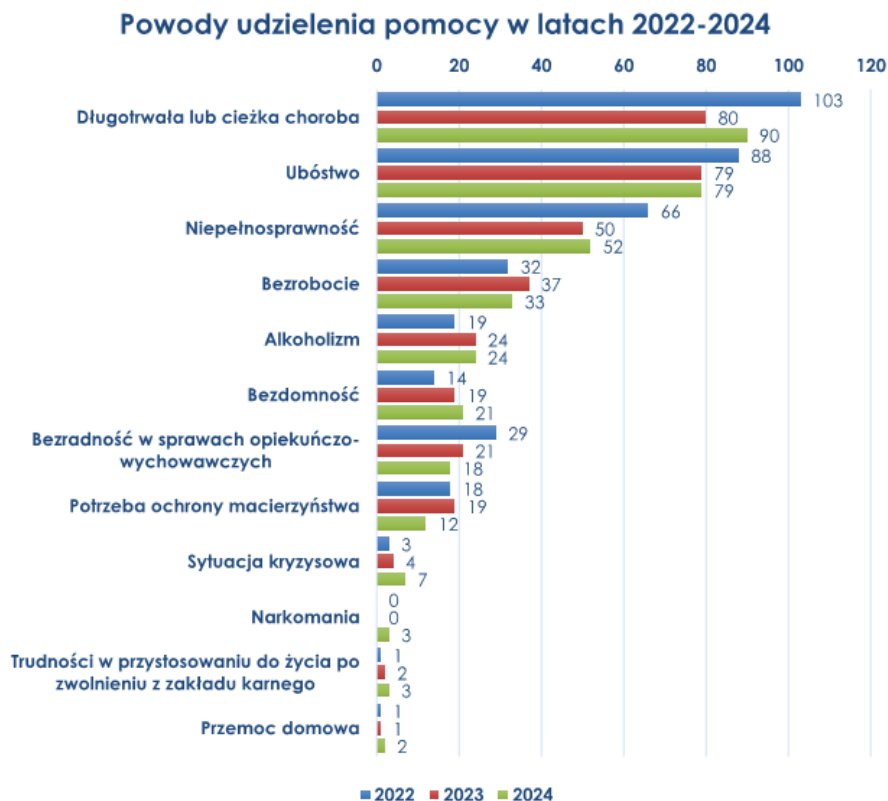
Wykres 9 Liczba osób z niepełnosprawnościami korzystających z pomocy w formie zasiłku pielęgnacyjnego, z podziałem na stopień niepełnosprawności w 2024 r.

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Murowanej Goślinie

Spośród osób, które pobierają zasiłek pielęgnacyjny 39% stanowią osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności, 30% to dzieci do 16 roku życia, natomiast 29% osób posiada stopień umiarkowany.

Ustawowe powody udzielania wsparcia w ramach pomocy społecznej

Analiza ustawowych przesłanek przyznawania świadczeń pomocy społecznej wskazuje, że najczęstszymi powodami ubiegania się o wsparcie są: długotrwała lub poważna choroba, trudna sytuacja materialna oraz niepełnosprawność.

Wykres 10 Powody udzielenia pomocy w latach 2022-2024

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Murowaney Goślinie

Wsparcie w ramach usług opiekuńczych, usług asystenckich i opieki wytchnieniowej

Jednym ze wskaźników przy dokonywaniu diagnozy sytuacji osób z niepełnosprawnościami jest przeanalizowanie pomocy w formie usług opiekuńczych, w ramach programu „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” oraz usług w ramach programu „Opieka wytchnieniowa”. Usługi asystenckie mogą uzupełniać usługi opiekuńcze, jednak nie mogą ich zastępować.

Nadrzędnym celem usług asystencji osobistej jest dążenie do poprawy funkcjonowania osoby z niepełnosprawnością w jej środowisku, zwiększenia możliwości zaspokajania jej potrzeb oraz włączenia jej w życie społeczne. Adresatami programu są wyłącznie osoby z orzeczonym stopniem niepełnosprawności. Z roku na rok liczba osób objętych pomocą w formie usług asystenckich zwiększa się – w roku 2022 było to 8 osób, w roku 2023 – 16 osób, natomiast w roku 2024 - 18 osób.

Zasadniczym celem programu „Opieka wytchnieniowa” jest odciążenie członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. Zapotrzebowanie na tę formę pomocy również wzrasta – w roku 2022 oraz 2023 program objął zasięgiem po 4 rodziny, natomiast w roku 2024 już 6 rodzin.

Świadczenie wspierające

Z danych uzyskanych z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wynika, iż według stanu na dzień 30 czerwca 2025 r. z terenu gminy Murowana Goślina 14 osób jest uprawnionych do świadczenia wspierającego.

Na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy w Rodzinie dotyczących realizacji zadań finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych za lata 2022-2024 wynika, że mieszkańcy gminy najczęściej wnioskuje o pomoc na zakup sprzętu rehabilitacyjnego i środków pomocniczych.

Tabela 12Wsparcie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych za lata 2022-2024

Rodzaj wsparcia	Liczba złożonych wniosków	Liczba pozytywnie rozpatrzonych wniosków	Kwota przyznanego dofinansowania
Turnus rehabilitacyjny			
2022	27	20	33.319,00 zł
2023	18	12	21.740,00 zł
2024	26	14	28.980,00 zł
Sprzęt rehabilitacyjny i środki pomocnicze			
2022	73	55	53.363,45 zł
2023	72	40	44.851,88 zł
2024	66	58	72.355,40 zł
Likwidacja barier			
2022	10	7	36.610,45 zł
2023	5	3	5.299,05 zł
2024	10	3	14.121,29 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Poznaniu

5.2. USŁUGI DEDYKOWANE OSOBOM Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ

Wsparcie koordynowane przez OPS

Główną instytucją świadczącą pomoc osobom z niepełnosprawnościami i ich rodzinom jest **Ośrodek Pomocy Społecznej**, który realizuje pomoc w formie pieniężnej i niepieniężnej. Pomoc niepieniężna to m.in. pomoc socjalna, poradnictwo specjalistyczne, pomoc rzeczowa, pobyt i usługi w domu pomocy społecznej itp.

Formy pomocy oferowane osobom z niepełnosprawnościami w OPS Murowana Goślina to:

- **opieka wytchnieniowa** - program kierowany jest do członków rodzin lub opiekunów, którzy wymagają wsparcia w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu bezpośredniej opieki nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności, a także nad osobami dorosłymi ze znacznym stopniem niepełnosprawności lub stopniem równoważnym.

- **asystent osobisty osoby niepełnosprawnej** - program skierowany jest do dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności oraz osób posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, albo orzeczenie równoważne, które wymagają usługi asystenta. Celem programu jest wprowadzenie usługi asystenta osobistego jako formy ogólnodostępnego wsparcia dla osób z niepełnosprawnością. Dzięki niemu osoby z niepełnosprawnością mają możliwość skorzystania z pomocy asystenta osobistego, m.in. przy wykonywaniu codziennych czynności czy podejmowaniu aktywności społecznej. W roku 2022 pomocą objęto 8 osób, w roku 2023 - 16 osób, natomiast w roku 2024 – 18 osób.
- **usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze** - świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania to forma pomocy, która przysługuje osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby lub z innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są tej pomocy pozbawione. Usługi mogą być również przyznawane osobom, które wymagają pomocy, a rodzina nie może takiej pomocy zapewnić. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zalecaną przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Jak wynika z danych OPS w 2024 roku ze specjalistycznych usług opiekuńczych skorzystała 1 osoba, a z usług opiekuńczych 28 osób.
- **pomoc pieniężna** – wydawana zgodnie z ustawą, w formie zasiłków i świadczeń. Jak wynika z danych OPS, w ciągu ostatnich 3 lat liczba osób z niepełnosprawnościami korzystających z pomocy pieniężnej stopniowo wzrasta. W roku 2024 ze świadczeń finansowych skorzystały 52 osoby z niepełnosprawnością oraz 90 osób z powodu długotrwałej choroby.
- **finansowanie pobytów w DPS** – mimo iż gmina nie posiada własnych placówek tego rodzaju, finansuje pobyt mieszkańców w placówkach tego typu, prowadzonych przez podmioty zewnętrzne. Wg danych z OPS:
  - w 2022 roku w DPS przebywało 13 osób z terenu gminy.
  - w 2023 roku w DPS przebywało 15 osób z terenu gminy.
  - w 2024 roku w DPS przebywało 15 osób z terenu gminy.

Ponadto, na terenie gminy działa **Urząd Gminy Murowana Goślina**, który realizuje zadania w oparciu o ustawę o samorządzie gminnym. W jednostce tej zatrudniona jest osoba, która sprawuje funkcję koordynatora ds. dostępności w gminie Murowana Goślina. Ponadto Zarządzeniem Burmistrza przyjęto plan działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami na lata 2023-2024. Z analizy raportu wynika, że część postanowień zostało już zrealizowanych, część nie została zrealizowana, kolejna część zostanie zrealizowana w najbliższej przyszłości, natomiast niektóre zadania są realizowane w trybie ciągłym.

Ponadto na terenie gminy Murowana Goślina działa **Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej**, z której 5 razy w tygodniu mogą skorzystać również osoby z niepełnosprawnością. Radca prawny

przyjmuje interesantów 5 razy w tygodniu przez 4 godziny dziennie. Świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego odbywa się po umówieniu terminu wizyty.

Oprócz instytucji samorządowych działających bezpośrednio na terenie gminy, mieszkańcy gminy mogą korzystać także z usług zapewnianych na poziomie powiatowym i wojewódzkim.

Wsparcie koordynowane przez PCPR

Na terenie powiatu poznańskiego działa **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Poznaniu**, w którym znajduje się:

- **Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności** - realizuje zadania z zakresu administracji rządowej i jest jednostką o uprawnieniach organu orzekającego o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, jako instancja I stopnia. W roku 2024 wydano 804 orzeczenia dla mieszkańców gminy Murowana Goślina.
- **Zespół ds. Osób z Niepełnosprawnościami** – który zajmuje się: dofinansowaniem dla dorosłych i dzieci oraz ich opiekunów do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych, dofinansowaniem do likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się w związku z indywidualnymi potrzebami wynikającymi z niepełnosprawności, dofinansowaniem do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze dla osób niepełnosprawnych, dofinansowaniem sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.
- **Warsztaty Terapii Zajęciowej w Murowanej Goślinie** – warsztat zajmują się rehabilitacją społeczną i zawodową uczestników. Zajęcia prowadzone są w pięciu grupach terapeutycznych, do każdej z nich należy pięciu uczestników (łącznie 25 uczestników). W warsztatach uczestniczy 13 mężczyzn oraz 12 kobiet, 17 osób posiada znaczny stopień niepełnosprawności, natomiast 8 osób stopień umiarkowany.

Zajęcia w warsztacie odbywają się w pracowniach:

- gospodarstwa domowego,
- ogrodniczej,
- rzemieślniczej,
- muzyczno-teatralnej,
- multimedialno-edukacyjnej.

We wszystkich pracowniach terapia prowadzona jest w okresach dwutygodniowych. Do form i metod stosowanych w rehabilitacji można zaliczyć: indywidualne, grupowe, arteterapię, muzykoterapię, teatr, film, biblioterapię, psychoedukację, TUS, stymulację wszystkich zmysłów w SDŚ, integrację, ćwiczenia manualne, terapia przez kontakt z przyrodą, spacer, przygotowanie do pracy, zajęcia rekreacyjne, relaksacyjne, logopedyczne, konkursy, gry dydaktyczne, zajęcia edukacyjne - karty pracy, spotkania religijne i inne w miarę potrzeb.

Zajęcia w warsztacie prowadzone są zgodnie z indywidualnym programem rehabilitacji i terapii, zatwierdzonym dla każdego uczestnika warsztatu przez Radę Programową Warsztatu. W programie terapeutycznym warsztatu przewidziane jest także prowadzenie zajęć rehabilitacyjnych

ruchowych i spotkań z psychologiem. Dodatkową formą rehabilitacji dla uczestników w ramach wspólnego życia są wyjazdy na różnego typu wycieczki. Ponadto uczestnicy WTZ biorą czynny udział w różnych formach prezentacji swoich sprawności i umiejętności podczas różnych wyjazdów na zawody, konkursy i spotkania organizowane przez gminę, powiat poznański, PCPR Poznań, PFRON oraz inne Stowarzyszenia i Warsztaty.

5.3. SKALA ZAPOTRZEBOWANIA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ NA USŁUGI SPOŁECZNE

Osoby z niepełnosprawnościami to grupa liczna, bardzo różnorodna pod względem sprawności, przyczyn niepełnosprawności, czy wieku osoby chorej, przede wszystkim z bardzo zróżnicowanymi potrzebami. Po przeprowadzeniu rozmów z opiekunami w/w osób wyszczególniono główne obszary potrzeb w zakresie wspierania osób z niepełnosprawnością oraz ich opiekunów.

W rozmowie wybrzmiewa główna obawa rodziców, którzy na co dzień sprawują opiekę nad dorosłymi już dziećmi z niepełnosprawnościami: *„Syn za 3 lata kończy szkołę, boję się co wtedy zrobię, czy będzie oferta zajęć dla mojego dziecka. Jestem sama, mój syn wymaga wspomaganie w najprostszych czynnościach, już sama mam problemy zdrowotne. Jak jest w szkole, to mam czas aby załatwić sprawy urzędowe, zakupy, czy po prostu odpocząć. Jak syn skończy 25 lat, to zostaję z nim w domu, boję się nie tylko o niego, ale również o swoje zdrowie. Już mam poważne problemy z kręgosłupem.”*

Wypowiedź innej osoby: *„Dla nas nie jest ważne, czy to będą Warsztaty Terapii Zajęciowej, Środowiskowy Dom Samopomocy, czy Świetlica dla Osób z Niepełnosprawnościami, możemy za te zajęcia płacić, to nie problem. Chcemy tylko, żeby nasze dzieci miały jakiegoś rodzaju zajęcia, a my czas, żeby się zregenerować, by mieć wydolność aby tę opiekę sprawować. Mogą to być zajęcia prowadzone nawet poza terenem gminy, tylko żeby była zapewniona dostępność oraz dowóz ze strony gminy, za który możemy dopłacać.”*

W kwestii dostępu do specjalistów, opiekunowie osób z niepełnosprawnością zauważają, iż wiele gabinetów lekarskich nie jest przystosowanych, aby odpowiednio zbadać osobę chorą, gdyż osoba ta często nie jest w stanie usiedzieć w miejscu, np. przy badaniu okulistycznym nie przytrzyma prawidłowo głowy przy sprężu, nie zawsze wykona, czy rozumie komendy lekarza.

Opiekunowie wskazują również, że brakuje im działu specjalnie dedykowanego ich problemom, w którym uzyskają kompleksową informację dotyczącą wszystkich form pomocy, możliwości uzyskania świadczeń, doradztwa gdzie i co można złożyć oraz pomocy w wypełnieniu określonych druków. Najczęściej muszą się przemieszczać po różnych instytucjach i działach, a każdy odpowiada w swoim, wąskim zakresie.

Wypowiedź matki dorosłej osoby z niepełnosprawnością: *„Opieka nad niepełnosprawnym członkiem rodziny jest bardzo wyczerpująca – jest to całodobowe zajęcie, bez możliwości wzięcia urlopu i zwolnień lekarskich. Powoduje to wykluczenie społeczne nie tylko osoby z niepełnosprawnością, ale również jej opiekuna”. Dużą pomocą dla tej grupy osób byłoby powstanie grupy wsparcia dla opiekunów oraz oferta zajęć dodatkowych dla osób z niepełnosprawnościami, takich jak np. gimnastyka, joga, muzykoterapia czy sensoplastyka, lub warsztaty rozwijające umiejętności społeczne i zawodowe.*

5.4. REKOMENDACJE DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ I POTRZEBUJĄCYCH WSPARCIA W CODZIENNYM FUNKCJONOWANIU

Dostępność usług i wsparcia instytucjonalnego

- **Rozszerzenie oferty usług opiekuńczych i specjalistycznych**, w tym elastyczne godziny świadczeń, dopasowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin.
- **Wzmocnienie dostępności programu „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”**, np. poprzez zwiększenie liczby godzin wsparcia i rozszerzenie grupy beneficjentów.
- **Rozbudowa oferty opieki wytchnieniowej**, aby większa liczba opiekunów mogła uzyskać czasowe wsparcie wytchnieniowe.

Integracja społeczna i aktywizacja osób z niepełnosprawnościami

- **Wspieranie uczestnictwa w zajęciach Warsztatów Terapii Zajęciowej (WTZ) poprzez rozwój nowych form terapii** (np. cyfrowej, kulinarnej, sportowej).
- **Organizacja wydarzeń kulturalnych i sportowych dostępnych dla osób z ograniczeniami ruchowymi i sensorycznymi.**

Dostęp do infrastruktury i likwidacja barier

- **Kontynuowanie realizacji planu dostępności w gminie** (architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej).
- **Zwiększenie liczby wniosków o dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, technicznych i komunikacyjnych z PFRON** – poprzez lepszą informację i wsparcie mieszkańców w procesie aplikowania.
- **Zapewnienie w przestrzeni publicznej prostych oznaczeń i udogodnień** (pętle indukcyjne, informacje w formie łatwej do czytania – ETR).

Wsparcie finansowe i rzeczowe

- **Rozszerzenie działań informacyjnych dotyczących dostępnych świadczeń** (zasiłki, świadczenie wspierające, dodatki mieszkaniowe).
- **Promowanie i ułatwianie składania wniosków o środki z PFRON na sprzęt rehabilitacyjny i środki pomocnicze.**

Wsparcie dla rodzin i opiekunów

- **Poszerzenie oferty poradnictwa psychologicznego, prawnego i socjalnego dla rodzin osób z niepełnosprawnościami.**
- **Organizacja szkoleń i warsztatów dla opiekunów** (np. z zakresu pielęgnacji, radzenia sobie ze stresem, dostępu do świadczeń).
- **Tworzenie lokalnych grup wsparcia dla rodziców dzieci z niepełnosprawnością oraz dla opiekunów osób dorosłych.**

Koordynacja i partnerstwa

- Zacieśnianie współpracy między OPS, PCPR, NGO oraz placówkami edukacyjnymi i medycznymi.
- Wspólne planowanie działań profilaktycznych i rehabilitacyjnych – np. organizowanie dni zdrowia i profilaktyki, badań przesiewowych.
- Usprawnienie wymiany informacji między instytucjami a mieszkańcami (np. poprzez stworzenie lokalnej „mapy usług dla osób z niepełnosprawnościami”).

6. Karta diagnostyczna – osoby w kryzysie bezdomności oraz zagrożone bezdomnością

6.1. SYTUACJA OSÓB W KRYZYSIE BEZDOMNOŚCI ORAZ ZAGROŻONYCH BEZDOMNOŚCIĄ

Aspekty definicyjne

Osobą w kryzysie bezdomności w polskim porządku prawnym jest osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy, niezameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Skala problemu – Liczba osób w kryzysie bezdomności

W toku niniejszej diagnozy, według danych uzyskanych za 2024 r. udało się ustalić, iż z terenu gminy Murowana Goślina **26 osób doświadcza zjawiska bezdomności**. Zdecydowana większość tej populacji przebywa na terenie gmin sąsiedzkich (są to osoby mające ostatni meldunek na terenie gminy Murowana Goślina, zatem gmina ta odpowiada za udzielenie im wsparcia). W skład grupy osób w kryzysie bezdomności wchodzi:

- **13 osób** przebywających w schronisku dla osób bezdomnych, przy ulicy Borówki lub przy ulicy Starołęckiej w Poznaniu. Analizując grupę tych 13-tu osób, można zauważyć kilka podstawowych cech. Po pierwsze, jest to grupa dosyć stabilna pod względem liczbowym, tzn., na przestrzeni ostatnich 3 lat nie zauważono diametralnych zmian pod względem liczby osób doświadczających bezdomności w gminie, różnice są dość niewielkie (między 11 a 13 osób). Ponadto, jest to grupa, w której zdecydowanie dominują mężczyźni (analizując rok 2024, w schronisku przebywała jedna kobieta). Zdecydowaną większość tej grupy stanowią osoby starsze (60+) – było to 8 osób. Ponadto większość grupy cierpi z powodu uzależnień, przy czym dominującą substancją psychoaktywną jest w tym wypadku alkohol (7 osób). Z analizowanej grupy 3 osoby posiadają orzeczoną

niepełnosprawność. W przypadku opuszczania przez te osoby schroniska (głównie w okresie letnim), wyłącznie 3 przebywają w różnych miejscach na terenie gminy Murowana Goślina.

- **11 osób w kryzysie bezdomności** przebywa w pustostanach, altankach działkowych, rozsianych na terenie innych miejscowości lub ośrodkach leczenia uzależnień. Pośród tych osób są 3 kobiety, resztę stanowią mężczyźni.
- **1 osoba przebywa w mieszkaniu treningowym w Lisówkach** – kobieta z orzeczoną niepełnosprawnością.
- **1 osoba przebywa w hostelu na terenie gminy Czerwonak.**

Na terenie miasta i gminy Murowana Goślina zjawisko bezdomności występuje w postaci marginalnej. Większość osób, za które gmina ponosiła odpłatność, nie przebywała na terenie gminy Murowana Goślina od wielu lat. Jednakże, z uwagi na fakt, iż osoby te posiadały na terenie gminy swój ostatni meldunek, gmina była prawnie zobligowana do ponoszenia odpłatności za ich pobyt w placówkach oraz finansowania kosztów udzielonej im pomocy.

Gmina w 2024 roku poniosła następujące koszty:

1. Opłaty za pobyt w placówkach dla osób w kryzysie bezdomności: 159 749,40 zł - 13 osób.
2. Koszty poniesionych wydatków z uwagi na wypłaty:
  - a. Zasiłków stałych: 77 380,20 zł– wypłaty dla 9 osób;
  - b. Zasiłków okresowych: 7 348 zł– wypłaty dla 11 osób;
  - Zasiłków celowych: 3 335,88 zł– wypłaty dla 6 osób.

Podsumowując, osoby w kryzysie bezdomności na terenie gminy Murowana Goślina są stosunkowo niedużą grupą, stanowiącą około 0,16% populacji wszystkich mieszkańców gminy. Jednakże koszty związane z pomocą w postaci wypłat świadczeń pieniężnych czy niepieniężnych (udzielenie schronienia) były stosunkowo wysokie.

Osoby zagrożone kryzysem bezdomności z uwagi na zadłużenie czynszowe

W przypadku zagrożenia bezdomnością posłużono się danymi dotyczącymi osób posiadających zadłużenia czynszowe.

W zasobach komunalnych gminy znajduje się 158 lokali mieszkalnych, w których zamieszkują 364 osoby. Zaległości mieszkańców wynoszą ponad 1 mln 100 tys. złotych, w tym zaległości związane z opłatą za czynsz – 552 251,13 zł oraz zaległości związane z kosztami mediów – 551 099, 77 zł. Wśród dłużników są osoby, które zalegają z opłatami za czynsz więcej niż 10 lat i dokonały w tym okresie jedynie pojedynczych wpłat. Obecnie wobec dłużników toczy się 15 postępowań sądowych związanych z wezwaniem do zapłaty i 6 postępowań o opuszczenie i opróżnienie lokalu. W stosunku do jednego z lokatorów w lipcu 2025 roku Sąd wydał postanowienie o opuszczeniu i opróżnieniu lokalu komunalnego z jednoczesnym zobowiązaniem zapewnienia przez gminę lokalu socjalnego. Gmina jest również zobowiązana do ponoszenia kosztów kary w związku z niezapewnieniem lokalu socjalnego 7 rodzinom zamieszkującym zasoby TBS Partner w Murowanej Goślinie oraz zasoby Starostwa Powiatowego w Przebieadowie. W 2024 roku wysokość opłat związanych z opłacaniem kar wyniosła 31 375,97 zł.

Z danych udostępnionych przez Spółdzielnię Mieszkaniową „Zielone Wzgórza” wynika, iż na dzień 30.06.2025 r. wysokość zaległości czynszowych wszystkich dłużników spółdzielni wynosi 236 314,76 zł (ogółem z czynszem zalegają 263 osoby a liczba mieszkańców to 3353 osób), z tego:

- Liczba dłużników posiadających zadłużenie w przedziale do 1 miesiąca: 204 osoby;
- Liczba dłużników posiadających zadłużenie w przedziale od 1 miesiąca do 6 miesięcy: 49 osób;
- Liczba dłużników posiadających zadłużenie w przedziale od 6 miesięcy do 12 miesięcy: 4 osoby;
- Liczba dłużników posiadających zadłużenie w przedziale powyżej 12 miesięcy: 6 osób.

Liczba postępowań sądowych dotyczących lokali mieszkalnych:

1. Procedowanych przez Sąd: 2 sprawy.
2. Liczba postępowań znajdujących się u Komorników Sądowych: 7 spraw.

Ponadto z informacji Spółdzielni wynika, iż 3 dłużników spełnia warunki egzekucji z nieruchomości.

Biorąc pod uwagę łączną kwotę zadłużenia osób, które mają zadłużenie od 3 miesięcy i więcej łączna kwota długu wynosi: 158 516,47 zł i stanowi 67% ogólnego zadłużenia wszystkich lokatorów.

6.2. USŁUGI DEDYKOWANE OSOBOM W KRYZYSIE BEZDOMNOŚCI ORAZ ZAGROŻONYM BEZDOMNOŚCIĄ

Koordynacja wsparcia przez OPS

Podstawową instytucją zajmującą się w gminie wsparciem osób w kryzysie bezdomności jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Murowanej Goślinie (zatrudniający 3 rejonowych pracowników socjalnych), który zgodnie z ustawą o pomocy społecznej realizuje wszystkie ustawowe zadania gminy w zakresie wsparcia socjalnego mieszkańców.

W mniejszych gminach problem ten jest często niszowy i nie tworzy się specjalnego działu dedykowanego bezdomności. Każdą zgłaszającą się osobą w kryzysie bezdomności zajmuje się inny pracownik z danego rejonu, biorąc pod uwagę ostatnie miejsce zameldowania danej osoby.

Usługi świadczone przez OPS w stosunku do zgłaszających się osób w kryzysie bezdomności to przede wszystkim: przyznawanie oraz wypłacanie zasiłków i świadczeń finansowych, kierowanie do ośrodków dla osób w kryzysie bezdomności (w zależności od indywidualnej sytuacji klienta mogą to być różne rodzaje ośrodków: schronisko dla kobiet, schronisko dla mężczyzn, schronisko z usługami opiekuńczymi itp.), opłacanie pobytu w ośrodkach dla osób w kryzysie bezdomności, prowadzenie indywidualnej pracy socjalnej z osobami w kryzysie bezdomności, indywidualna pomoc w organizacji wsparcia rzeczowego, oraz interwencje w miejscach niemieszkalnych (zwłaszcza w sezonie zimowym). Mowa tu przede wszystkim o wspólnych kontrolach

(pracownicy socjalni i funkcjonariusze policji) miejsc przebywania osób w kryzysie bezdomności, realizowanych głównie w sezonie zimowym, których celem jest sprawdzenie warunków bytowych oraz udzielenie ewentualnej pomocy.

6.3. SKALA ZAPOTRZEBOWANIA

Jak wynika z diagnozy, system wsparcia osób w kryzysie bezdomności opiera się głównie na wydawaniu skierowań do schroniska lub noclegowni oraz przyznawaniu pomocy w formie zasiłków z pomocy społecznej. Na terenie gminy nie funkcjonuje ośrodek dla osób bezdomnych, nie ma również programów mieszkaniowych (oferujących zamieszkanie w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych). Ponadto, znaczna liczba osób doświadczających bezdomności to osoby ze specjalnymi potrzebami (osoby z niepełnosprawnością, starsze czy w uzależnieniu), przez co wsparcie tej grupy klientów jest utrudnione i stanowi proces długofalowy. Kluczowe wydaje się być odzyskanie przez te osoby samodzielności, jednak nie mając umiejętności samodzielnego prowadzenia budżetu domowego i prowadzenia własnego gospodarstwa (nauka sprzątania, gotowania, opłacania rachunków) samo uzyskanie mieszkania nie wystarczy. Pracownik socjalny:

„W schronisku dla bezdomnych mamy mieszkańców gminy, którzy realizują indywidualne plany wychodzenia z bezdomności, uporali się z problemem uzależnienia od alkoholu, uczestniczyli w treningach samodzielności poprzez zamieszkiwanie w mieszkaniach treningowych i byłoby gotowi zamieszkać w mieszkaniach poza schroniskiem, jednak z uwagi na swój niski dochód nie stać ich na mieszkania na wolnym rynku, a my nie mamy im do zaoferowania mieszkań socjalnych”.

Praca z osobami w kryzysie bezdomności powinna być ukierunkowana na odzyskanie przez nich pełnienia określonych ról społecznych i zawodowych, tak by w przyszłości nie traciły odzyskanych czy uzyskanych mieszkań.

Kluczowe w tym zakresie wydaje się również podjęcie działań mających na celu zapobieżenie bezdomności, zwłaszcza wśród osób, które nie regulują swoich należności czynszowych i wobec których wszczęte są postępowania eksmisyjne. Asystent rodziny: *„często rodziny mają możliwości finansowe by regulować swoje zobowiązania, np. te związane z użytkowaniem mieszkań, jednak ich budżety domowe konstruowane są w oparciu o inne priorytety i w ich przypadku dużo pracy wymaga nauka umiejętnego gospodarowania posiadanymi zasobami.”* Asystent rodziny: *„Dużym problemem są kwestie zadłużenia. Wiele rodzin boryka się z zadłużeniami, praktyką kupowania różnych sprzętów domowych w systemach ratalnych i nieregulowania należności. Często odsetki przewyższają kwotę należności głównej. Zajęcia komornicze na wynagrodzeniach powodują, że również inne opłaty i rachunki przestają być regulowane na bieżąco”.*

Mając na uwadze powyższe wypowiedzi, zasadne wydaje się poradnictwo w zakresie gospodarowania budżetami domowymi oraz doradztwo w zakresie wychodzenia z zadłużenia.

Biorąc pod uwagę proces deinstytucjonalizacji, zasadne jest, aby gmina zabezpieczyła nowe lokale mieszkalne z przeznaczeniem na przekształcenie ich w mieszkania treningowe oraz potencjał kadrowy niezbędny do świadczenia wsparcia w tych mieszkaniach.

6.4. REKOMENDACJE DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB W KRYZYSIE BEZDOMNOŚCI ORAZ ZAGROŻONYCH NIĄ

Profilaktyka i przeciwdziałanie bezdomności

- Wdrożenie programów oddłużeniowych i doradztwa finansowego dla osób z zadłużeniem czynszowym (m.in. negocjacje z wierzycielami, spłata ratałna, poradnictwo budżetowe).
- Prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych wśród mieszkańców dotyczących konsekwencji zadłużenia oraz dostępnych form pomocy (np. dodatki mieszkaniowe, programy socjalne).
- Tworzenie mechanizmów wczesnego ostrzegania o zadłużeniach (np. system monitorowania zadłużeń w zasobach gminnych i spółdzielczych).

Wsparcie dla osób w kryzysie bezdomności

- Zwiększenie dostępności mieszkań treningowych i wspieranych, jako formy przygotowania do samodzielnego życia.
- Rozszerzenie współpracy z organizacjami pozarządowymi i placówkami w Poznaniu oraz gminach sąsiednich, aby zapewnić ciągłość wsparcia.
- Rozwój działań aktywizacyjnych (np. programy reintegracji społecznej i zawodowej) skierowanych do osób przebywających w schroniskach.

Pomoc specjalistyczna i zdrowotna

- Zapewnienie osobom bezdomnym z problemami zdrowotnymi i uzależnieniami łatwiejszego dostępu do leczenia odwykowego i programów terapeutycznych.
- Włączenie elementów wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego w programy kierowane do tej grupy.

Interwencje i bezpieczeństwo

- Kontynuowanie i rozwój patroli zimowych z udziałem OPS i Policji, połączonych z dystrybucją ciepłej odzieży, żywności i informacji o dostępnej pomocy.
- Stworzenie systemu szybkiego reagowania na zgłoszenia mieszkańców dotyczące osób w kryzysie bezdomności (np. telefon interwencyjny).

Koordynacja i polityka lokalna

- Regularne monitorowanie danych o osobach w kryzysie bezdomności i zadłużonych lokatorach w celu lepszego planowania działań.
- Rozważenie powołania lokalnego zespołu ds. mieszkalnictwa i bezdomności, integrującego działania OPS, urzędu i spółdzielni.

7. Karta diagnostyczna – migranci

7.1. SYTUACJA MIGRACYJNA

Zjawiska i problemy społeczne zmieniają się bardzo dynamicznie – zarówno w skali gminy, jak i globalnie. Po okresie, w którym dominowały wyzwania związane z pandemią COVID-19, pojawiła się konieczność udzielenia wsparcia uchodźcom z Ukrainy oraz podejmowania działań łagodzących skutki wojny toczącej się na jej terytorium. Ośrodek Pomocy Społecznej realizował w tym zakresie również zadania określone w Ustawie o pomocy obywatelom Ukrainy.

Liczba migrantów przebywających na terenie Gminy Murowana Goślina

Gmina Murowana Goślina nie była dla wielu osób miejscem docelowym, a jedynie przystankiem do dalszej podróży. Po kilku latach od rozpoczęcia konfliktu zbrojnego (dane na dzień 2 lipca 2025 r.) na terenie gminy Murowana Goślina status legalnego pobytu, na podstawie zezwolenia na pobyt stały i czasowy, posiadają łącznie 83 osoby.

Tabela 13 Migranci zameldowani na terenie miasta i gminy Murowana Goślina

Stan na:		Pobyt stały	Pobyt czasowy	Razem
31.12.2022	obywatelstwo ukraińskie	4	38	42
	pozostałe obywatelstwa	19	12	31
31.12.2023	obywatelstwo ukraińskie	4	28	32
	pozostałe obywatelstwa	18	8	26
31.12.2024	obywatelstwo ukraińskie	5	31	36
	pozostałe obywatelstwa	19	7	26
02.07.2025	obywatelstwo ukraińskie	7	45	52
	pozostałe obywatelstwa	19	11	31

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Referatu ewidencji ludności UMiG.

Obywatele Ukrainy ze statusem UKR korzystający ze wsparcia

Odnosząc się do osób ze statusem UKR (uchodźcy wojenni), z jednorazowego świadczenia 300 zł dla obywateli Ukrainy przebywających na terytorium RP w roku 2022 skorzystało 51 osób, w 2023 roku: 63 osoby, natomiast w 2024 roku już tylko 9.

Z pomocy z formie świadczeń rodzinnych, według danych na rok 2024 korzystało:

- 10 rodzin z zasiłku rodzinnego z dodatkami,
- 3 osoby ze świadczenia rodzicielskiego,
- 3 osoby z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka (tzw. „becikowe”),
- 11 osób z zasiłku pielęgnacyjnego (3 osoby dorosłe, pozostałe to dzieci),
- 6 osób ze świadczenia pielęgnacyjnego.

Beneficjentami świadczeń rodzinnych są głównie kobiety, które przebywają na terytorium RP z dziećmi, natomiast mąż/ojciec dzieci przebywa w Ukrainie. Ponadto grupa kobiet (6 rodzin),

która korzysta z pomocy w formie świadczenia pielęgnacyjnego, z uwagi na konieczność sprawowania opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem, nie może podjąć zatrudnienia.

Z pomocy w formie świadczeń rodzinnych korzysta 5 rodzin posiadających kartę pobytu czasowego z adnotacją „dostęp do rynku pracy”: 1 rodzina korzysta z pomocy w formie świadczenia rodzicielskiego, natomiast pozostałe w formie zasiłku pielęgnacyjnego. W 2025 r. (na dzień 31.08.2025 r.) 8 rodzin korzysta z pomocy w formie dodatku mieszkaniowego.

Działalność Centrum Kultury i Sportu na rzecz obywateli Ukrainy

Po wybuchu wojny na Ukrainie, w działalność na rzecz osób uciekających przed wojną zaangażowało się Centrum Kultury i Sportu, organizując:

- 13 marca 2022 roku, Koncert charytatywny „Murowana Goślina dla Ukrainy”,
- 20 marca 2022 roku, Koncert Orkiestry Dętej Ochotniczej Straży Pożarnej, podczas którego odbyła się zbiórka na zakup maszyny do szycia dla Pani Swietłany z Ukrainy, przebywającej tymczasowo w Murowanej Goślinie,
- 28 lipca 2022 roku, Wystawa fotografii reporterskiej Angeliny Storozhenko w Klubie Osiedlowym „Zielone Wzgórze”.

Działalność Stowarzyszenia Wspólna Przyszłość i biura podróży „Szerokie Tory” na rzecz obywateli Ukrainy

W 2022 roku, po wybuchu wojny na Ukrainie w pomoc osobom uciekającym przed wojną zaangażowało się mieszczące się w Murowanej Goślinie Stowarzyszenie Wspólna Przyszłość wraz z biurem podróży „Szerokie Tory”. Środowisko to zgromadziło wokół siebie szereg wolontariuszy, z którymi prowadziło zbiórkę odzieży i żywności, bezpłatne lekcje języka polskiego, zorganizowało salę spotkań oraz salę zabaw dla dzieci. W okresie tuż po wybuchu wojny organizowali transporty darów na granicę oraz transporty do Murowanej Gośliny obywateli Ukrainy przekraczających pieszo granicę z Polską. W ten sposób zorganizowali pobyt na terenie gminy dla 30 obywateli Ukrainy – głównie matek z dziećmi i osób starszych. Bezpośrednią, kompleksową opieką, we współpracy z SM Zielone Wzgórze, objęto dwie rodziny, które trafiły do Murowanej Gośliny (mama z 7 dzieci + mama z 3 dzieci).

7.2. USŁUGI DEDYKOWANE MIGRANTOM

Pomoc świadczona obywatelom Ukrainy, którzy w związku z konfliktem zbrojnym przybyli do Polski, udzielana jest w oparciu o przepisy Ustawy z dnia 12 marca 2022 roku o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. W świetle powyższego każdy obywatel Ukrainy, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej uznaje się za legalny, mógł i w dalszym ciągu może zwrócić się do Ośrodka Pomocy Społecznej o przyznanie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych, na zasadach i w trybie tzw. specustawy. Pracownicy socjalni, podejmowali/podejmują następujące działania:

- Obsługa wniosków i realizacja pomocy w formie jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł na osobę, przeznaczonego na utrzymanie, w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty

mieszkaniowe - zadanie było realizowane w latach 2022-2024 - wypłacono łącznie 123 osobom.

- Obsługa wniosków i realizacja pomocy dot. przyznania świadczenia pieniężnego za zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy przybywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium Ukrainy (tzw. 40 zł na osobodzień) - w 2022 roku rozpatrzono 472 wnioski, w 2023 roku - 218 wniosków, natomiast w 2024 roku - 106 wniosków (zadanie zakończyło się w dniu 30 czerwca 2024 r.).
- Przyznawanie pomocy w formie posiłków i obiadów szkolnych dla dzieci uczęszczających do placówek dydaktycznych - w 2022 roku program objął wsparciem 96 dzieci, natomiast w roku 2023 tylko 2 dzieci, w 2024 roku żadnemu dziecku nie dofinansowywano posiłku w placówce.
- Przyznawanie pomocy w formie zasiłku celowego - w latach 2022-2024 skorzystały wyłącznie 4 osoby.
- Przyznawanie pomocy finansowej w formie zasiłku okresowego i zasiłku stałego - nikt nie skorzystał z tych form pomocy.
- Jedna rodzina (samotna matka wychowująca dwoje dzieci z niepełnosprawnościami) została objęta wsparciem asystenta rodziny, z uwagi na konieczność wsparcia w wyznaczaniu wizyt u specjalistów, załatwianiu formalności przy przyjęciu do przedszkola, a następnie szkoły.
- Jedna osoba uciekająca przed wojną znalazła zatrudnienie w Spółdzielni Socjalnej „Szansa” w Murowanej Goślinie.

Dodatkowo tut. Organ na rzecz obywateli Ukrainy świadczy wsparcie z zakresu pracy socjalnej i poradnictwa specjalistycznego, które prowadzone jest na rzecz poprawy funkcjonowania rodziny w środowisku społecznym. W tym miejscu wymienić należy:

- udzielanie wsparcia w postaci informacji, poradnictwa i doradztwa w zakresie codziennego funkcjonowania na terenie gminy, w szczególności przekazanie informacji na temat: instytucji wspierających, zakładów opieki zdrowotnej oraz oświaty;
- informowanie o możliwości złożenia dokumentacji do Sądu o ustanowienie opiekuna tymczasowego oraz monitorowanie sytuacji rodzin, które stanowią tymczasową opiekę nad małoletnimi dziećmi;
- prowadzenie rozmów wspierających, motywujących, aktywizujących;
- aktywizację zawodową, w tym kierowanie obywateli Ukrainy do rejestracji w Powiatowym Urzędzie Pracy w Poznaniu.

Pomoc świadczona cudzoziemcom przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Poznaniu.

Pomoc dla migrantów, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, udzielana jest w oparciu o przepisy art. 91- 95 Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. W świetle powyższych unormowań każdemu cudzoziemcowi, który uzyskał w Polsce status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą albo przybywa na terytorium RP na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, udziela się pomocy, mającej na celu wspieranie procesu jego integracji. W ramach tzw. Indywidualnego Programu Integracji, który uzgodniony jest

między Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie a cudzoziemcem, określana jest wysokość, zakres i formy pomocy – w zależności od sytuacji życiowej cudzoziemca i jego rodziny.

Do najważniejszych zadań leżących po stronie PCPR zaliczyć należy:

- Realizowanie Indywidualnych Programów Integracyjnych skierowanych dla cudzoziemców, którzy otrzymali status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą - w 2024 r. - 2 osoby z terenu gminy, w latach 2022-2023 - 0 osób.
- Świadczenia pieniężne na utrzymanie: w 2024 roku - 17 osób z terenu gminy otrzymało pomoc na łączną kwotę 15 540,00 zł, w latach 2022-2023 - 0 osób.
- Świadczenia pieniężne na pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego - w 2024 roku - 9 osób - kwota wydatków wyniosła 2 700,00 zł, w latach 2022-2023 - 0 osób.
- Korzystanie z pracy socjalnej, poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i prawnego - w 2024 roku - 2 osoby, w latach 2022-2023 - 0 osób.

7.3. SKALA ZAPOTRZEBOWANIA

Z dokonanej analizy wynika, iż temat migracji jest tematem niszowym w Murowanej Goślinie. Obywatele, którzy docelowo zamieszkali na terytorium Murowanej Gośliny, są osobami aktywnymi zawodowo, których dzieci uczą się w polskich szkołach i które nie korzystają z wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej. Natomiast nieliczne rodziny, które Ośrodek posiada w swojej ewidencji, to przede wszystkim matki przebywające w Polsce z małymi dziećmi lub z dziećmi z niepełnosprawnościami, które w związku z opieką nad nimi, nie mają możliwości wejścia na rynek pracy.

Trudność sprawia kontakt z obywatelami Ukrainy, gdyż wielu z nich, pomimo kilku lat przebywania w Polsce słabo komunikuje się w języku polskim. Po przyjeździe do Polski, spora część obywateli Ukrainy miała problem z załatwianiem formalności związanych z pobytem, oraz składaniem wniosków dotyczących różnych świadczeń. W większości osoby te korzystały ze wsparcia innych obywateli Ukrainy, tych, którzy przebywali u Nas już w okresie przed wybuchem wojny, a do Ośrodka Pomocy Społecznej zgłaszały się pojedyncze osoby.

W systemie szkolnym jest 48 uczniów z Ukrainy, żadne z dzieci nie ma orzeczenia o potrzebie kształcenia indywidualnego. Z opinii pedagogów szkolnych wynika, iż dzieci te „włączyły się” w polski system nauczania bez większych problemów, z łatwością opanowały naukę języka polskiego w mowie, lecz z większymi trudnościami w piśmie. Edukacyjnie radzą sobie dobrze. Jeżeli chodzi o kwestie społeczne, to pedagodzy zauważają, że uczniowie z Ukrainy nie integrują się z całą społecznością uczniowską, trzymają się raczej we własnym gronie. Wypowiedź psychologa szkolnego ze Szkoły Podstawowej nr 2: *„Jest problem, aby zmotywować dzieci z Ukrainy do spotkań z psychologiem, bardzo się blokują, nie chcą opowiadać o swoich emocjach, obawach czy potrzebach. Z pojedynczych jednak rozmów z nimi wynika, iż odczuwają dużą samotność i tęsknotę za członkami rodziny, którzy pozostali w Ukrainie.”*

Przedstawiciele innych narodowości w Murowanej Goślinie stanowią pojedyncze osoby.

7.4. REKOMENDACJE DZIAŁAŃ NA RZECZ MIGRANTÓW

Integracja społeczna i kulturowa

- **Rozwój systematycznych kursów języka polskiego** (w tym specjalistycznych – np. dla rodziców, osób starszych, dzieci w wieku szkolnym).
- **Organizowanie spotkań integracyjnych i wydarzeń kulturalnych** sprzyjających budowaniu więzi między migrantami a lokalną społecznością.
- **Wsparcie działań organizacji pozarządowych i grup nieformalnych**, które oferują przestrzeń do integracji (np. zajęcia artystyczne, sportowe, kluby rodzicielskie).

Wsparcie edukacyjne dzieci i młodzieży

- **Tworzenie programów wyrównawczych dla dzieci z doświadczeniem migracyjnym**, w tym zajęć dodatkowych z języka polskiego i pomocy w nauce.
- **Udzielanie wsparcia psychologicznego dzieciom i młodzieży z doświadczeniem uchodźczym**, w tym w zakresie adaptacji szkolnej i integracji rówieśniczej.

Wsparcie ekonomiczne i zawodowe

- Rozszerzenie działań aktywizacyjnych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy – np. doradztwo zawodowe, kursy podnoszące kwalifikacje, staże dla migrantów.
- **Rozwój lokalnych programów ekonomii społecznej angażujących migrantów.**

Wsparcie rodzin i opieka socjalna

- **Utrzymanie możliwości korzystania z usług asystenta rodziny dla rodzin migrantów wymagających wsparcia** w codziennym funkcjonowaniu.
- **Zapewnienie dostępu do programów wsparcia dla rodzin z dziećmi z niepełnosprawnościami** (opieka wytchnieniowa, asystencja).
- **Zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego** (psychologicznego, prawnego, pedagogicznego).

Współpraca instytucjonalna i systemowa

- Pogłębianie współpracy OPS, PCPR i organizacji pozarządowych w ramach programów integracyjnych.
- Lepsze monitorowanie sytuacji migrantów poprzez systematyczne gromadzenie danych lokalnych i diagnozowanie potrzeb tej grupy.
- **Utrzymanie gotowości gminy do reagowania kryzysowego na wypadek kolejnych fal migracyjnych** (np. wynikających z sytuacji geopolitycznej).

8. Zasoby lokalne na rzecz rozwoju usług społecznych i możliwości transformacji usług

Podstawową instytucją realizującą politykę społeczną w gminie Murowana Goślina jest Ośrodek Pomocy Społecznej. Jednostka ta służy pomocą rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia ich niezbędnych potrzeb w celu umożliwienia życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. W Ośrodku zatrudnionych jest:

- 15 pracowników na podstawie umowy o pracę, w tym 3 rejonowych pracowników socjalnych i 2 asystentów rodziny,
- 24 opiekunki środowiskowe do realizacji usług opiekuńczych, zatrudnionych na podstawie umowy zlecenia (usługi opiekuńcze z ustawy oraz z programów: „Opieka wytchnieniowa”, „Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością”, „Korpus Wsparcia Seniora”),
- 7 wychowawców zatrudnionych na podstawie umowy zlecenia do prowadzenia zajęć o charakterze opiekuńczo-wychowawczym - przy Szkole Podstawowej w Białężynie, Długiej Goślinie oraz w świetlicy w Przebędowie,
- Psycholog ds. uzależnień,
- Psycholog rodzinny,
- Terapeuta ds. uzależnień,
- Terapeuta ds. osób współuzależnionych,
- Prawnik.

Ponadto gmina posiada zasoby instytucjonalne w zakresie realizacji usług społecznych, prowadzące działalność na terenie Murowanej Gośliny, do których należą m.in.:

- Stowarzyszenia, związki i kluby takie jak: Goślińskie Stowarzyszenie Seniorów, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Stowarzyszenie Mieszkańców Rakowni i Klub Seniora, Klub Seniora „Zacisze” działający przy Ośrodku Pomocy Społecznej, Klub Seniora przy Spółdzielni Mieszkaniowej „Zielone Wzgórza”, Goślińskie Stowarzyszenie Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych.
- Placówki oświatowe: w gminie funkcjonuje 5 szkół podstawowych, 9 przedszkoli oraz 5 prywatnych żłobków.
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- Warsztaty Terapii Zawodowej,
- Spółdzielnia Socjalna „Szansa”

Na terenie gminy działają również instytucje realizujące na rzecz mieszkańców miasta zadania z zakresu kultury, kultury fizycznej i sportu, tj.:

- Centrum Kultury i Sportu,
- Biblioteka Publiczna w Murowanej Goślinie,
- Świetlice wiejskie: w Uchorowie, Nieszawie, Długiej Goślinie, Wojnowku, Przebędowie, Boduszewie, Rakowni, Głębocku, Mściszewie i Łopuchowie.

Ponadto w gminie prężnie działają Ochotnicze Straże Pożarne oraz Koła Gospodyń Wiejskich.

9. Bariery w rozwoju usług środowiskowych wraz z czynnikami niwelującymi

W gminie Murowana Goślina nie zapewniono do tej pory:

- usług całodobowych świadczonych poprzez zaoferowanie miejsc w mieszkaniach wspomaganych czy treningowych wraz z koszykiem usług;
- usług transportowych - zapewnienie dostępu do transportu osobom starszym, który byłby dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami;
- ograniczona liczba usługodawców, lokalny rynek usług społecznych znajdujący się na wczesnym etapie rozwoju;
- specjalistycznego wsparcia rodzin - w tym terapii rodzinnej czy mediacji;
- usług z zakresu ochrony zdrowia psychicznego – brak dostępu do lekarza psychiatry, psychologa w ramach NFZ;
- dziennego domu seniora;
- dziennego/środowiskowego domu pomocy/wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami;
- klubu dla osób z niepełnosprawnościami (na zasadzie działania klubów dla seniorów).

Analiza nierealizowanych usług społecznych lub niewystarczający poziom ich realizacji na terenie gminy Murowana Goślina wynika przede wszystkim z kilku przyczyn. Po pierwsze, najważniejszą przyczyną występującą we wszystkich obszarach są wysokie koszty realizacji większości usług oraz ograniczone środki finansowe na ich realizację. Drugą, i niemal równie ważną przyczyną, jest niewystarczająca infrastruktura w gminie. Mowa tu w pierwszej kolejności o braku lokali mieszkalnych, które można by przeznaczyć na mieszkania komunalne, socjalne, treningowe czy wspomagane, a bez których deinstytucjonalizacja nie będzie w pełni możliwa. Oprócz tego problemem są także bariery architektoniczne i komunikacyjne, czyli brak dostępu do budynków i obiektów oraz brak transportu publicznego do niektórych miejsc. Te bariery utrudniają dostęp do usług społecznych, a w niektórych przypadkach uniemożliwiają ich realizację. Następnie, potrzeba reformy usług społecznych na terenie gminy poprzez przekształcenie Ośrodka Pomocy Społecznej w Centrum Usług Społecznych jako sprawnego systemu koordynacji świadczonych usług.

Ponadto, należy zaznaczyć, iż spadek ogólnej liczby klientów otrzymujących świadczenia finansowe pomocy społecznej, nie przekłada się na mniejszy zakres i ilość pracy. Pracownicy socjalni często udzielają pomocy w formie poradnictwa (wszelkiego rodzaju) dla osób i rodzin wywodzących się z różnych środowisk. Praca socjalna stała się rodzajem interwencji oraz profilaktyki, ale obejmuje również długofalowe działania na rzecz osób i rodzin potrzebujących wsparcia. Nie ma możliwości określenia ilości czasu pracy, jaki pracownicy angażują w pomoc danej rodzinie czy osobie. Należy w tym miejscu podkreślić, iż dla funkcjonowania każdej jednostki kluczowa jest kadra pracownicza. OPS zatrudnia wysoce wykwalifikowaną kadrę. Spośród 15 pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, 13 posiada wyższe wykształcenie. Pracownicy systematycznie podnoszą swoje kwalifikacje poprzez udział w studiach podyplomowych, kursach i szkoleniach. Ogrom zadań własnych, zleczanych oraz realizacja licznych projektów finansowanych z funduszy zewnętrznych sprawia, że obecnie w Ośrodku Pomocy Społecznej nie jest zatrudniona wystarczająca liczba pracowników, w odniesieniu do zadań, które przed nimi stoją.

10. Wnioski końcowe

Wnioski dotyczące osób starszych

- Seniorzy, którzy są w dobrej kondycji psychofizycznej, są grupą bardzo aktywną, chętnie uczestniczą w dedykowanych im wydarzeniach, więc zwiększenie działań w tym obszarze spotkałoby się z dużym zainteresowaniem.
- W gminie działa kilka podmiotów świadczących wsparcie osobom starszym, które mają podobne działania i cele.
- Brakuje natomiast Rady Seniorów, która miałaby charakter opiniotawczo-doradczy w sprawach gminnej polityki senioralnej, w skład której mogliby wejść m.in. przedstawiciele organów i instytucji zajmujących się rozwiązywaniem problemów osób starszych oraz organizacji działających na rzecz osób starszych.
- Odrębną grupę stanowią osoby, które z racji stanu zdrowia, są często pozbawione podstawowych możliwości integracji. Po wyprowadzeniu się z domu dzieci, niekiedy śmierci współmałżonka, jak również przyjaciół, aktywność społeczna tej grupy seniorów ulega znacznemu obniżeniu.
- Tworzenie miejsc, w których mogą oni budować nowe więzi, ma ogromne znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania poznawczego. Konieczność wyjścia z domu wymaga zadbania o własny dobrostan (higienę, ubiór), a co za tym idzie, wymusza zorganizowanie planu dnia. Utrzymywanie kondycji psychofizycznej, stymulowanie układu nerwowego poprzez interakcje znacząco wpływa na poprawę funkcjonowania.
- Istotne jest, aby zapewnić tym osobom dostęp do zajęć w ramach dziennego domu seniora.
- Ponadto należy zwiększyć wsparcie osób mieszkających samotnie, poprzez wprowadzenie dla nich usług np. teleopieki czy transportu „door to door” dostosowanego dla osób z niepełnosprawnością, aby ułatwić im funkcjonowanie w środowisku lokalnym.
- Rozwój usług asystenckich dla osób starszych.
- Wsparcie szkoleniowe, specjalistyczne, psychologiczne dla opiekunów osób starszych.
- Poprawa dostępności i jakości usług medycznych dla Seniorów.
- Kontynuacja organizacji badań profilaktycznych dla Seniorów.

Wnioski dotyczące dzieci i rodzin z dziećmi wymagającymi wsparcia, w tym dziećmi z niepełnosprawnością:

- Z uwagi na rosnącą potrzebę udzielania świadczeń w formie usługowej, potrzeba reformy na terenie gminy poprzez przekształcenie Ośrodka Pomocy Społecznej w Centrum Usług Społecznych jako sprawnego systemu koordynacji świadczonych usług. Korzyścią z takiego rozwiązania jest przede wszystkim dostęp do szerszej oferty usług społecznych, gdzie każdy mieszkaniec bez względu na dochód, sytuację społeczną będzie mógł otrzymać wsparcie w sposób zindywidualizowany (usługi „szyte na miarę”);
- Rośnie liczba gospodarstw jednoosobowych w systemie pomocy społecznej; liczba rodzin wieloosobowych utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

- Wśród rodzin korzystających z pomocy dominują rodziny z dwojgiem dzieci; spada odsetek rodzin wielodzietnych (3+).
- Wzrasta udział rodzin niepełnych wśród beneficjentów (z 56% w 2022 roku do 62,5% w 2024 roku), równolegle rośnie liczba rozwodów.
- Następuje przesunięcie z pomocy finansowej w stronę usług w tym poradnictwa specjalistycznego: gwałtowny wzrost pracy socjalnej (61 → 109 rodzin w latach 2022–2024) i poradnictwa specjalistycznego (13 → 39).
- Asystenci rodziny obejmują rocznie ok. 26–32 rodzin; liczba dzieci w tych rodzinach lekko maleje, a pojedyncze przypadki dzieci są zabezpieczane w pieczy zastępczej i zdarzają się powroty do rodzin.
- Kluczowe przyczyny pracy z asystentem: bezradność opiekuńczo-wychowawcza (wszyscy), uzależnienia (11 rodzin), ubóstwo/bezrobocie (14), przemoc (3), choroba/niepełnosprawność rodzica (3).
- W pieczy zastępczej przebywa 26 dzieci; koszty współfinansowania są znaczące i zmienne między latami, przy rosnących stawkach w placówkach instytucjonalnych.
- Wyraźnie rozwinięte wsparcie oferowane w szkołach: psycholodzy, pedagodzy i nauczyciele współorganizujący; dziesiątki–setki uczniów objętych pomocą psychologiczno-pedagogiczną.
- Brak publicznych form opieki nad dziećmi 0–3 (żłobek/ klub/ opiekun dzienny); tę lukę wypełniają tylko podmioty prywatne.
- Zapotrzebowanie na diagnozę i terapię przewyższa możliwości poradni publicznej – część rodzin korzysta z oferty niepublicznej; działania świetlic i instytucji kultury pełnią ważną funkcję profilaktyczno-integracyjną.
- Poradnie niepubliczne nie są dostępne dla wszystkich dzieci potrzebujących wsparcia, ze względu na granicę finansową;
- Wzrost znaczenia roli asystenta rodziny.
- Konieczność bieżącego diagnozowania i kompleksowej, specjalistycznej pomocy rodzinom w kryzysie.
- Współpraca między instytucjami (OPS, szkoły, poradnia) w zakresie pomocy dziecku, celem zapewnienia kompleksowego wsparcia.
- Realizacja działań służących wzmocnieniu kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców i opiekunów prawnych dzieci w formie organizacji kursów czy szkoleń.
- Rozwój usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej, w szczególności placówek wsparcia dziennego w formie opiekuńczej.
- Zwiększenie kampanii informacyjnych dotyczących rodzin zastępczych czy rodzin wspierających.

 Wnioski dotyczące osób z zaburzeniami psychicznymi:

- Na terenie gminy nie są zabezpieczone usługi z zakresu ochrony zdrowia psychicznego – brak dostępu do lekarza psychiatry, psychologa w ramach NFZ.
- Na terenie gminy nie funkcjonuje Poradnia Zdrowia Psychicznego.
- Na terenie gminy nie są realizowane usługi mieszkaniowe – zarówno mieszkalnictwo wspomagane, jak i mieszkalnictwo treningowe dla osób w kryzysie psychicznym.
- Osoby wymagające schronienia są kierowane do instytucji dających wsparcie całodobowe (schroniska z usługami opiekuńczymi, domy pomocy społecznej).
- Usługi mieszkaniowe na terenie gminy mogłyby zaspokajać potrzeby osób aktualnie

potrzebujących wsparcia z zamieszkaniem, ale być także treningiem samodzielności dla nich. Przyszłościowo osoby te mogą mierzyć się z brakiem umiejętności samodzielnego zamieszkiwania (często nie mają umiejętności samodzielnego gospodarowania budżetem domowym, załatwiania spraw urzędowych, realizacji codziennych obowiązków, takich jak sprzątanie, pranie czy gotowanie), co skutkować może kierowaniem ich do całodobowych form opieki, takich jak domy pomocy społecznej czy placówki dla osób w kryzysie bezdomności.

- Do głównych przyczyn nierealizowania usług o charakterze mieszkaniowym należy zaliczyć brak lub niewystarczający zasób mieszkaniowy w gminie i brak finansów na realizację takiej ścieżki wsparcia.
- Realizacja programów profilaktycznych w obszarze uzależnień od substancji psychoaktywnych i uzależnień behawioralnych, a także w zakresie zachowań ryzykownych oraz cyberprzemocy.
- Podjęcie działań mających na celu włączenie młodzieży w życie lokalnej społeczności poprzez zapewnienie atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego oraz zapewnienie miejsca spotkań młodzieży.

Wnioski dotyczące osób z niepełnosprawnością i potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu:

- Skala niepełnosprawności, formalna vs. faktyczna: 804 osoby z orzeczeniem (31.12.2024 r.), ale tylko 256 pobiera zasiłek pielęgnacyjny – realna liczba osób z ograniczeniami funkcjonalnymi może być wyższa niż wynika z orzeczeń.
- Profil niepełnosprawności: najczęściej występują 10-N (neurologiczne), 11-I (inne), 05-R (narząd ruchu) i 01-U (niepełnosprawność intelektualna) – wskazuje to na znaczny popyt na rehabilitację neuro- i ruchową oraz wsparcie poznawcze.
- Struktura stopni (wśród pobierających zasiłek): 39% znaczny, 30% dzieci do 16 r.ż., 29% umiarkowany – duże potrzeby opiekuńcze i rodzinne (opieka nad dziećmi oraz osoby o wysokiej zależności).
- Główne powody wsparcia świadczonego przez OPS: długotrwała/ciężka choroba, ubóstwo i niepełnosprawność – problemy zdrowotne ściśle splatają się z sytuacją ekonomiczną.
- Skala usług środowiskowych rośnie: asystencja osobista zwiększyła zasięg (8 → 16 → 18 osób w latach 2022–2024), a opieka wychnieniowa obejmuje coraz więcej rodzin (4 → 4 → 6).
- Opieka domowa: w 2024 roku 28 osób korzystało z usług opiekuńczych, natomiast SUS objęła 1 osobę – potencjał do szerszego użycia SUS dla potrzeb zdrowia psychicznego/neurologii.
- Stabilna liczba pobyków w DPS (13–15 rocznie) – stały koszt dla gminy i sygnał potrzeby rozwoju form pośrednich (asystencja, mieszkalnictwo wspomagane).
- PFRON: najczęściej finansowany jest sprzęt i środki pomocnicze; dofinansowania do likwidacji barier są rzadsze – bariery architektoniczne/techniczne mogą pozostawać nierozwiązane.
- Nowe instrumenty: świadczenie wspierające pobiera 14 osób (30.06.2025 r.) – instrument wchodzi do lokalnego „mixu” wsparcia, ale skala na razie niewielka.

- Dostępność instytucjonalna: w gminie działa koordynator ds. dostępności i plan dostępności – część zadań zrealizowana, część w toku, co wymaga dalszego monitoringu i domykania „białych plam”.
- Zapewnianie usług opiekuńczych i asystenckich dla osób z niepełnosprawnościami, w zależności od potrzeb;
- Rozwój opieki wytchnieniowej wspierającej członków rodzin lub opiekunów sprawujących opiekę nad osobą z niepełnosprawnościami.
- Zapewnienie usług dla rodzin z niepełnosprawnościami w formie grup wsparcia i innych działań (np. kursy, szkolenia), mających na celu wzmocnienie wiedzy i kompetencji w obszarze pomocy.
- Zapewnienie pakietu szkoleń wspomagających osoby w rodzinie, które opiekują się osobą starszą, schorowaną, z niepełnosprawnością (krótki instruktaż dla członka rodziny, jak właściwie opiekować się, dbać o higienę osobistą oraz zaspokajać podstawowe potrzeby).
- Rozszerzenie usług społecznych w zakresie opieki zdrowotnej poprzez uruchomienie dodatkowych usług fakultatywnych świadczonych w obszarze zdrowia na rzecz osób z niepełnosprawnościami.
- Podjęcie działań mających na celu aktywizację osób z niepełnosprawnościami, umożliwiającą udział w życiu społeczności lokalnej, dostępu do dóbr kultury, edukacji i innych sfer aktywności.
- Wprowadzenie programów mentoringowych i wolontariackich, opartych na współpracy z organizacjami pozarządowymi, które nie tylko wspierają osoby z niepełnosprawnościami, ale również budują lokalną solidarność i integrację międzypokoleniową.
- Rozwijanie usług cyfrowych – np. teleopieki, konsultacji online, aplikacji wspierających samodzielność osób z niepełnosprawnościami czy ich opiekunów.

 Wnioski dotyczące osób w kryzysie bezdomności oraz zagrożonych bezdomnością:

- Gmina realizuje ustawowy obowiązek zapewnienia noclegu i wyżywienia dla osób w kryzysie bezdomności z gminy Murowana Goślina.
- Zebrane dane wskazują, iż pomimo, że jest to nieliczna grupa mieszkańców to kwoty przeznaczone na opłacenie noclegu oraz świadczeń z pomocy społecznej dla tej grupy osób są bardzo duże i rocznie wynoszą około 250 000,00 zł.
- Na terenie gminy nie funkcjonuje żadne schronisko ani noclegownia dla osób w kryzysie bezdomności, natomiast w przypadku deinstytucjonalizacji istotne wydaje się wdrożenie programu mieszkaniowego (oferującego mieszkania treningowe ze wsparciem specjalistów). Mieszkania treningowe z założenia przysługują przez ograniczony okres i po pewnym czasie powinny się w nich zwalniać miejsca, jednak okres usamodzielnienia się tych osób może być stosunkowo długi i nie gwarantuje, że dana osoba będzie gotowa na to aby wynająć mieszkanie na wolnym rynku.
- Dodatkowo, liczba lokali komunalnych dostępnych w gminie jest również ograniczona, a lista osób chętnych dosyć długa.
- Istotnym wydaje się być również problem zaległości czynszowych mieszkańców gminy wynoszących ponad 1 mln złotych.
- Problem zadłużenia lokatorów można powiązać z działaniami w zakresie poradnictwa budżetowego i mediacji czynszowych. Włączenie doradców finansowych, a także

współpraca z organizacjami pozarządowymi specjalizującymi się w oddłużaniu i reintegracji społecznej mogłaby realnie zmniejszyć ryzyko ponownego wchodzenia w spiralę wykluczenia.

- Gmina zapewnia dostęp do bezpłatnych porad prawnych oraz prowadzi poradnictwo specjalistyczne dla osób, które zgłoszą się o pomoc do Ośrodka Pomocy Społecznej.
- Natomiast nie przystępuje do żadnych programów zapewniających wsparcie doradcze dla osób zadłużonych, również żadna fundacja czy stowarzyszenie z terenu gminy nie prowadzi tego typu działań.

Podsumowując, gmina powinna zapewnić mieszkańcom dotkniętym wykluczeniem społecznym usługi w postaci mieszkań treningowych oraz wspomaganych (w przypadku osób z niepełnosprawnościami) oraz zabezpieczyć potencjał kadrowy niezbędny do świadczenia wsparcia w tych mieszkaniach. Ponadto istotne jest aby realizować programy wsparcia dla zadłużonych, zapewnić spotkania z doradcą finansowym oraz zwiększyć edukację finansową mieszkańców.

CZĘŚĆ 2 - LOKALNY PLAN DEINSTYTUCJONALIZACJI I ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH W GMINIE MUROWANA GOŚLINA

Istotą przygotowywanego LPDI jest określenie konkretnych celów i działań w poszczególnych obszarach lokalnej polityki społecznej realizowanej w gminie Murowana Goślina. Operacjonalizacja Planu jest skupiona na zagadnieniach związanych z kreacją i realizacją usług dostarczanych w środowisku zamieszkania mieszkańców naszej gminy. Dotyczy to zarówno usług planowanych w realizacji w formie dziennej, w tym mieszkalnictwa wspomagane i treningowe, jak również usług dostarczanych bezpośrednio w domu.

Plan został przygotowany i będzie wdrożony w pełnej współpracy zarówno z kluczowymi interesariuszami lokalnymi (instytucje, NGO oraz sektor prywatny) oraz samymi mieszkańcami naszej gminy – odbiorcami usług. Przygotowana diagnoza, niezbędna dla zdefiniowania aktualnych potrzeb, pozwoliła nam na precyzyjne wskazania kluczowych obszarów i grup wymagających podjęcia działań- zaprojektowania i wdrożenia konkretnych usług społecznych.

Obecnie Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych nie jest wymogiem ustawowym, jednak jego opracowanie i przyjęcie niesie za sobą wiele korzyści. Najważniejszą z nich jest świadomość potrzeb oraz zasobów własnych gminy, celowe wydatkowanie środków budżetowych, przy maksymalnym wykorzystaniu potencjału gminy. Planowane usługi organizujemy i realizujemy w ramach potencjału własnej gminy (kadrowego, rzeczowego i finansowego).

Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych daje również możliwość wykorzystania jego zapisów podczas ubiegania się o środki pomocowe z Unii Europejskiej, a także przy pozyskiwaniu krajowych środków. Jest też punktem wyjścia dla planowania działań zmierzających do przekształcenia Ośrodka Pomocy Społecznej w Centrum Usług Społecznych.

Priorytetem jest zapewnienie jakościowego i zróżnicowanego wsparcia dla osób z różnymi potrzebami, umożliwiające im prawidłowe funkcjonowanie w środowisku lokalnym.

W niniejszym rozdziale przedstawione zostały plany deinstytucjonalizacji poszczególnych usług, w podziale na 5 osobnych grup społecznych:

- Osoby starsze,
- Osoby z niepełnosprawnościami i potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
- Osoby w kryzysie psychicznym,
- Dzieci i rodziny wymagające wsparcia, w tym dzieci z niepełnosprawnością,
- Osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone bezdomnością.

W każdej z nich opisane zostały najistotniejsze usługi, wraz z opisem ich celu głównego, celów szczegółowych, działań jakie należy podjąć, oraz instytucji niezbędnych do ich wdrożenia. Ponadto wskazano orientacyjne koszty realizacji zadania oraz źródła finansowania.

W projektowaniu lokalnego planu deinstytucjonalizacji pominięto obszar migrantów, gdyż po dokonanej diagnozie uznano, iż jest to niewielka grupa osób, która nie korzysta z systemu wsparcia, tym samym nie wymaga projektowania działań zmierzających do wsparcia ich w środowisku lokalnym.

Wyzwanie, jakie sobie stawiamy, to przebudowa dotychczasowego systemu wsparcia opartego na świadczeniach i dedykowanego wąskiej grupie odbiorców, na rzecz nowoczesnego rozwiązania skupionego na wdrożeniu usług społecznych dla wszystkich mieszkańców naszej gminy.

W naszej opinii rozwiązanie to podąża za europejskimi i krajowymi zmianami systemowymi oraz zwiększa dostępność i wyrównuje różnice w dostępie do usług dla mieszkańców naszej gminy.

	KOORDYNACJA USŁUG SPOŁECZNYCH				
Cel główny	Stworzenie systemu koordynacji usług społecznych w gminie Murowana Goślina				
	Działanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Koszty realizacji zadania	Źródła finansowania
1.	Przekształcenie Ośrodka Pomocy Społecznej w Murowanej Goślinie w Centrum Usług Społecznych	01.07.2026-31.12.2027	Urząd Miasta i Gminy/OPS Murowana Goślina	<u>2 000 000,00 zł</u>	Środki własne gminy, środki UE Fundusze Europejskie dla wielkopolski na lata 2021-2027 , działanie 6.13 Usługi społeczne i zdrowotne
2.	Przeprowadzka Ośrodka Pomocy Społecznej do nowej siedziby zwiększającej możliwości realizacji usług społecznych	II kwartał 2026	Gmina Murowana Goślina/OPS Murowana Goślina	Koszt przeprowadzki: <u>30 000,00 zł</u>	Środki własne gminy

Obszar 1	OSOBY STARSZE				
Cel główny	Stworzenie systemu wsparcia osób starszych zmierzającego do jak najdłuższego, samodzielnego ich funkcjonowania w życiu społeczności lokalnej				
Cel szczegółowy nr 1	Zapewnienie skutecznego systemu świadczenia usług społecznych dla osób starszych wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu				
	Działanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Koszty realizacji zadania	Źródła finansowania
1.	Rozwój usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania	01.01.2026-31.12.2030	OPS Murowana Goślina	Liczba osób w programie: 20 os. Koszt: 4 000 godzin/rok x 31,40 zł + koszt składek łącznie + koszty obsługi zadania: Łączny koszt: 738 000,00 zł	Środki własne gminy, programy rządowe, środki z Unii Europejskiej, opłaty od odbiorców usług
2.	Kontynuowanie realizacji usług sąsiedzkich	01.01.2026-31.12.2026	OPS Murowana Goślina	Liczba osób w programie: 20 os. Koszt: 3 600 godzin/rok x 31,40 zł + składki + koszty obsługi zadania oraz koszt szkoleń i koszt środków ochrony: Łączny koszt: 153 000,00 zł	Środki własne gminy, programy resortowe „Korpus Wsparcia Seniora”
3.	Wdrożenie programu elektronicznego wspomagającego opiekę - teleopieki „opaska telemedyczna”	01.01.2026-31.12.2028	OPS Murowana Goślina	Całkowita wartość projektu: 63 300,00 zł	Środki własne gminy/Środki UE z Programu „Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2024-2027”

4.	Usługa transportu „door to door” dla osób starszych, dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnością	01.01.2027-31.12.2030	OPS Murowana Goślina/przedsiębiorca prowadzący działalność gospodarczą	800 km/m-c x 12,00 zł/wozoghodzina= <u>9 600,00 m-c</u> Koszt roczny: 115 200,00 zł x 4 lata = <u>460 800,00 zł</u> Koszty administracyjne: 2% wartości usługi= <u>9 216,00 zł</u> Łączny koszt: 470 016,00 zł	Środki własne gminy, środki UE, opłaty od odbiorców usługi
5.	Stworzenie usługi mobilnego psychologa udzielającego konsultacji w miejscu zamieszkania	01.06.2026-31.12.2030	OPS Murowana Goślina	20 osób rocznie 10 h/m-c x 150,00 zł/h = <u>18 000,00 zł/rocznie</u> Koszty administracyjne 2% wartości usługi: <u>1 800,00 zł</u> Łączny koszt: 91 800,00 zł	Środki własne gminy/ środki UE/ opłaty od odbiorców usługi
Cel szczegółowy nr 2	Podjęmowanie działań aktywizujących osoby starsze w życiu społeczności lokalnej				
1.	Powołanie Rady Senioralnej	01.01.2027 - 31.12.2030	Gmina Murowana Goślina/Rada Miejska	Koszty administracyjne obsługi Rady Senioralnej: <u>5 000,00 zł/rocznie</u> Łączny koszt: 20 000,00 zł	Środki własne gminy
2.	„Edu-Senior” - Usługi edukacyjne dla seniorów (spotkania profilaktyczne, zdrowotne, wykłady tematyczne)	01.06.2026-31.12.2030	CKiS, Biblioteka Publiczna, organizacje pozarządowe	Koszt roczny: <u>10 000,00 zł</u> Koszty administracyjne 2% wartości usługi: <u>1 000,00 zł</u> Łączny koszt : 51 000,00 zł	Środki własne gminy/środki UE

3.	„Twórczy Senior” - warsztaty kreatywne dla seniorów w zakresie rozwoju zainteresowań, aktywizacji społecznej oraz integracji	01.06.2026-31.12.2030	CKiS, Biblioteka Publiczna, organizacje pozarządowe	Koszt roczny: <u>10 000,00 zł</u> Koszty administracyjne 2% wartości usługi: <u>1 000,00 zł</u> Łączny koszt: 50 000,00 zł	Środki własne gminy/środki UE
4.	Prowadzenie Klubu Seniora „Zacisze”	01.01.2026-31.12.2030	OPS Murowana Goślina	Koszt roczny: <u>30 000,00 zł</u> Koszty administracyjne 2% wartości usługi: <u>3 000,00 zł</u> Łączny koszt: 153.000,00 zł	Środki własne gminy

Obszar 2	OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI I POTRZEBUJĄCE WSPARCIA W CODZIENNYM FUNKCJONOWANIU				
Cel główny	Zwiększanie wsparcia osób z niepełnosprawnościami dającego możliwość prowadzenia niezależnego życia w środowisku lokalnym bez względu na stopień sprawności				
Cel szczegółowy nr 1	Wsparcie osób z niepełnosprawnościami we wzmocnieniu samodzielnego funkcjonowania w społeczności lokalnej				
	Działanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Koszty realizacji zadania	Źródła finansowania
1.	Rozwój asystencji osobistej dla osób z niepełnosprawnościami	01.01.2026-31.12.2028	OPS Murowana Goślina	20 osób w programie Koszt: 50 zł/h x 12.200 h/rok oraz koszt obsługi, koszty dodatkowego ubezpieczenia, biletów komunikacji, wstępu dla asystentów, łącznie: <u>630 000,00 zł/rok</u> Łączny koszt: 1 830 000,00 zł	Środki własne gminy, programy resortowe „Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością”
2.	Rozwój specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania	01.01.2026-31.12.2030	OPS Murowana Goślina	2 osoby w roku Koszt: 125 zł/h x 480 h łącznie: <u>60 000,00 zł/rok</u> Łączny koszt: 300 000,00 zł	Środki własne gminy, opłaty wnoszone przez odbiorców usług

3.	Utworzenie mieszkania wspomagane wraz z koszykiem usług	01.01.2027-31.12.2030	Gmina Murowana Goślina we współpracy z OPS	Koszt adaptacji pomieszczeń pod działalność mieszkania wspomagane dla dwóch osób- <u>150 000,00 zł</u> + koszt zakupu usług dedykowanych (np. psycholog, asystent, rehabilitant itp.): <u>30.000,00 zł/rocznie</u> + koszt zatrudnienia opiekuna mieszkania wspomagane: <u>45 000,00 zł</u> Koszty administracyjne 2% wartości usługi: <u>9 000,00 zł</u> Łączny koszt: 459 000,00 zł	Programy rządowe, środki własne gminy, środki UE/opłaty wnoszone przez odbiorców usługi
Cel szczegółowy nr 2 Wsparcie osób sprawujących opiekę nad osobami z niepełnosprawnościami					
1.	Rozwój opieki wytchnieniowej	01.01.2026-31.12.2026	OPS Murowana Goślina	10 osób w programie: Koszt: 50 zł/h x 2400 h/rok + koszt obsługi zadania Łączny koszt: 122 400,00 zł	Środki własne gminy, program resortowy „Opieka wytchnieniowa”
2.	Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego z zakresu wsparcia: psychologicznego, logopedycznego, terapeutycznego i innego w miarę potrzeb dla dzieci i rodzin	01.01.2027-31.12.2030	OPS Murowana Goślina, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna	Koszt rocznego zakupu usług od specjalistów: <u>30 000,00 zł</u> Koszty administracyjne 2% wartości usługi: <u>2 400,00 zł</u> Łączny koszt: 122 400,00 zł	Środki własne gminy, programy resortowe

3.	Szkolenia specjalistyczne dla osób sprawujących opiekę nad osobą z niepełnosprawnościami	01.01.2027-31.12.2030	OPS Murowana Goślina	Koszt roczny szkoleń: <u>15 000 zł/rok</u> Koszty administracyjne 2% wartości usługi: <u>1 200,00 zł</u> Łączny koszt: 61 200,00 zł	Programy rządowe, środki własne gminy, środki UE
4.	Utworzenie grupy wsparcia dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami „Mocarze” – program pilotażowy	01.01.2027-31.12.2028	OPS Murowana Goślina	Koszt zatrudnienia psychologa - 2 spotkania w miesiącu: koszt <u>2 000,00 zł/m-c</u> Łączny koszt: 48 000,00 zł	Środki własne gminy, programy resortowe

Obszar 3 OSOBY W KRYZYSIE PSYCHICZNYM					
Cel główny Zwiększanie usług wspierających osoby i rodziny przeżywające kryzys psychiczny					
Cel szczegółowy nr 1 Rozwój specjalistycznego wsparcia dla osób i rodzin przeżywających kryzys psychiczny					
	Działanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Koszty realizacji zadania	Źródła finansowania
1.	Rozwój specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania	01.01.2026-31.12.2026	OPS Murowana Goślina	2 osoby w programie Koszt: 125 zł/h x 480 h/rok Łączny koszt: 60 000,00 zł	Środki z dotacji celowej z budżetu państwa
2.	Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego zapewniającego usługi: psychologiczne, terapeutyczne, psychiatryczne	01.01.2026-31.12.2030	OPS Murowana Goślina	Psycholog, terapeuta; Koszt: 110 zł/h x 15 h/miesiąc x 2 specjalistów – <u>3 300,00 zł/miesiąc</u> Koszty administracyjne 2% wartości usługi: <u>3 960,00 zł</u> Całkowity koszt: 201 960,00 zł Psychiatra: Koszt: 250,00 zł x 5h/miesiąc – <u>1 250,00 zł/miesiąc</u> Koszty administracyjne 2% wartości usługi: <u>1 500,00 zł</u> Łączny koszt: 76 500,00 zł	Środki UE, środki własne gminy, programy rządowe, opłaty od odbiorców usług
3.	Kontynuowanie współpracy z Fundacją Pomocy Wzajemnej „Barka” celem kierowania osób z kręgu wykluczenia społecznego do Centrum Integracji Społecznej	01.01.2026-31.12.2026	OPS Murowana Goślina we współpracy z fundacją „Barka”	Koszt dla 4 osób: Składki zdrowotne: 110,61 zł/osoba/m-c x 4 os. X 12 m-cy = <u>5 309,28 zł</u> Koszt gorącego posiłku: 12,00 zł/dzień x 4 os. x 22 dni x 12 m-cy = <u>12 672 zł</u> Łączny koszt: 17 981,20 zł	Środki własne gmin/ środki z programu „Posilek w szkole i w domu”

4.	Diagnostyka zaburzeń rozwojowych u dzieci i młodzieży	01.01.2027-31.12.2030	OPS Murowana Goślina we współpracy z organizacją pozarządową	10 osób x 3 500,00 zł koszt diagnozy = 35 000,00 zł/rocznie Koszty administracyjne 2% wartości usługi: 2 800,00 zł Łączny koszt: 142 800,00 zł	Premia społeczna, środki własne, opłaty od odbiorców usług
5.	Prowadzenie punku informacyjno-konsultacyjnego dla uzależnionych (psycholog, terapeuci, grupy wsparcia)	01.01.2026-31.12.2030	OPS Murowana Goślina	80 000,00 zł koszt roczny zatrudnienia specjalistów Łączny koszt: 400 000,00 zł	Środki własne gminy pochodzące z opłat za wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Cel szczegółowy nr 2 Podjęmowanie działań profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego					
1.	Spotkania edukacyjne w szkołach dotyczące zdrowia psychicznego wśród dzieci i młodzieży (depresja, zaburzenia lękowe, fobie, uzależnienia)	01.01.2026-31.12.2030	OPS Murowana Goślina we współpracy ze szkołami	10 000,00 zł/rocznie x 5 szkół Koszty administracyjne 2% wartości usługi: 5 000,00 zł Łączny koszt: 255 000,00 zł	Środki własne gminy w tym pochodzące z opłat za wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
2.	Rozwój usług edukacyjnych w zakresie profilaktyki chorób psychicznych, uzależnień poprzez dystrybucję, ulotek/ plakatów/ informatorów/ media społecznościowe.	01.07.2026-31.12.2030	OPS Murowana Goślina	Koszt roczny: 10 000 zł Koszty administracyjne 2% wartości usługi: 1 000,00 zł Łączny koszt: 51 000,00 zł	Środki własne gminy w tym pochodzące z opłat za wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Obszar 4	DZIECI I RODZINY Z DZIEĆMI WYMAGAJĄCE WSPARCIA, W TYM DZIECI Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ				
Cel główny	Tworzenie systemu wsparcia i profilaktyki dla rodzin, szczególnie tych, które przeżywają trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej				
Cel szczegółowy nr 1	Rozwój usług społecznych skoncentrowanych na wspieraniu rodziny				
	Działanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Koszty realizacji zadania	Źródła finansowania
1.	Koszyk usług wspierających dla rodzin (psycholog, pedagog, mediator rodzinny)	01.01.2026-31.12.2028	OPS Murowana Goślina	Koszt zatrudnienia psychologa rodzinnego: 44 000,00 zł Pedagoga: <u>30 000,00 zł</u> Mediatora rodzinnego: 20 000,00 zł Koszty administracyjne 2% wartości usługi: <u>1 880,00 zł</u> Łączny koszt: 95 880,00 zł	Środki własne gminy, środki unijne, dochody gminy z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych
2.	„Murowana Rodzinka”- Klub Rodzinny przy Ośrodku Pomocy Społecznej	01.01.2027-31.12.2030	OPS Murowana Goślina	20 000,00 zł/rocznie Łączny koszt: 80 000,00 zł	Środki własne gminy w tym pochodzące z opłat za wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
3.	Zajęcia o charakterze opiekuńczo-wychowawczym dla dzieci	01.01.2026-31.12.2030	OPS Murowana Goślina we współpracy ze szkołami i sołectwem Przebędowo	Roczny koszt realizacji zajęć w 3 punktach na terenie gminy: <u>100 350,00 zł</u> w tym: - koszt wynagrodzenia 6 wychowawców na podstawie umowy zlecenia, - koszty artykułów spożywczych oraz plastycznych) Łączny koszt: 501 750,00 zł	Dochody gminy z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych

4.	Klub Malucha przy Bibliotece Publicznej w Murowanej Goślinie	01.01.2026-31.12.2030	Biblioteka Publiczna w Murowanej Goślinie	Koszt roczny: 10 000 zł Łączny koszt: 50 000,00 zł	Środki własne gminy/środki UE
Cel szczegółowy nr 2 Zwiększenie kompetencji rodziców do pełnienia w odpowiedzialny sposób swojej roli w procesie wychowawczym dziecka.					
1.	Prowadzenie warsztatów kompetencji rodzicielskich oraz Treningu Umiejętności Społecznych dla dzieci i młodzieży	01.01.2026-31.12.2027	OPS Murowana Goślina we współpracy z Gabinetem „Dobry Pomysł”	Koszt przeprowadzenia zajęć Warsztatów Kompetencji Rodzicielskich: 22 000,00 zł Koszt przeprowadzenia zajęć z Treningu Umiejętności Społecznych: 32 000,00 zł Koszty administracyjne: 4 800,00 zł Łączny koszt: 58 800,00 zł	Środki własne gminy, środki UE, dochody gminy z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych
2.	„Złap balans” - realizacja działań promujących aktywne wzorce spędzania czasu wolnego i wypoczynku rodzinnego.	01.01.2026-31.12.2028	OPS Murowana Goślina, CKIS, Biblioteka	Zakup materiałów (plakaty, ulotki): Łączny koszt: 4 000,00 zł	Środki własne gminy

Obszar 5					
OSOBY W KRYZYSIE BEZDOMNOŚCI ORAZ ZAGROŻONE BEZDOMNOŚCIĄ					
Cel główny					
Stworzenie systemu aktywnego wsparcia na rzecz osób będących w kryzysie bezdomności oraz zagrożonych bezdomnością					
Cel szczegółowy nr 1					
Zmniejszenie liczby osób w kryzysie bezdomności na terenie gminy					
	Działanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Koszty realizacji zadania	Źródła finansowania
1.	Pilotażowy program - Utworzenie mieszkania treningowego dla osób wychodzących z kryzysu bezdomności wraz z koszykiem usług	01.01.2028-31.12.2028	Gmina Murowana Goślina	Koszt adaptacji pomieszczeń pod działalność mieszkania dla dwóch osób- <u>150 000,00 zł</u> + koszt zakupu usług dedykowanych (np. psycholog, asystent), koszt: <u>35 000,00 zł</u> koszt zatrudnienia opiekuna mieszkania treningowego: <u>45 000,00 zł</u> koszty administracyjne: <u>5 300,00 zł</u> Łączny koszt: 235 300,00 zł	Środki własne gminy, środki unijne, programy rządowe
2.	„Powrót na rynek pracy” - aktywizacja zawodowa, doradztwo zawodowe i wsparcie w znalezieniu zatrudnienia	01.01.2026-31.12.2030	OPS Murowana Goślina we współpracy z PUP w Poznaniu	Koszt doradztwa: 10 osób rocznie x 10h x 150 zł/h = <u>15 000,00 zł rocznie</u> Łączny koszt: 75 000,00 zł	Programy rządowe, środki UE

Cel szczegółowy nr 2	Stworzenie programu profilaktyki dla osób zagrożonych bezdomnością				
1.	Program oddłużeniowy „Wydź na prostą” – program pilotażowy	01.06.2026-30.06.2027	OPS Murowana Goślina	3 pracowników (prawnik, psycholog, doradca zawodowy): <u>54 000,00 zł</u> Koszty administracyjne: <u>2 500,00 zł</u> Koszt koordynatora usługi: <u>8 000,00 zł</u> Łączny koszt: 64 500,00 zł	Środki własne gminy, środki regionalne, środki centralne "Pokonać bezdomność"
2.	Prowadzenie kampanii informacyjnych dotyczących podmiotów prowadzących działalność na rzecz zadłużonych poprzez dystrybucję ulotek/ plakatów/ informatorów	01.01.2027-31.12.2028	OPS Murowana Goślina	Zakup materiałów niezbędnych do stworzenia i wydruku materiałów Łączny koszt: 10 000,00 zł	Środki własne gminy, programy resortowe

1. Wskaźniki realizacji usług w poszczególnych obszarach

Tabela 14 Wskaźniki realizacji usług – osoby starsze

OSOBY STARSZE	
Wskaźniki realizacji celów	
1.	Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych
2.	Liczba godzin zrealizowanych usług opiekuńczych
3.	Liczba osób korzystających z usług sąsiedzkich
4.	Liczba seniorów wyposażonych w teleopaski
5.	Liczba osób korzystających z usługi „door to door”
6.	Liczba zrealizowanych transportów w ramach usługi „door to door”
7.	Liczba zorganizowanych spotkań edukacyjnych dla seniorów
8.	Liczba uczestników biorących udział w spotkaniach edukacyjnych
9.	Liczba zorganizowanych warsztatów dla seniorów
10.	Liczba uczestników biorących udział w warsztatach
11.	Liczba zapisanych osób do Klubu Seniora „Zacisze”

Tabela 15 Wskaźniki realizacji usług – osoby z niepełnosprawnościami i potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu

OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ I POTRZEBUJĄCE WSPARCIA W CODZIENNYM FUNKCJONOWANIU	
Wskaźniki realizacji celów	
1.	Liczba osób korzystających z usług asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnościami
2.	Liczba zrealizowanych godzin specjalistycznych usług opiekuńczych
3.	Liczba utworzonych mieszkań wspomaganych w gminie
4.	Liczba osób przebywających w mieszkaniu wspomagany
5.	Liczba osób korzystających z opieki wytchnieniowej
6.	Liczba zrealizowanych godzin opieki wytchnieniowej
7.	Liczba porad udzielonych w punkcie poradnictwa specjalistycznego
8.	Liczba szkoleń zrealizowanych dla osób sprawujących opiekę nad osobą z niepełnosprawnościami
9.	Liczba osób uczestniczących w grupie wsparcia dla opiekunów

Tabela 16 Wskaźniki realizacji usług - osoby w kryzysie psychicznym

OSOBY W KRYZYSIE PSYCHICZNYM	
Wskaźniki realizacji celów	
1.	Liczba zrealizowanych godzin specjalistycznych usług opiekuńczych
2.	Liczba porad udzielonych w punkcie poradnictwa specjalistycznego
3.	Liczba osób skierowanych do Centrum Integracji Społecznej
4.	Liczba sporządzonych diagnoz w zakresie zaburzeń rozwojowych u dzieci i młodzieży
5.	Liczba zorganizowanych spotkań edukacyjnych w szkołach dotyczących zdrowia psychicznego
6.	Liczba zrealizowanych kampanii społecznych

Tabela 17 Wskaźniki realizacji usług - dzieci i rodziny z dziećmi wymagające wsparcia, w tym dzieci z niepełnosprawnością

DZIECI I RODZINY Z DZIEĆMI WYMAGAJĄCE WSPARCIA, W TYM DZIECI Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ	
Wskaźniki realizacji celów	
1.	Liczba osób korzystających z usług psychologa/pedagoga/mediatora rodzinnego
2.	Utworzenie Klubu Rodzinnego przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Murowanej Goślinie
3.	Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach opiekuńczo-wychowawczych
4.	Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach Klubu Malucha przy Bibliotece Publicznej w Murowanej Goślinie
5.	Liczba przeprowadzonych warsztatów kompetencji rodzicielskich
6.	Liczba osób biorących udział w warsztatach kompetencji rodzicielskich
7.	Liczba przeprowadzonych zajęć z Treningu Umiejętności Społecznych
8.	Liczba osób biorących udział w zajęciach Treningu Umiejętności Społecznych
9.	Liczba zrealizowanych kampanii społecznych

Tabela 18 Wskaźniki realizacji usług - osoby w kryzysie bezdomności, w tym zagrożone bezdomnością

OSOBY W KRYZYSIE BEZDOMNOŚCI, W TYM ZAGROŻONE BEZDOMNOŚCIĄ	
Wskaźniki realizacji celów	
1.	Liczba osób zapisanych do Klubu Pracy działającego przy Ośrodku Pomocy Społecznej
2.	Liczba osób korzystających z programu oddłużeniowego „Wydź na prostą”
3.	Liczba udzielonych porad w ramach prowadzonego programu oddłużeniowego „Wydź na prostą”
4.	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych prowadzących działalność na rzecz zadłużonych

2. Monitoring Realizacji założeń Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji

Monitoring realizacji Planu ma na celu kontrolę poziomu wdrożenia zaplanowanych usług i ich oddziaływania na poprawę jakości życia mieszkańców oraz umożliwienie ewentualnej korekty zaplanowanych usług w przypadku (pozytywnych lub negatywnych) zmian, których dotyczy Plan, i dostosowania jego założeń do aktualnych warunków realizacji.

Monitorowanie zapisów zawartych w dokumencie strategicznym polegać będzie na systematycznym pozyskiwaniu informacji o stanie realizacji poszczególnych działań, wskazanych w dokumencie. Dane o stanie realizowanych działań podlegać będą analizie, na podstawie której będzie sporządzany raport w terminie do końca marca każdego roku, począwszy od roku 2027.

Raport będzie zawierał informacje o katalogu realizowanych usług społecznych, wysokości poniesionych nakładów finansowych na ich realizację, liczbie osób korzystających z usług społecznych oraz ewentualne przyczyny i uzasadnienie niezrealizowania zaplanowanych działań. W oparciu o odpowiednie dane zostaną w raporcie sformułowane wnioski i zalecenia dotyczące dalszego planowania.

Za realizację zadań z zakresu monitoringu odpowiedzialny będzie Zespół Zadaniowy do spraw przygotowania i aktualizacji Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych powołany Zarządzeniem Burmistrza Nr 228/2025 z 24 czerwca 2025 r., którego pracę koordynuje Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Murowanej Goślinie. Podmioty realizujące poszczególne zadania Planu zobowiązane są do udostępniania danych niezbędnych do oceny ich efektów.

SPIS RYSUNKÓW

RYSUNEK 1 MAPA GMINY MUROWANA GOŚLINA	5

SPIS TABEL

TABELA 1 LICZBA MIESZKAŃCÓW MIEJSCOWOŚCI GMINY MUROWANA GOŚLINA WG STANU NA DZIEŃ 31.12.2024 WG GMINNEJ EWIDENCJI LUDNOŚCI	7
TABELA 2 LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W PODZIALE NA WIEK WEDŁUG LICZBY WYPŁACONYCH ŚWIADCZEŃ W LATACH 2022-2024.....	12
TABELA 3 KORZYSTAJĄCY Z POMOCY W RAMACH PROGRAMU „POSILEK W SZKOLE I W DOMU”	13
TABELA 4 LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z USŁUG OPIEKUŃCZYCH, LICZBA ZREALIZOWANYCH GODZIN ORAZ LICZBA OSÓB ŚWIADCZĄCYCH USŁUGI REALIZOWANE PRZEZ OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W LATACH 2018-2024.	14
TABELA 5 LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY W LATACH 2022-2024 Z PODZIAŁEM NA LICZBĘ DZIECI W RODZINIE.....	22
TABELA 6 RODZINY OBJĘTE WSPARCIEM ASYSTENTA RODZINY NA TERENIE MUROWANEJ GOŚLINY W LATACH 2022 – 2024.....	23
TABELA 7 WYSOKOŚĆ ŚRODKÓW WYDATKOWANYCH Z BUDŻETU GMINY NA WSPÓŁFINANSOWANIE POBYTU DZIECI W PIECZY ZASTĘPCZEJ W LATACH 2022 – 2024	24
TABELA 8 SIĘĆ PUBLICZNYCH SZKÓŁ W GMINIE MUROWANA GOŚLINA	25
TABELA 9 LICZBA UNIKALNYCH PACJENTÓW Z GMINY MUROWANA GOŚLINA, KTÓRYM UDZIELONO ŚWIADCZENIA PSYCHIATRYCZNEGO W TRYBIE AMBULATORYJNYM I NA ODDZIAŁACH DZIENNYCH PSYCHIATRYCZNYCH, W LATACH 2022-2024	34
TABELA 10 DANE SZACUNKOWE POPULACJI OSÓB UZALEŻNIONYCH ORAZ CZŁONKÓW ICH RODZIN NA TERENIE POLSKI I MUROWANEJ GOŚLINY	36
TABELA 11 PROCEDURA POSTĘPOWANIA GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W LATACH 2023-2025	37
TABELA 12 WSPARCIE ZE ŚRODKÓW PAŃSTWOWEGO FUNDUSZU REHABILITACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH ZA LATA 2022-2024.....	46
TABELA 13 MIGRANCY ZAMELDOWANI NA TERENIE MIASTA I GMINY MUROWANA GOŚLINA	56
TABELA 14 WSKAŹNIKI REALIZACJI USŁUG – OSOBY STARSZE	83
TABELA 15 WSKAŹNIKI REALIZACJI USŁUG – OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI I POTRZEBUJĄCE WSPARCIA W CODZIENNYM FUNKCJONOWANIU	83
TABELA 16 WSKAŹNIKI REALIZACJI USŁUG – OSOBY W KRYZYSIE PSYCHICZNYM	84
TABELA 17 WSKAŹNIKI REALIZACJI USŁUG – DZIECI I RODZINY Z DZIEĆMI WYMAGAJĄCE WSPARCIA, W TYM DZIECI Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI	84
TABELA 18 WSKAŹNIKI REALIZACJI USŁUG – OSOBY W KRYZYSIE BEZDOMNOŚCI, W TYM ZAGROŻONE BEZDOMNOŚCIĄ	84

SPIS WYKRESÓW

WYKRES 1 LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY MUROWANA GOŚLINA W LATACH 2022-2024	6
WYKRES 2 LICZBA LUDNOŚCI GMINY MUROWANA GOŚLINA WG PŁCI NA DZIEŃ 31.12.2024	8
WYKRES 3 UKŁAD DEMOGRAFICZNY W GMINIE MUROWANA GOŚLINA W LATACH 2022-2024	8
WYKRES 4 UKŁAD DEMOGRAFICZNY GMINY MUROWANA GOŚLINA WG STANU NA DZIEŃ 31.12.2024	10
WYKRES 5 LICZBA URODZEŃ I ZGONÓW W LATACH 2020-2024 W GMINIE MUROWANA GOŚLINA	10
WYKRES 6 LICZBA BEZROBOTNYCH W LATACH 2016-2024	11
WYKRES 7 LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE MUROWANA GOŚLINA Z PODZIAŁEM NA GOSPODARSTWA JEDNOOSOBOWE I WIELOOSOBOWE	21
WYKRES 8 LICZBA BENEFICJENTÓW ŚWIADCZENIA PIELEGNACYJNEGO, POD KĄTEM SYMBOLU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W 2024 R.	35
WYKRES 9 LICZBA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY W FORMIE ZASIĘKU PIELEGNACYJNEGO, Z PODZIAŁEM NA STOPIEŃ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W 2024 R.	44
WYKRES 10 POWODY UDZIELENIA POMOCY W LATACH 2022-2024	45